

УСТАВ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Устав Републике Србије, као најопштији акт нашег позитивног законодавства, генерално забрањује дискриминацију (у ширем тумачењу термина особа са инвалидитетом).

Грађани су једнаки у правима и дужностима и имају једнаку заштиту пред државним и другим органима без обзира на расу, пол, рођење, језик, националну припадност, вероисповест, политичко или друго уверење, образовање, социјално порекло, имовно стање или било које лично својство.

- Свако има право на заштиту здравља
- Деца, труднице и стара лица имају право на здравствену заштиту из јавних прихода, кад то право не остварују по неком другом основу, а друга лица под условима утврђеним законом
- Свако има право на рад
- Јамчи се слобода рада, слободан избор занимања и запослења и учешће у управљању. Свакоме је, под једнаким условима, доступно радно место и функција
- Грађанима који су делимично способни за рад зајемчује се оспособљавање за одговарајући посао и обезбеђују се услови за њихово запошљавање, у складу са законом
- Држава обезбеђује социјалну сигурност грађанима који су неспособни за рад, а немају средства за издржавање.

О ИНВАЛИДНОСТИ (ОПШТИ ПОЈМОВИ)

Велики број особа са инвалидитетом живи у сфери дискриминације, предрасуда, незнања, са често незадовољеним елементарним потребама. Инвалидност доноси посебне тешкоће за жене, децу, старе, избеглице... У Србији се процењује да има око 800.000 особа са инвалидитетом.

Дефиниције:

Оштећење- сваки губитак или абнормалност психолошке, физиолошке или анатомске структуре или функције.

Инвалидитет- губитак или ограничење могућности да се учествује у друштву на истом нивоу са другима, због социјалних препрека и препрека у животном окружењу.

Особа са инвалидитетом је особа са својим правима, доведена у ситуацију када је онеспособљена за функционисање, услед просторних, економских и социјалних баријера која та особа не може савладати на начин као и остали грађани.

Особе са инвалидитетом се свакодневно суочавају са социјалним и физичким баријерама као што су:

- предрасуде и ставови према инвалидности;
- неприступачност објеката и друге архитектонске баријере;
- неприступачност информација и комуникација.

Ове баријере су често условљене недостатком знања и свести о инвалидности. Особе са инвалидитетом могу равноправно учествовати у друштву уколико се уклоне физичке баријере и препреке у ставовима.

ПРЕДРАСУДЕ значи имати... став/мишљење/процену која није базирана на познавању ствари или озбиљном промишљању.

СТЕРЕОТИПИ значе да се... сматра да ће се сви припадници/е одређене групе људи понашати/имати исте особине, за које се верује да их имају.

ПРЕДУБЕЂЕЊА представљају... мишљење које снажно подржава један приступ, једно решење, или једну страну у сукобу, без довољне и уравнотежене информације и искуства у вези са целокупном ситуацијом или са свим сукобљеним странама.

ДИСКРИМИНАЦИЈА... значи прављење разлике, позитивне или негативне између људи и ствари. Уколико је особа третирана неправедно и на своју штету, само зато што припада

одређеној групи људи, то је негативна дискриминација. Кроз порицање одређених права, дискриминација резултира неједнакошћу, подређеношћу и/или одузимањем политичких, образовних, друштвених, економских и културних права... значи стављање лица или група која се налазе у истој или сличној ситуацији у неповољнији положај због њихове инвалидности. Све горе наведено се може догодити на нивоу појединца или институције и бити свесно или несвесно; позитивно или негативно.

ЈЕДНАКЕ МОГУЋНОСТИ... су појам којим се означавају политике, принципи и мере које се спроводе да би се свим људима омогућила равноправност у свим областима живота.

Узроци дискриминације

Незнање је један од најчешћих узрочника предрасуда и дискриминације. Врло често се мисли да се све зна о Ромима, Муслиманима, особама са инвалидитетом, док се заправо о њима врло мало зна. Увек је лакше дати себи објашњење и интерпретацију одређених понашања или обичаја, него уложити труд и заиста сазнати чињенице.

Моћ је један од значајнијих корена дискриминације и предрасуда. Моћ је она могућност да се оствари доминација сопствених циљева, интереса и вредности над другима. Злоупотреба било ког облика моћи може довести до неједнаког третмана неких људи, а посебно су томе подложне особе за које су везане предрасуде и стереотипи.

Рањивост/страх произилази из основне људске потребе - потребе за сигурношћу. Страхови су један од узрока предрасуда. Препознавање и признавање сопствених страхова је пут ка умањењу предрасуда.

Васпитање као вид свесног или несвесног преношења својих ставова и схватања на децу. Без обзира на године, одрастање и зрелост, често су ставови, мишљења и схватања слични или исти као ставови породице, школе или другог окружења. Често их никада и не преиспитујемо већ их узимамо као нешто што се подразумева.

Конформизам који произилази из једне од основних људских потреба - потребе за припадањем, односно потребе да нас група прихвати. Зато треба размислити: Која су то уобичајена схватања у окружењу? Шта мисле колеге на послу, пријатељи, породица, комшије...? Није једноставно мислити другачије од већине људи, и још је теже то и рећи и понашати се у складу са тим.

Облици дискриминације:

Путем говора

Неки примери прикривене дискриминације према особама са инвалидитетом путем говора су:

- Увредљив говор;
- „Медицински говор“;
- Болесник, пацијент, случај;
- Везани/приковани за колица;
- Паралегичари, церебралци;
- Особе са посебним потребама.

Путем понашања

- Избегавање/порицање или „далеко било“;
- Претерана брига/презаштићеност или „нека, ја ћу то“;
- Понижавање или „шта они знају/могу, они су инвалиди“;
- Сажаљење/дивљење или „ја бих се убио/ла да сам на твом месту“.

Директним угрожавањем

Ово угрожавање права се односи на ускраћивање права на потпун живот, односно на угрожавање основних људских права:

- Неприступачност/неприлагођеност услова;
- Образовање;

- Право на рад и зараду.

Модел/приступи инвалидности:

Медицински модел инвалидности - проблем инвалидности види као проблем појединца и стога се очекује да је појединац тај који треба да се мења. Особа са инвалидитетом је пацијент, где успех лечења зависи да ли се пацијент држао прописане терапије.

Социјални модел инвалидности - види особу са инвалидитетом као корисника-грађанина. Овај модел промовише особу са инвалидитетом као активног субјекта, који има права и бенифиције, а не као пасивног објекта сажаљења и милосрђа.

БОНТОН У КОМУНИКАЦИЈИ СА ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

1. Препознате ли потребу за пружањем помоћи особи са инвалидитетом, питајте је како јој најбоље можете помоћи;
2. Приликом упознавања не избегавајте руковање са особом која има вештачку или ампутирану руку. Рукујте се левом руком или додиром како то најбоље одговара особи са инвалидитетом;
3. Обраћајте се непосредно особи са инвалидитетом, а не родитељу, партнеру, пратиоцу или преводиоцу;
4. Разговарајте нормално, служећи се свакодневним изразима попут: „Видимо се”, „Поздрављам Вас”, „Чујемо се” - без обзира о каквом инвалидитету се ради код особе са којом разговарате. Немојте се бојати погрешних речи;
5. Ако са особом у инвалидским колицима дуже разговарате, покушајте да седнете како би сте се гледали у очи;
6. Усредсредите се на особу која има неки поремећај говора. Ако нисте разумели шта је рекла, замолите је да понови. Немојте глумити да разумете;
7. Говорите полако и директно према особи са оштећењем слуха. Не вичите, не говорите јој у уво. Ваши изрази лица и покрети усана помажу јој да вас разуме. Ако ипак нисте сигурни да вас је разумела - напишите поруку;
8. Поздрављајући слепу или слабовиду особу кажите јој своје име. Ако нудите помоћ у ходању, понудите јој да се ослони на вашу руку;
9. Глуво-слепе особе вас могу разумети једино додиром. Ако се надјете у ситуацији да комуницирате са таквом особом, успоставите контакт исписивањем великих писаних слова на њеном длану;
10. Лична питања о инвалидитету или његовим узроцима немојте постављати особи са инвалидитетом ако с њом нисте блиски;
11. Будите обазриви и стрпљиви, особама са инвалидитетом може требати више времена да нешто учине;
12. Не хвалите претерано особу са инвалидитетом због обављања нормалних животних радњи;
13. Чекајући у реду уступите своје место или се заузмите да тешко покретна особа одмах дође на ред;
14. Приликом вожње у средствима јавног превоза понудите своје место особама са инвалидитетом. Помозите им при уласку и изласку из аутобуса, трамваја, авиона;
15. Помагала (штаке, штап, колица) особе са инвалидитетом дирајте само ако сте за то били замољени. Не наслањајте се на инвалидска колица, она су део интимног простора саме особе;
16. Немојте миловати пса водича док „ради”. Питајте власника за дозволу;
17. Поштујте возаче са инвалидитетом. Када у саобраћају сусретнете возило означено знаком особе са инвалидитетом, повећајте размак, смањите брзину вожње и повећајте опрез. Уважите њихову спорост у обављању радњи;
18. Од вас се не очекује да показујете сажаљење према особама са инвалидитетом. Према њима се понашајте као према једнакима, јер оне то и јесу.

ЈЕЗИК И ТЕРМИНОЛОГИЈА

Израз “**особе са инвалидитетом**” означава особе са уродјеном или стеченом физичком, сензорном, интелектуалном или емоционалном онеспособљеношћу које услед друштвених или других препрека немају могућности или имају ограничене могућности да се укључе у активности друштва на истом нивоу са другима, без обзира на то да ли могу да остварују поменуте активности уз употребу техничких помагала или служби подршке (Закон о спречавању дискриминације над особама са инвалидитетом).

Особа са хендикепом: хендикеп се, кроз овај израз, не посматра као једна од карактеристика особе, већ као хендикеп или отежавајуће околности које друштво ствара неадекватним приступом, системом подршке и прихватањем. Самим тим, друштво хендикепира особе, кроз неподржавање и непратковање концепта једнаких могућности за све.

Особа са ометеношћу/тешкоћом/оштећењем/сметњама у развоју.

Неправилно: Ометена особа.

У првом случају је акценат на особи, а ометеност је само једна од бројних одредница те особе. У другом случају се у први план ставља оштећење као основна карактеристика особе.

Неправилно: Нормално дете/особа, здраво дете/особа.

Ако би смо користили термине као што су нормална особа или здрава особа то би значило да су наши корисници или ненормални или болесни што није случај.

НЕОПХОДНО ЈЕ ИЗБЕГАВАТИ:

- 1) **ТЕРМИНЕ** као што су аутистичари, церебралци, параплегичари, Даун синдром (називање особе по дијагнози коју има);
- 2) **Употребу СКРАЋЕНИЦА:** ОСИ, МНРО, ТИЛ, ЛМРО;
- 3) **ПОГРДНЕ ТЕРМИНЕ:** специјалци, слепци, умерењаци, ретарди, богаљи;
- 4) **Називање одраслих особа са менталним тешкоћама - ДЕЦОМ.**

Језик и терминологија

Начин изражавања је одлика културе али и тренутних друштвених токова. Језик је временом мењан, посебно када је у питању терминологија која се односи на особе са хендикепом.

ЦРИД не фаворизује употребу речи инвалид јер је њен корен у латинској реци инвалидус, што значи нејак, немоћан, не вредан.

ЦРИД се залаже за примену израза, особа са инвалидитетом или особа са хендикепом.

У целом се свету међу организацијама особа са хендикепом употребљава енглеска реч DISABILITY, али она у нашем језику нема одговарајући превод.

Ипак важно је знати следеће:

1. Који год израз се комбинује уз реч особа са... (хендикепом, инвалидитетом, неком дијагнозом и сл.) ЈЕ ДОБАР ИЗРАЗ! Дакле ОСОБА+ СА... = ОК
2. Израз хендикепирана или инвалидна особа означава да је комплетна особа нефункционална. Тако је хендикепирана (инвалидна) организација нека организација која не ради добро, за разлику од организације особа са хендикепом или инвалидитетом - која указује ко су њени чланови и чиме се бави.
3. Не ословљавати људе по дијагнози. Параплегичари, церебралци, особе са параплегијом, оштећењем слуха, вида и сл...
4. Не описивати особе са хендикепом као особе са посебним потребама, јер сви имају своје посебне потребе (да ли је и пушење, исхрана нпр. без меса ипак посебна потреба?), али је начин задовољавања тих потреба различит. Сви имају потребу за кретањем, само што ће се неко кретати брже или спорије, а други коришћењем инвалидских колица, неко бициклом...
5. Свако када затреба може и треба да користи медицинске услуге, а не само особе које имају хендикеп (понекад ове особе и мање него они који немају хендикеп?!), зато је апсурд да се користе изрази и поређења, "Здрави - и оболели".

6. Важно је да се увек употребљава активан облик "КОРИСНИК/ЦА КОЛИЦА" а не "ВЕЗАН ЗА КОЛИЦА или У КОЛИЦИМА"

7. Увек са поштовањем друштва према особама са хендикепом, али и поштовање особа са хендикепом према друштву, јер... никоме ништа "не припада", свако, и особа која има хендикеп и она која га нема, треба да се избори за свој положај у друштву.

ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА

Здравствена заштита и систем здравства уређени су Законом о здравственој заштити, који предвиђа да се ради обезбеђења права грађана на здравствену заштиту оснивају здравствене установе, као и да су примарном здравственом заштитом обухваћене следеће категорије:

- деца до навршене 15 године, односно 25 - уколико су на редовном школовању
- жене у вези са планирањем породице, трудноћом, порођајем и материнством
- лица старија од 65 година живота, хендикепиране особе и лица са инвалидитетом.

Здравствена заштита обухвата:

- медицинске мере и поступке за унапређивање здравственог стања, односно спречавање, сузбијање и рано откривање болести и других поремећаја здравља
- лекарске прегледе и друге врсте медицинске помоћи у циљу утврђивања, праћења и проверавања здравственог стања
- лечење оболелих и повређених и друге врсте медицинске помоћи
- превенцију и лечење болести уста и зуба
- медицинску рехабилитацију у амбулантно-поликлиничким и стационарним условима
- протезе, ортопедска и друга помагала; помоћне и санитарне справе, стомато-протетску помоћ и стоматолошке материјале.

Здравственом заштитом се не сматрају:

- медицинска испитивања ради утврђивања здравственог стања, телесног оштећења и инвалидности у поступцима код других органа и организација, осим испитивања по упуту лекара, односно лекарске комисије
- здравствени прегледи ради уписа у средње и више школе, факултете и на курсеве, добијања уверења за возачке дозволе, за судске и друге спорове и у другим случајевима када се преглед не обавља у циљу здравствене заштите
- прегледи запослених упућених на рад у иностранство од стране организација, као и мере превентивне здравствене заштите за приватна путовања у иностранство и здравствени прегледи за та путовања. Корисник може остварити основну здравствену заштиту у Дому здравља на територији општине на којој има боравиште, односно пребивалиште. Корисник може остварити специјалистичко-поликлиничку здравствену заштиту у стационарним и специјализованим здравственим установама (болнице, стационар, клиника...) са упутом изабраног лекара одговарајуће области здравствене заштите. Корисник може остварити болничко лечење у одговарајућој стационираној здравственој установи (болница) са упутом изабраног лекара одговарајуће области здравствене заштите. Корисник може остварити здравствену заштиту у стационарним здравственим установама за специјализовану рехабилитацију на основу предлога изабраног лекара и мишљења специјалисте одговарајуће специјалности.

Право на накнаду зараде за време привремене спречености за рад

Ово право имају осигураници запослени као:

- запослени као обавезно осигурана лица
- власници, односно оснивачи радње, који истовремено у њима обављају одређене послове и лица која обављају самосталну делатност као обавезно осигурана лица

- свештеници и верски службеници као обавезно осигурана лица.

Накнада зараде припада осигураницима ако су:

- услед болести или повреде привремено неспособни за рад
- спречени да раде због медицинског испитивања
- изоловани као клицоноше или због појаве заразе у њиховој околини
- одређени да негују оболелог члана уже породице
- спречени да раде због добровољног давања ткива и органа
- одређени за пратиоца болесника упућеног на лечење или лекарски преглед у друго место, односно док бораве као пратилац у стационару
- спречени да раде због одржавања трудноће.

Осигуранику не припада накнада зараде:

- ако је намерно проузроковао неспособност за рад
- ако је неспособност за рад проузроковао акутним пијанством
- ако је намерно спречавао оздрављење, односно оспособљавање за рад
- ако се за време привремене спречености за рад бави привредном или другом активношћу којом остварује приход
- ако се без оправданог разлога не подвргне лечењу, осим ако за лечење није потребан пристанак
- ако се без оправданог разлога не јави лекару за оцену способности или се не одазове на лекарски, односно комисијски преглед
- лицима на издржавању казне затвора и лицима према којима се спроводи мера безбедности обавезног психијатријског лечења и чувања у здравственој установи и обавезног лечења алкохоличара и наркомана у здравственој установи.

Право на накнаду трошкова превоза

Право на накнаду трошкова превоза обезбеђује се обавезно осигураним лицима и члановима њихових породица, као и пратиоцу у случају потребе. Накнада трошкова превоза припада:

- осигураном лицу када је од изабраног лекара, здравствене установе или надлежне лекарске комисије упућен или позван у друго место у вези са остваривањем здравствене заштите или ради оцене привремене спречености за рад
- осигураном лицу, ако здравствену заштиту остварује у другом месту које је удаљено најмање 30 км од његовог места становања
- осигураном лицу, упућеном на хемодијализу, односно детету осигуранику упућеном на логопедске вежбе или вежбе код очног лекара – у износу превоза у истом или другом месту независно од удаљености.

Право на накнаду погребних трошкова

Накнада погребних трошкова, у случају смрти осигураника и чланова његове породице, припада лицу које изврши сахрану .

Коришћење осталих видова здравствене заштите

- Хитна медицинска помоћ – пружа се у свакој здравственој установи као и ван здравствене установе са или без пута изабраног лекара и у случају кад осигураник није у могућности да поднесе доказ о својству осигураника.
- Кућно лечење – остварује се у случајевима када оболели или повређени због стања у коме се налази не може да користи амбулантне услуге (непокретан, ограничено покретан, фебрилан и др.), а смештај у болницу није неопходан.

Осигуранику се обезбеђују протезе, ортопедска и друга помагала, помоћне и санитарне справе, стоматолошко-протетска помоћ и стоматолошки материјал, на терет средстава обавезног осигурања у складу са прописаним условима и начином код организације са којом Завод за здравствено осигурање има уговор о изради и испоруци ових средстава. Изузетно, осигураник може, уз

предходно одобрење филијале Завода за здравствено осигурање, да набави протетичко или ортотичко средство код других радних организација, с тим што филијала Завода за здравствено осигурање не сноси трошкове транспорта. Уколико осигураник набави протетичко или ортотичко средство код других радних организација, филијала Завода за здравствено осигурање признаје трошкове набавке ортотичких или протетичких средстава у висини утврђеној за подручје матичне филијале.

Правилник о индикацијама за ортотичка и протетичка средства утврђује индикације за протетичка и ортотичка помагала, санитарне справе, очна, слушна и друга помагала, стандарде за материјале од којих се израђују ова помагала, рокови трајања ових помагала, рокови за израду помагала, услови за израду помагала пре истека утврђених рокова... Помагала утврђена овим правилником обезбеђују се осигураним лицима Републичког завода за здравствено осигурање на терет средстава обавезног здравственог осигурања. Правилник о одређивању ортотичких, протетичких и медицинских средстава – производа који се хируршки уграђују у организам, на које се не плаћа порез на промет производа и допуном овог акта Правилником о утврђивању добара и услуга чији се промет опорезује по посебној стопи пореза на додатну вредност прописано је на набавку којих помагала се не плаћа порез на промет. Одлука о учешћу осигураних лица у трошковима здравствене заштите прописује видове и износе учешћа у трошковима здравствене заштите, ослобађање од плаћања учешћа, као и место и начин наплате.

Прописано је да се учешћа ослобађају следећа осигурана лица:

- деца и школска деца до 18 година старости
- жена у току трудноће и порођаја и 6 месеци после порођаја
- ратни војни инвалиди и цивилни инвалиди рата којим је то својство утврђено по републичким прописима
- војни инвалиди којим је то својство утврђено по савезним прописима и са њима изједначена лица, само за лекове
- слепа лица и трајно непокретна лица (оболели од квадриплегије, параплегије, хемиплегије), као и лица која остварују накнаду за туђу негу и помоћ.

Осигурана лица оболела од церебралне парализе, мултипле склерозе, прогресивних мишићних болести, епилепсије и психоза ослобађају се учешћа у трошковима здравствене заштите које се остварује на основу здравствене књижице и потврде надлежног органа, у зависности од тога које се право жели остварити.

Учешће се плаћа за:

- лек са Листе лекова
- здравствене услуге
- употребљена медицинска средства односно материјал у дијагностици, лечењу и рехабилитацији
- за израду односно набавку протетичког и ортотичког помагала и средства
- друге видове здравствене заштите Област здравствене заштите и здравственог осигурања регулисана је следећим законским и подзаконским актима: Закон о здравственом осигурању («Сл. гл. РС», број 84/2004) Закон о здравственој заштити («Сл.гл. РС», број 18/2002) Правилник о условима и нафину остваривања права из здравственог осигурања («Сл.гл. РС», број, 43/2004) Уредба о обиму и садржају здравствене заштите становништва («Сл.гл. РС», број 43/93) Одлука о учешћу осигураних лица у трошковима здравствене заштите («Сл.гл.РС», број 83/2004) Закон о доприносима за обавезно социјално осигурање («Сл.гл.РС», број 84/2004).

НАПОМЕНА: За додатне информације – Нови Закон о здравственој заштити, ("Сл. гласник РС", 93/2014).

ПРАВИЛНИК О МЕДИЦИНСКО-ТЕХНИЧКИМ ПОМАГАЛИМА КОЈА СЕ ОБЕЗБЕЂУЈУ ИЗ СРЕДСТАВА ОБАВЕЗНОГ ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА

"Службени гласник РС", бр. 52 од 22. маја 2012, 62 од 26. јуна 2012 - исправка, 73 од 27. јула 2012 - исправка, 1 од 4. јануара 2013, 7 од 23. јануара 2013 - исправка, 112 од 16. октобра 2014, 114 од 23. октобра 2014 - исправка, 18 од 13. фебруара 2015. **(Изводи)**

Извор: Сектор за заштиту особа са инвалидитетом - Министарство рада, запошљавања и социјалне политике.

Члан 1

Овим правилником уређују се врсте медицинско-техничких помагала (у даљем тексту: помагала), индикације за прописивање помагала која осигураним лицима обезбеђује Републички фонд за здравствено осигурање (у даљем тексту: Републички фонд) из средстава обавезног здравственог осигурања, стандарди материјала од којих се израђују помагала, рокови трајања помагала, односно набавка, одржавање и занављање помагала као и начин и поступак остваривања права осигураних лица на помагала.

Овим правилником уређују се и обрасци на основу којих осигурана лица остварују права на помагала.

ВРСТЕ ПОМАГАЛА

Члан 2

Помагала утврђена овим правилником, која осигураним лицима обезбеђује Републички фонд (са или без партиципације), јесу:

1. протетичка средства (протезе);
2. ортотичка средства (ортозе);
3. посебне врсте помагала и санитарне справе;
4. очна помагала;
5. слушна помагала;
6. помагала за омогућавање гласа и говора;
7. стоматолошке надокнаде.

ИНДИКАЦИЈЕ И СТАНДАРД

Члан 3

Индикације за прописивање помагала чине: медицинска дијагноза утврђена у складу са Међународном класификацијом болести – Десета ревизија (у даљем тексту: МКБ 10), узраст или антропометријске мере (телесна тежина; телесна висина) осигураног лица; број помагала која се прописују за одређене врсте помагала; стамбено-комунални и други услови који су од значаја за коришћење и правилну примену појединих помагала (стамбени простор, струја, вода, хигијенски ниво, ниво менталне очуваности, навика пушења и сл).

Стандарде квалитета помагала чине: начин израде помагала – серијски произведена помагала, **индивидуална израда помагала по мери***, врсте материјала од којих се израђују помагала у целини или делови помагала; број помагала; сервисирање помагала или дела помагала у периоду од истека гарантног рока до истека рока трајања и други параметри, који гарантују функционалност помагала.

За помагала из члана 2. овог правилника Републички фонд здравства, одређује највиши износ накнаде **.*

НАЧИН И ПОСТУПАК ОСТВАРИВАЊА ПРАВА НА ПОМАГАЛА

Члан 4

Осигурано лице остварује право на помагала која су утврђена Листом помагала, на основу медицинске индикације утврђене за свако поједино помагало у складу са овим правилником, и одговарајуће медицинске документације којом се доказују те индикације.*

Осигурано лице има право на помагала које прописује изабрани лекар, односно лекар одговарајуће специјалности на основу прегледа, утврђеног здравственог стања и медицинских индикација и др., у складу са одредбама овог правилника.*

Када је за прописивање помагала потребно мишљење лекара одговарајуће специјалности, односно мишљење три лекара одговарајућих специјалности, такво мишљење не може бити старије од 12 месеци.*

Члан 5

Осигурано лице остварује право на помагала из члана 2. овог правилника, на основу обрасца за прописивање, одржавање и ремонт помагала – „Образац ОПП” који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део (у даљем тексту: образац ОПП).*

Образац из става 1. овог члана важи 90 дана од дана издавања од стране лекара одговарајуће специјалности, односно изабраног лекара.*

Изузетно од става 1. овог члана, осигурано лице остварује право на одређена помагала на основу лекарског рецепта „Образац ЛР-1” (у даљем тексту: лекарски рецепт) који је прописан правилником којим се уређује начин и поступак остваривања права из обавезног здравственог осигурања.*

Образац лекарског рецепта за прописивање помагала из става 3. овог члана, важи 30 дана од дана издавања од стране изабраног лекара.*

Члан 6

За одређене врсте помагала које су прописане у Листи помагала из члана 2. став 3. овог правилника, лекарска комисија филијале Републичког фонда према седишту здравствене установе у којој осигурано лице има изабраног лекара даје оцену о оправданости прописивања помагала.

Оцена лекарске комисије из става 1. овог члана која је позитивна садржи и обавештење за осигурано лице, да се у року од 30 дана од дана преузимања помагала, поново јави лекару специјалисти који је прописао помагало ради провере функционалности испорученог помагала, у случајевима утврђеним овим правилником.

За одређене врсте помагала прописане у Листи помагала за осигурана лица код којих је здравствено стање такво да се не може очекивати било каква промена здравственог стања - трајна стања (урођени недостатак екстремитета, урођени деформитети, стање после ампуације екстремитета, квадриплегија, параплегија, церебрална парализа и сл), помагала се први пут прописују на начин прописан овим правилником, а сваки наредни пут прописивање се врши без оцене лекарске комисије, ако је Правилником оцена лекарске комисије прописана као услов за одобравање помагала.

Право на помагало из става 1. овог члана утврђује филијала Републичког фонда која је утврдила својство осигураног лица (у даљем тексту: матична филијала) оверавањем обрасца, осим за поједина помагала за која није предвиђена овера филијале.

Ако осигурано лице има изабраног лекара ван подручја матичне филијале, лекарска комисија из става 1. овог члана, дужна је да о својој оцени одмах обавести матичну филијалу.

Право на помагало утврђено овим правилником, за које није прописан поступак давања оцене лекарске комисије о оправданости прописивања помагала у смислу става 1. овог члана, осигураном лицу утврђује матична филијала оверавањем обрасца.

ПОМАГАЛА УТВРЂЕНА ОВИМ ПРАВИЛНИКОМ КОЈА ОСИГУРАНИМ ЛИЦИМА ОБЕЗБЕЂУЈЕ РЕПУБЛИЧКИ ФОНД - Протетичка средства (протезе)

Члан 23

Осигурано лице коме недостаје део или цела рука или нога, има право на протезу (леву или десну) за недостајући екстремитет (горњи или доњи), односно његов део.

Осигурано лице има право на поправку и ремонт протезе и замену делова протезе, под условима утврђеним овим правилником.

Протезе за горње екстремитете су:

Члан 24

1. естетска протеза шаке;
2. подлакратна (трансрадијална) естетска протеза;
3. подлакратне (трансрадијалне) механичке протезе са уграђеном шаком;
4. надлакратна (трансхумерална) естетска протеза;
5. надлакратне (трансхумералне) механичке протезе;
6. естетска протеза после дезартикулације рамена.

Протезе за доње екстремитете су:

Члан 25

1. протеза за стопало;
2. потколоне (транстибијалне) протезе;
3. протеза после дезартикулације колена;
4. натколоне (трансфеморална) протеза;
5. протеза после дезартикулације кука.

Мере за израду прве протезе

Члан 26

Мере за израду прве протезе осигураном лицу узима протетичар – ортотичар најраније 5 до 8 недеља по стабилизацији мера обима ампутационог патрљка у току амбулантне или болничке рехабилитације.

При изради прве протезе за доње екстремитете, осигураном лицу се ставља привремено лежиште са дефинитивним скелетом.

Осигураном лицу се, по структурној стабилизацији обима мера патрљка, а најраније по истеку шест месеци, израђује трајно лежиште протезе на скелету из става 2. овог члана.

Инвалидска колица

Члан 39

Осигурано лице старије од три године живота које не може да хода због оштећења локомоторног система, има право на инвалидска колица (са или без додатака).

Члан 40

Инвалидска колица јесу:

1. инвалидска колица на ручни погон;
2. дечија инвалидска колица;
3. електромоторна инвалидска колица.

Врсте инвалидских колица прописују се зависно од степена онеспособљености и функционалног статуса осигураног лица (антропометријске мере, врста и тежина оштећења).

Осигурано лице има право на одржавање и ремонт инвалидских колица под условима прописаним овим правилником.

Сервисирање се врши једном годишње, а први пут обавезно у гарантном року.

Члан 41

Осигурано лице има право само на једна инвалидска колица. Осигурано лице, уз инвалидска колица има право на текстилни јастук за седиште.

Осигурано лице са параплегијом, тетраплегијом, церебралном парализом односно тешким обликом мишићне дистрофије има право на антидекубитус јастук за инвалидска колица.

Члан 42

Осигурано лице које већи део времена проводи у кревету због здравственог стања, има право на тоалетна колица, без обзира да ли има право на инвалидска колица.

Помоћна помагала за олакшавање кретања.

Члан 43

Осигурано лице са оштећењем локомоторног система има право на помоћна помагала за олакшавање кретања.

Члан 44

Помоћна помагала за олакшавање кретања јесу:

1. дрвене подпазушне штаке на подешавање (једна или пар);
2. метални штап за ходање, са три или четири тачке ослонца;
3. метални ортопедски штап са кривином;
4. металне подлакатне штаке.

Члан 45

Изузетно од члана 41. овог правилника, осигурано лице које због оштећења локомоторног система и придружених обољења не може да се креће уз помоћ штапа или штака, има право на одговарајући сталак за ходање (ходалицу).

Члан 46

Слепо осигурано лице које је делимично парализовано има право на метални ортопедски штап са кривином.

Остала помоћна помагала

Члан 47

Остала помоћна помагала јесу:

1. болнички кревет са трапезом;
2. собна дизалица;
3. антидекубитус душек;
4. појасеви.

Члан 52а

Осигурано лице оболело од шећерне болести (D. Mellitus), које се лечи инсулином у облику бочица, зависно од броја дневних доза према количинама утврђеним на месечном нивоу, има право на комплет пластичних шприцева и игала за инсулин.*

Осигурано лице оболело од шећерне болести (D. Mellitus), које се лечи инсулином прописаним у облику карпула, има право на пен шприц.*

Осигурано лице оболело од шећерне болести (D. Mellitus) узраста до 26 година живота и трудница (без обзира на године живота), који користе инсулин прописан у облику карпула за пен шприц или карпула са дозером, имају право на одређени број одговарајућих игала за пен шприц, према броју прописаних дневних доза. Осигурана лица на интензивираој терапији (4 или више дневних доза) која користе инсулин прописан у облику карпула за пен шприц или карпула са дозером, имају право на одговарајуће игле за пен шприц у количини од 30 комада месечно. Остала осигурана лица која користе инсулин прописан у облику карпула за пен шприц или карпула са дозером са Листе лекова који се прописују и издају на терет средстава обавезног здравственог осигурања, имају право на одговарајуће игле за пен шприц у количини 30 комада месечно, независно од броја прописаних дневних доза инсулина.*

Осигурано лице узраста до 26 година живота оболело од D. Mellitus на интензивираој конвенционалној инсулинској терапији (више од две дневне дозе), са нестабилном инсулин зависном шећерном болешћу, има право на урин тест траке за окуларно читавање шећера и ацетона у урину, уколико је оспособљено за спровођење самоконтроле и лечења шећерне болести.*

Осигурано лице оболело од шећерне болести (D. Mellitus) које се лечи инсулином или инсулинском пумпом, узраста до 26 година живота и трудница (без обзира на године живота) и независно од броја дневних доза, као и осигурано лице старије од 26 година живота које је на

интензивираној конвенционалној терапији (четири и више доза инсулина дневно) или терапији инсулинском пумпом, има право на апарат за самоконтролу шећера у крви.*

Осигурано лице из става 5. овог члана које поседује апарат за самоконтролу шећера у крви има право на одређени број одговарајућих тест трака за одобрен апарат (са или без ланцета). Осигурано лице које има право на одговарајући број ланцета а поседује аутоматску ланцету (ланцетар), уместо ланцета има право на одређени број уметака за аутоматску ланцету (ланцетар).*

Очна помагала

Очна помагала

Члан 55

1. наочаре (рам и стакла за корекцију);
2. телескопске наочаре (наочаре са специјалним системом сочива);
3. лупа (стакло за повећање);
4. контактна сочива;
5. очне протезе;
6. тифлотехничка помагала и то:
 - Брајева писаћа машина;
 - репродуктор;
 - Брајев сат за слепе (ручни или џепни);
 - наочари са тамним стаклима;
 - бели штап за слепе;
 - ултразвучни штап за слепе;
 - говорни софтвер за српски језик.

Слушна помагала

Члан 59

Осигурано лице које има обострани трајни губитак слуха преко 40 децибела (у даљем тексту: ДБ), односно 65 ДБ у најмање две испитиване фреквенције говорног подручја (1000 - 4000 херца (у даљем тексту: Хз), има право на одговарајући слушни апарат (амплификатор), ако се њиме постиже задовољавајући ниво говорне комуникације и слушне рехабилитације.

Помагала за омогућавање гласа и говора

Члан 64

Осигурано лице код кога постоји трајни губитак способности гласа и моћи говора због ларингектомије, под условом да учењем езофагеалног говора не постоји могућност да се оспособи за споразумевање и да је тестирањем утврђено да се коришћењем апарата за омогућавање говора - електроларингса, може оспособити за споразумевање са околином, има право на апарат - електроларингс са две батерије и пуњачем за батерије.

Самостални члан Правилника о изменама и допунама

Правилника о медицинско-техничким помагалима која се обезбеђују из средстава обавезног здравственог осигурања ("Сл. гласник РС", бр. 112/2014 и 114/2014 - испр.)

НАПОМЕНА: Извод - листе помагала, од стр.35 до стр.147.

Помагала која се прописују на обрасцу за прописивање, одржавање и ремонт помагала

НАПОМЕНА: Извод - листе помагала, од стр.148 до стр.156.

МЕДИЦИНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА - ПРОДУЖЕНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА У СТАЦИОНАРИМА ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА

Републички завод за здравствено осигурање донео је Правилник о обезбеђивању продужене рехабилитације за осигурана особе ради побољшања или враћања изгубљене или оштећене функције тела на терет средстава обавезног здравственог осигурања у трајању од 21 дан. Право

имају сви наши чланови са дијагнозом. **Потребна документација:** а) Упутница за стационарно лечење, б) Медицинска документација, ц) Решење за туђу негу и помоћ, д) Фотокопија здравствене књижице.

Поступак за остваривање права:

Упутница изабраног лекара из Д.З. за неуролога и физијатра са упутницом изабраног лекара заказује се преглед. Изабрани лекар у Предлогу за продужену рехабилитацију треба да наведе назив установе и напише Упут за стационарно лечење.

Уколико специјалисти образложе да је особи са инвалидитетом неопходан пратилац, потребан је и упут за стационарно лечење на име пратиоца (на пратиоца имају право деца испод 15 година и особе са тежим телесним оштећењем) потребно документовати додатно.

Документација се предаје на шалтер Фонда здравства (у Београду у Немањиној 30.)

Комисија Фонда, на основу прегледа осигуране особе и увида у приложену медицинску документацију, доноси одлуку о здравственој установи и дужини трајања рехабилитације, о потреби за пратиоцем (у путу или смештају), врсти превоза и року у коме се продужена рехабилитација мора спровести.

Коначну оцену комисије о одобрењу продужене рехабилитације са утврђеном висином учешћа доставља осигуранику на кућну адресу као и здравственој установи.

Здравствена установа је дужна да у року од 1 месец, а максимално 3 месеца започне третман.

За остваривање права прописаних у систему здравствене заштите и здравственог осигурања потребно је да се заинтересована лица обратe здравственој установи - Дому здравља на територији на којој имају пребивалиште односно боравиште. Надлежни органи у овим установама упутиће заинтересована лица како, на који начин и под којим условима могу остварити права из домена здравствене заштите и здравственог осигурања.

НАПОМЕНА: Овај Правилник – Сл.гласник РС бр. 48/2012 биће у потпуности објављен у бројевима 5/2015.

СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА И СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ

У најширем смислу речи, социјална заштита обухвата системе социјалне сигурности и социјалне заштите. Област социјалне заштите и социјалне сигурности регулисана је Законом о социјалној заштити и социјалној сигурности грађана. Делатност социјалне заштите подразумева организоване мере и активности на стварању услова за остваривање заштитне функције породице, услова за самосталан живот и рад лица која се налазе у стању социјалне потребе, или за њихово активирање у складу са способностима, обезбеђивање средстава за живот материјално необезбеђеним за рад неспособним грађанима и другим грађанима који су у стању социјалне потребе, као и обезбеђивање других облика социјалне заштите. Социјална заштита је организована друштвена делатност која има за циљ пружање помоћи грађанима и њиховим породицама када дођу у стање социјалне потребе.

Стање социјалне потребе је стање у којем је грађанину или породици неопходна друштвена помоћ у циљу савладавања социјалних и животних тешкоћа.

Социјална сигурност се обезбеђује грађанима који су неспособни за рад, а немају средства за издржавање и грађанима и породици који својим радом или на други начин не могу да обезбеде довољна средства за задовољавање основних животних потреба.

ПРАВА по основу Закона о социјалној заштити : Ради обезбеђивања права утврђених Законом о социјалној заштити и социјалној сигурности, оснивају се установе социјалне заштите. Установа социјалне заштите у Нишу је: **Центар за социјални рад „СВЕТИ САВА,, НИШ**, Контакт и адреса: ул.Светозара Марковића 41, Интегрисани сервис услуга: *Градска општина Панталеј, Градска општина Палилула, Градска општина Црвени Крст, Градска општина Медијана.* Центри за социјални рад пружају низ услуга социјалне заштите. Свака општина, односно град, има по

један центар. Ако је град подељен на градске општине, као Ниш, онда градски центар за социјални рад има своје испоставе по општинама. У обичном говору се те испоставе најчешће називају само „Центар за социјални рад“, уз додатак назива градске општине. Ако вам неко каже да се обратите „органу старатељства“, такође се мисли на Центар за социјални рад, јер је то назив под којим се ова институција често помиње у разним прописима. Које да упутите жалбу на рад или одлуку Центра за социјални рад? Права адреса за жалбе на Центар за социјални рад зависи прво од тога да ли се жалите на рад запослених у центру или на званичну одлуку Центра о твом захтеву за помоћ. На нестручан или несавестан рад службеника центра треба да се жалите Сектору за бригу о породици и социјалну заштиту Министарства рада и социјалне политике. Уколико сте незадовољни одлуком о вашем праву на неки облик социјалне заштите, онда треба да се жалите оном нивоу власти који финансира тај конкретни облик заштите. Ако је реч о помоћи која се финансира из државног буџета, жалбе се упућују поменутом сектору Министарства рада и социјалне политике. На одлуке о облицима социјалне помоћи које финансира град или општина треба да се жалите институцијама локалних власти.

За одлучивање о жалбама из ове области у граду Нишу најчешће су надлежна градска - односно општинска већа.

Како послати жалбу?

Жалбе се могу упутити телефоном или писменим путем на адресу одговарајуће институције. Ако шаљете е-мејлом – обавезно назначите ком сектору је намењена жалба.

• Установе за смештај корисника

Установе за смештај корисника оснива Влада Републике Србије, а Министарство надлежно за послове социјалне политике утврђује нормативе и стандарде за обављање делатности у установама за смештај корисника.

• Установе за дневни боравак и помоћ у кући

Установе за дневни боравак и помоћ у кући оснива општина, ради утврђивања права на дневни боравак и помоћ у кући, утврђених Законом о социјалној заштити и социјалној сигурности грађана.

• Заводи за социјалну заштиту

Заводи за социјалну заштиту оснивају се ради праћења унапређивања социјалне заштите, подстицања развоја и обављања истраживачких и стручних послова у области социјалне заштите. Заводе Оснива Влада Републике Србије. За остваривање права прописаних у систему социјалне заштите потребно је да се заинтересована лица обратe Центру за социјални рад на територији на којој имају пребивалиште. Појединци своје захтеве за помоћ и заштиту подnose у месту сталног боравака. Захтев за остваривање права подnose уживалац права или његов законски заступник надлежном Центру за социјални рад. У центру за социјални рад се могу добити све потребне информације о неопходној документацији, о самом поступку као и о свим другим облицима и могућностима решавања новонасталих проблема и сметњи. Одређене поступке води центар за социјални рад по службеној дужности. Захтев за покретање поступка може да поднесе брачни друг или лица која живе у заједничком домаћинству, али и органи и организације које по својим надлежностима утврде угроженост деце, младих или особа које немају радну способност. У смислу поступка, појединац остварује права по одредбама Закона о општем управном поступку, уколико спорна питања нису другачије уређена појединим нормативима. О жалбама одлучује Министарство рада, запошљавања и социјалне политике када се ради о остваривању права која обезбеђује Република Србија, с тим што је део надлежности поверен Покрајинском секретаријату за здравство и социјалну политику, односно Градском секретаријату за социјалну и дечију заштиту града који одлучују по жалбама грађана. О жалбама везаним за остваривање права која обезбеђује општина односно град, одлучује надлежни орган локалне самоуправе.

Права која обезбеђује Република:

- Материјално обезбеђење
- Право на додатак за помоћ и негу другог лица
- Право на помоћ за оспособљавање за рад
- Смештај у установу социјалне заштите
- Смештај у другу породицу

Право на материјално обезбеђење може остварити појединац односно породица која нема приходе или има мањи приход од нивоа социјалне сигурности под условом да средства за егзистенцију не могу обезбедити по основу рада, имовине или од сродника који су у обавези да их издржавају. У поступку остваривања права подносилац захтева је у обавези да поднесе доказе везане за радни статус (запослен, неспособан за рад, незапослен), као и имовину сваког члана породице. У смислу закона неспособнима за рад сматрају се:

- жена старија од 60 година и мушкарац старији од 65 година;
- дете до навршене петнаесте године живота, а ако је на редовном школовању у средњој школи до краја рока прописаног за то школовање;
- лице потпуно неспособно за рад, према прописима о пензијском и инвалидском осигурању.

Ниво социјалне сигурности утврђен је законом у јединственом износу за целу територију републике, а према броју чланова породице. Законом је утврђен ниво социјалне сигурности. Ниво социјалне сигурности усклађује се сваког месеца са индексом раста трошкова живота. Породице које немају никакав приход остварују право на материјално обезбеђење у висини нивоа социјалне сигурности а према броју чланова породице. Породице које имају приходе, остварују право на материјално обезбеђење у висини разлике између нивоа социјалне сигурности и сопствених прихода.

Појединцу односно породици у којој је већина чланова неспособна за рад, дужина коришћења права на материјално обезбеђење није ограничена, али се услови за коришћење права преиспитују на годишњем нивоу. Појединцу који је способан за рад, односно породици у којој је већина чланова способна за рад, дужина коришћења права је ограничена, односно то право може користити највише 9 месеци у години.

Право на додатак за помоћ и негу другог лица Члан 92. Закона о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне заштите грађана “Службени гласник РС”, бр.24/2011

Право на додатак за помоћ и негу другог лица има лице коме је због телесног или сензорног оштећења, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању неопходна помоћ и нега другог лица, да би задовољило своје основне животне потребе.

Право на додатак за помоћ и негу другог лица остварује лице из става 1.овог члана, ако то право не може да оствари по другом правном основу. Изузетно од става 2.овог члана, корисник новчане накнаде за помоћ и негу другог лица који је то право остварио као инвалидно дете за пензијско и инвалидско осигурање по прописима ПИО, који су били на снази до 01.јуна 1992.године, остварује право на додатак за помоћ и негу другог лица у висини разлике између додатка за помоћ и негу другог лица утврђеног у складу са овим законом и износа остварене новчане накнаде за помоћ и негу другог лица. Потреба за помоћи и негом другог лица постоји код лица из става 1.овог члана коме је услед телесног оштећења, оштећења чула вида које узрокује губитак осећаја светлости са тачном пројекцијом или се вид постиже са корекцијом 0.05, интелектуалних потешкоћа или промена у здравственом стању неопходна помоћ и нега другог лица ради задовољења основних животних потреба и које не може да устане из кревета, да се креће унутар стана без употребе помагала, да се храни, свлачи, облачи или одржава основну личну хигијену без помоћи другог лица.

Право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица Има лице за које је, на основу прописа ПИО утврђено да има телесно оштећење од 100% по једном основу или да има органски трајни

поремећај неуролошког и психичког типа и лице које има више оштећења, с тим да ниво оштећења износи по 70% и више процената по најмање два основа.

Лице из члана 92 став 3. овог закона и лице које је по прописима о пензијском и инвалидском осигурању остварило право на новчану наплату за помоћ и негу другог лица и испуњава услове из става 1. овог члана, може остварити право на увећани додатак за помоћ и негу другог лица у висини разлике између износа увећаног додатка за помоћ и негу другог лица утврђеног у складу са овим законом и износа новчане накнаде за помоћ и негу другог лица по прописима о пензијском и инвалидском осигурању. Месечни износ увећаног додатка за ово право износи 20.500,00 динара. Износ увећаног додатка за помоћ и негу другог лица усклађује се са индексом потрошачких цена у претходних 6 месеци, на основу статистичких података, два пута годишње, 1. априла и 1. октобра.

Номиналан износ увећаног додатка за помоћ и негу другог лица, заокружен у динарима, утврђује министар надлежан за послове социјалне заштите.

Један од родитеља који није у радном односу, а који најмање 15 година непосредно негује своје дете које је остварило ово право у смислу става 1 и 2. овог члана, има право на посебну новчану накнаду у виду доживотног месечног новчаног примања у висини најниже пензије у осигурању запослених, кад заврши општи старосни услов за остваривање пензије према прописима ПИО, ако није остварило право на пензију.

Ако родитељ из става 6. овог члана оствари право на пензију након стицања права на посебну новчану накнаду из става 6. овог члана, има право избора између пензије или посебне новчане накнаде. Посебна новчана накнада из става 6. овог члана усклађује се на начин прописан за усклађивање најниже пензије у осигурању запослених.

На поступак за остваривање става 6. овог члана сходно се примењују одредбе овог закона о поступку за остваривање права на новчану социјалну помоћ, права на додатак за помоћ и негу другог лица и права на увећани додатак за помоћ и негу другог лица.

Право на помоћ за оспособљавање за рад односно образовање и оспособљавање за рад, имају деца и омладина ометена у развоју и одрасла инвалидна лица која се, према психо-физичким способностима и годинама живота, могу оспособити за одређен рад и то право не могу да остваре по другом правном основу. Ово право остварује се у виду упућивања на оспособљавање, материјалног обезбеђења, накнаде трошкова смештаја, трошкова превоза и накнаде трошкова оспособљавања.

Право на смештај у установу социјалне заштите има:

- дете без родитељског старања и дете чији је развој ометен породичним приликама (дете које нема живе родитеље, чији су родитељи непознати или су нестали и дете чији родитељи из било којих разлога привремено или трајно не извршавају своја родитељска права и дужности) дете ометено у развоју, дете оболело од аутизма, као и дете са сметњама у телесном развоју које нема услова да остане у својој породици (слепо дете; глуво дете; дете са тешким телесним сметњама у развоју – парализа, церебрална парализа, дистрофија, плегија, параплегија, квадриплегија, мултипле склероза и остале урођене и стечене телесне сметње; дете са сметњама у менталном развоју – степена умерене, теже и тешке менталне ометености; дете оболело од аутизма; дете вишеструко ометено у развоју – са две или више ометености)
- дете са поремећајима у друштвеном понашању (дете које чини кривична и прекршајна дела, или које бежањем од куће, скитњом, или сличним понашањем, нарушава општеприхваћена друштвена правила понашања
- трудница и самохрана мајка са дететом до године дана живота детета
- одрасло инвалидно лице са телесним и чулним оштећењима, тешко хронично оболело лице и лице ометено у менталном развоју

- пензионер и друго старо лице које није у могућности да живи у породици, односно у домаћинству
- лице које се нађе у скитњи или му је због других разлога потребно привремено збрињавање и надзор. Ради остваривања права на смештај у установу социјалне заштите Влада Републике Србије односно АП Војводине, основале су установе социјалне заштите специјализоване за одговарајуће категорије корисника у којима се обезбеђује збрињавање (становање, исхрана, одевање, нега, помоћ и старање, васпитање и образовање, а зависно од категорије корисника здравствена заштита, васпитање, радно ангажовање, окупациона терапија и др.), а то су:
 - домови за децу и омладину и центар за заштиту и одгој деце и омладине, који обезбеђују заштиту деце без родитељског старања и деце чији је развој ометен породичним приликама.
 - домови за децу и омладину ометену у развоју који обезбеђују заштиту деце и омладине ометене у развоју, степена умерене, теже и тешке менталне ометености, вишеструко ометеној у развоју и оболелој од аутизма.
 - заводи за васпитање деце и омладине који обезбеђују заштиту деце са поремећајима у понашању.
 - домови за стара и болесна лица и геронтолошки центри који обезбеђују заштиту старих лица и пензионера.
 - заводи (домови за смештај лица ометених у менталном развоју и душевно оболела лица).
 - домови за одрасла телесно инвалидна лица. Поред наведених установа закон допушта могућност оснивања и приватних установа (осим завода за васпитање деце и омладине), али је процес оснивања приватних установа тек отпочео и то за смештај пензионера и старих лица. Лица смештена у установама социјалне заштите уфествују у плаћању трошкова смештаја ако имају сопствене приходе (према критеријумима који се утврђују подзаконским актом). У трошковима смештаја учествују и сродници лица које се смешта у установу социјалне заштите, а који су обавезни да га издржавају, уколико то лице нема довољно сопствених прихода. Уколико корисник и његови сродници немају прихода довољних за плаћање смештаја, накнада трошкова смештаја обезбеђује се из Буџета републике. У том случају, уколико корисник поседује непокретну имовину, на ту имовину се ставља хипотека како би се, по престанку смештаја рефундирала трошкови из имовине корисника.

Право на смештај у другу породицу:

имају лица која имају право на смештај у установу социјалне заштите. Приликом избора породице, у коју се корисник смешта, установа која врши смештај руководиће се нарочито личним својствима корисника, чланова породице у коју се корисник смешта, стамбеним и другим могућностима породице и потребама корисника. У другу породицу може се сместити највише троје деце, односно двоје деце ометене у развоју. У другу породицу може се сместити највише три одрасла или три стара лица. У вези са плаћањем трошкова смештаја у другу породицу, важе исти услови као и у вези плаћања трошкова смештаја у установу социјалне заштите.

Права која обезбеђује општина, односно град

- Право на помоћ у кући
- Дневни боравак
- Опрема корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу
- Једнократне помоћи
- Право на услуге социјалног рада
- Привремени смештај у прихватилиште и прихватну станицу.

Право на помоћ у кући имају:

- стара и изнемогла хронично оболела лица

- друга лица која нису у стању да се сама о себи старају. Помоћ у кући обухвата обављање неопходних кућних послова (одржавање чистоће стана, набавка хране и других потребних ствари, одржавање личне хигијене и слично). Право на помоћ у кући и разни облици дневних боравака реализују се у општинама односно градовима који су организовали ту делатност.

Право на дневни боравак: Ово право обезбеђује се упућивањем корисника у одговарајућу установу социјалне заштите која врши услуге дневног збрињавања или васпитно-образовну установу која пружа такве услуге.

Право на дневни боравак има:

- Дете ометено у физичком или психичком развоју
- Дете оболело од аутизма
- Дете са поремећајима у друштвеном понашању
- Одрасло лице, ако је овакав облик заштите најцелисходнији.

Опрема корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу:

Право на опрему корисника за смештај у установу социјалне заштите или другу породицу обухвата одећу, обућу, и трошкове за превоз корисника до установе, односно породице. Право на овакву опрему има:

- Лице које се упућује на смештај у установу социјалне заштите
- Лице које се упућује на смештај у другу породицу.

Право на једнократну помоћ. Једнократне помоћи могу бити новчане или у природи. Њихов износ не може бити већи од просечне зараде остварене по запосленом у Републици у месецу за који се врши исплата. Право на једнократну помоћ обезбеђује се лицу које се изненада или тренутно нађе у стању социјалне потребе.

Право на услуге социјалног рада. Право на услуге социјалног рада имају сви грађани без плаћања; изузетно, плаћа се услуга доношења решења о смештају у установе за старе и пензионере, само у случају када подносилац захтева тражи смештај у установе високог стандарда.

Услугама социјалног рада сматра се:

- Превентивна делатност
- Дијагностика, третман и саветодавно-терапијски рад у циљу пружања стручне помоћи појединцима, породицама и друштвеним групама да решавају своје животне тешкоће или помоћ у организовању локалних и других заједница да спречавају социјалне проблеме и ублажавају последице.

Право на привремени смештај у прихватилиште и прихватну станицу. Право на привремени смештај у прихватилиште и прихватну станицу обезбеђује привремено збрињавање деце и омладине коју упуту надлежни центар за здравствену заштиту, васпитање и образовање.

Прихватне станице врше прихват и краткотрајан смештај деце и омладине која се нађу у скитњи, просјачењу, или другим случајевима којима је хитно потребан краткотрајан смештај.

Услови за коришћење ових права која обезбеђује општина односно град регулисани су одлукама општина односно градова. Питање субвенција (телефон, комуналије), регулисано је на локалном нивоу. Обезбеђује се на нивоу општина и града.

СИСТЕМ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Систем пензијског и инвалидског осигурања у Србији заснива се на финансирању пензија, што значи да сви који раде и остварују приход, по принципу обавезности, издвајају кроз доприносе средстава за финансирање пензија и других права из пензијског и инвалидског осигурања. Суштински смисао овог осигурања је да се материјална и социјална сигурност обезбеђује радом до настанка од неких ризика који су као такви дефинисани у систему пензијског и инвалидског

осигурања. Пензијско и инвалидско осигурање обезбеђује и спроводи Фонд за пензијско-инвалидско осигурање (Фонд ПИО), и филијале Фонда код којих је осигураник био осигуран.

Пензијско и инвалидско осигурање обухвата:

- обавезно пензијско и инвалидско осигурање (које се уређује Законом о ПИО)
- добровољно пензијско и инвалидско осигурање (осигурање којим се на основу уговора могу обезбедити права из обавезног ПИО или већи обим тих права). Obavezno osigurana lica (осигураници) су:

- запослени
- лица која самостално обављају делатност
- пољопривредници.

Обавезно пензијско-инвалидско осигурање. Обавезним пензијским и инвалидским осигурањем обезбеђују се права за случај:

- старости-старосна пензија
- инвалидности-инвалидска пензија
- смрти-породична пензија и право на накнаду погребних трошкова
- телесног оштећења проузрокованог на раду или професионалном болешћу.

Инвалидска пензија

За стицање права на инвалидску пензију, потребно је да код осигураника настане потпуни губитак радне способности због промена у здравственом стању проузрокованих повредом на раду, професионалном болешћу, повредом ван рада или болешћу, које се не могу отклонити лечењем или медицинском рехабилитацијом. Значи, инвалидност постоји само ако дође до потпуног губитка радне способности, а губитак способности везује се за било који посао. Промене у здравственом стању морају бити трајне природе. Повредом на раду сматра се повреда која се догодила у просторној, временској и узрочној повезаности са обављањем посла осигураника. Професионалне болести јесу одређене болести проузроковане непосредним утицајем процеса и услова рада на радним местима односно пословима које осигураник обавља. Права за случај инвалидности и телесног оштећења проузрокованих повредом на раду или професионалном болешћу остварују:

- лица која обављају привремене и повремене послове преко омладинских задруга до навршених 26 година живота, ако су на школовању
- лица која се налазе на стручном оспособљавању, доквалификацији или преквалификацији, која упути организација надлежна за запошљавање
- ученици и студенти када се налазе на издржавању казне затвора док раде у привредној јединици установе за издржавање казне затвора (радионица, радилиште и сл.) и на другом месту рада
- лица која, у складу са прописима, обављају одређене послове по основу уговора о волонтерском раду.

Породична пензија У случају смрти осигураника, пензијским осигурањем обезбеђује се члановима уже породице материјална и социјална сигурност кроз право ма породичну пензију.

Право на породичну пензију могу остварити чланови породице:

- умрлог осигураника који је навршио најмање пет година стажа осигурања или је испунио услове за инвалидску пензију
- умрлог корисника старосне или инвалидске пензије.

Члановима уже породице сматрају се:

- брачни друг
- деца (брачна И ванбрачна) – дете стиче право на породичну пензију и она му припада до навршених 15 година живота, а после навршених 15 година живота дете стиче право на породичну пензију и она му припада до завршетка школовања, али најдоцније до навршених 20

година живота, ако похађа средњу школу, 23 година живота, ако похађа вишу школу и 26 година живота, ако похађа факултет: • родитељи (које је осигураник издржавао), • разведени брачни друг (брачни друг из разведеног брака, ако му је судском пресудом утврђено право на издржавање). Дете стиче право на породичну пензију и она му припада док траје неспособност за самостални живот и рад, настала после узраста до кога се деци обезбеђује право на породичну пензију, а пре смрти осигураника, односно корисника права, под условом да га је осигураник, односно корисник права издржавао до своје смрти. Детету коме је школовање прекинуто због болести, право на породичну пензију припада и за време болести до навршених година живота као и изнад тих година, али највише за онолико времена колико је због болести изгубило од школовања. Детету коме је школовање прекинуто због упућивања на одслужење војног рока у складу са прописима којима се уређује војна обавеза, право на породичну пензију припада и за време одслужења војног рока, а најдуже до навршене 27 године живота. Инвалидно дете, у складу са прописима о разврставању деце ометене у развоју, стиче право на породичну пензију и после престанка запослења, односно обављања самосталне делатности. Новчана накнада за телесно оштећење проузроковано на раду, односно професионалном болешћу. Телесно оштећење постоји кад код осигураника настане губитак, битније оштећење или знатнија онеспособљеност појединих органа или делова тела, што отежава нормалну активност организма и изискује веће напоре у остваривању животних потреба, без обзира на то да ли проузрокује или не проузрокује инвалидност. Право на новчану накнаду за случај телесног оштећења може се остварити само уколико је телесно оштећење настало услед повреде на раду или професионалне болести. Осигураник код кога је телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу износи најмање 30%, стиче право на новчану накнаду. Телесна оштећења разврставају се према тежини у осам степена, и то тако што први степен оштећења представља 100% телесног оштећења, а осми степен 30% телесног оштећења. Када код осигураника код кога је раније настало телесно оштећење проузроковано повредом на раду или професионалном болешћу испод 30% дође до погоршања тог телесног оштећења или настане нов случај телесног оштећења проузрокованог повредом на раду или професионалном болешћу, тако да укупно оштећење износи 30% или више, осигураник стиче право на новчану накнаду за телесно оштећење у одговарајућем проценту према новом степену телесног оштећења, који се одређује на основу новог стања укупног телесног оштећења.

Остваривање права из пензијско-инвалидског осигурања Права из пензијског и инвалидског осигурања (права за случај инвалидности и права по основу смрти проузрокована повредом на раду) остварују се код Фонда код кога је осигураник последњи пут био осигуран или код Фонда код кога је навршен претежан стаж осигурања (старосна пензија). Фонд код кога је осигураник последњи пут био осигуран, надлежан је и кад се права из пензијског и инвалидског осигурања остварују по основу међународних уговора. Захтев за остваривање права на пензију подноси се Фонду код кога је осигураник последњи пут био осигуран. Ако је инвалидност односно смрт осигураника проузрокована повредом на раду или професионалном болешћу, инвалидска односно породична пензија остварена по том основу у целости пада на терет Фонда код кога је право остварено. У поступку Фонд је дужан да осигураницима и корисницима права пружа стручну помоћ.

Корисник права је дужан да Фонду благовремено пријави промену која је од утицаја на право односно обим коришћења права. Када је за решавање о праву из пензијског и инвалидског осигурања потребно утврђивање постојања инвалидности телесног оштећења, узрока инвалидности и телесног оштећења, потпуне неспособности за рад и неспособности за самосталан живот и рад, Фонд утврђује те чињенице на основу налаза, мишљења и оцене органа вештачења чије се образовање и начин рада уређује општим актом Фонда.

Налаз, мишљење и оцена подлеже контроли коју врши орган фонда утврђен општим актом. У обављању контроле, може се дати сагласност или примедба. Примедба којом се указује на уочене недостатке и даје упутство за њихово отклањање, обавезна је за органе који су вршили вештачење. Поступак за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење покреће се на захтев осигураника, односно корисника права, на основу медицинске документације. Поступак за остваривање права на новчану накнаду за телесно оштећење покреће се и по службеној дужности на основу мишљења органа вештачења датог приликом вештачења о инвалидности, у складу са општим актом фонда. Промене у стању инвалидности које су од утицаја на право на инвалидску пензију признату правоснажним решењем, утврђују се у поступку покренутом на захтев осигураника, односно по службеној дужности. Фонд одређује обавезан контролни преглед корисника права, најкасније у року од три године од дана утврђивања инвалидности, осим у случајевима предвиђеним општим актом Фонда. Пензије и новчане накнаде утврђују се у месечном износу и исплаћују уназад. Права из пензијског и инвалидског осигурања престају када, у току њиховог коришћења, престану да постоје услови за стицање и остваривање тих права. Права престају и када корисник оствари право из овог осигурања код организације за обавезно пензијско и инвалидско осигурање државе која је формирана на подручју претходне Југославије, ако међународним уговором није другачије одређено. Када се право на инвалидску пензију остварује после престанка запослења односно осигурања, а инвалидност је постојала пре подношења захтева, инвалидска пензија исплаћује се од дана настанка инвалидности, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева. Поступак за остваривање права по основу инвалидности покреће фонд на захтев осигураника на основу предлога за утврђивање инвалидности. Предлог даје изабрани лекар, у складу са законом, а сагласност на предлог даје лекарска комисија у здравственој установи. Ако не постоји сагласност комисије, трошкове поступка сноси осигураник који је поднео захтев. Новчана накнада за телесно оштећење исплаћује се од дана настанка телесно оштећења, али највише за шест месеци уназад од дана подношења захтева, ако је телесно оштећење постојало пре подношења захтева. Осигураник односно корисник права на новчану накнаду за телесно оштећење који по посебним прописима стекне право на новчану накнаду по основу истог телесног оштећења може по сопственом избору да користи само једно од тих права, ако посебним прописима није другачије одређено. За остваривање права из пензијског и инвалидског осигурања надлежан је Фонд за пензијско и инвалидско осигурање (Филијала Фонда град Ниш) код кога је осигураник био осигуран у моменту стицања основа инвалидности, којима се сва заинтересована лица могу обратити за остваривање права из ПИО.

Пензијско и инвалидско осигурање уређено је: **Законом о пензијском и инвалидском осигурању** ("Службени гласник РС", бр.34/03, 64/04, 84/04) Законом о допунама и изменама о пензијском и инвалидском осигурању ("Службени гласник РС", бр.85/05, 101/05, 63/06) У правном систему Србије, особе са инвалидитетом подлежу ослобађању од плаћања разних пореских и царинских оптерећења.

НАПОМЕНА: Сектор за заштиту особа са инвалидитетом - Министарство рада, запошљавања и социјалне политике. Оваквим начином регулисања, олакшице у систему плаћања остварују се на основу Закона о порезу на промет који прописује (између осталог) да се порез на промет услуга, не плаћа на:

- лекове који су наведени у листи лекова који се прописују и издају на терет средстава за здравствено осигурање
- материјал за дијализу
- крв и крвне продукте
- ортотичка и протетичка средства
- медицинска средства – производи који се хируршки уграђују у организам.

ЗАПОШЉАВАЊЕ И РАДНИ ОДНОСИ

Право на рад је право које омогућава сваком појединцу да унапређује своје способности и развије се у креативну особу. Право на рад загарантовано је Уставом Републике Србије и односи се и на особе са инвалидитетом. Професионална рехабилитација и радно оспособљавање лица са инвалидитетом је област која има велики значај за побољшање услова живота особа са инвалидитетом. У Републици Србији је област радног оспособљавања и запошљавања особа са инвалидитетом регулисана Законом о радном оспособљавању и запошљавању инвалида из 1996. године. Исто тако, Закон о раду садржи одредбе којима се штите особе са инвалидитетом. Законом о радном оспособљавању и запошљавању особа са инвалидитетом уређује се радно оспособљавање и запошљавање особе са инвалидитетом и лица ометених у развоју.

Радно оспособљавање и запошљавање особа са инвалидитетом, обухвата:

- децу и омладину ометену у развоју која не могу да стекну образовање и васпитање по плановима и програмима образовања и васпитања за ученике ометене у развоју
- децу и омладину ометену у развоју која стичу образовање и васпитање по плановима и програмима образовања и васпитања за ученике ометене у развоју
- инвалиде рада, по прописима о пензијском и инвалидском осигурању, који не могу да се преквалификују или доквалификују, односно запосле под општим условима
- особе са инвалидитетом с преосталом радном способношћу, које не могу да се образују, односно запосле под општим условима.

Предузеће за радно оспособљавање и запошљавање особа са инвалидитетом (у даљем тексту: предузеће) може се основати и обављати делатност под условом да има:

- најмање 40% особа са инвалидитетом од укупног броја запослених
- одговарајући простор
- одговарајућу техничку и другу опрему за радно оспособљавање и рад особа са инвалидитетом
- запослена стручна лица за радно оспособљавање инвалида у зависности од броја инвалида и врсте њихове инвалидности, и то најмање: једног запосленог који према прописима из области образовања испуњава услове за наставника практичне наставе за струке и занимања за које се радно оспособљавају инвалиди једног запосленог који има једно од следећих стручних звања: дипломирани социолог, дипломирани психолог, дипломирани педагог или дипломирани дефектолог. Ближи услови за рад предузећа утврђују се општим актом предузећа, зависно од обима и врсте делатности коју обавља, односно зависно од броја инвалида и врсте њихове инвалидности. На општи акт сагласност даје министарство надлежно за послове рада, уз претходно прибављено мишљење министарства надлежног за послове образовања и министарства надлежног за послове здравља. Предузеће може у оквиру своје делатности да обавља послове практичне наставе за инвалиде - ученике средњих школа који стичу васпитање и образовање по плановима и програмима образовања и васпитања за ученике ометене у развоју.

Предузеће доноси програм радног оспособљавања особе са инвалидитетом који, нарочито, садржи:

- опис посла и појединих операција
- начин практичног и теоријског радног оспособљавања
- услове за практично радно оспособљавање
- трајање радног оспособљавања.

На овај програм сагласност даје министарство надлежно за послове образовања. За време радног оспособљавања инвалид не заснива радни однос. Међусобна права и обавезе између предузећа и другог правног, односно физичког лица које упућује особу са инвалидитетом на радно оспособљавање и запошљавање и ближи услови и начин остваривања програма радног

оспособљавања, уређују се уговором. Уговор се може закључити и између предузећа и инвалида. Предузеће издаје инвалиду уверење о завршеном радном оспособљавању и одређује послове које може да обавља у зависности од психофизичких способности. Предузећа за радно оспособљавање и запошљавање инвалида могу се удруживати међусобно и са другим предузећима и установама ради остваривања интереса због којих се удружују. Особа са инвалидитетом заснива радни однос у предузећу без јавног оглашавања, уз посредовање организације надлежне за послове запошљавања. Инвалид може да обавља послове за које је засновао радни однос код куће, под условом да се ти послови могу обављати код куће. Предузеће је дужно да извештава правно и физичко лице које је особу са инвалидитетом упутило на радно оспособљавање, односно запошљавање о резултатима радно оспособљавања, односно запошљавања. Предузећу се обезбеђују средства за радно оспособљавање особе са инвалидитетом, у складу са законом.

Радни односи

Што се тиче остваривања права из радног односа, Закон о раду пружа следеће нормативе: Запослени има право на одговарајућу зараду, безбедност и заштиту здравља на раду, здравствену заштиту, заштиту личног интегритета и друга права у случају болести, смањења или губитка радне способности и старости, материјално обезбеђење за време привремене незапослености, као и право на друге облике заштите, у складу са законом и општим актом. Запослени млађи од 18 година и запослени инвалид имају право на посебну заштиту. Лице које тражи запослење, као и запослени, не може се стављати у неповољнији положај у односу на друге, без обзира на пол, рођење, језик, расу, националну припадност, вероисповест, брачни статус, породичне обавезе, политичко или друго уверење, социјално порекло, имовинско стање, чланство у политичким организацијама, синдикатима или неко друго лично својство. Иако је законодавац овде пропустио да изричито забрани дискриминацију по основу инвалидности, појам «неко друго лично својство» може се тумачити тако да се односи на инвалидитет. Инвалидна лица заснивају радни однос под условима и на начин утврђен овим законом, ако посебним законом није друкчије одређено. Један од родитеља детета коме је неопходна посебна нега због тешког степена психофизичке ометености, осим за случајеве предвиђене прописима о здравственом осигурању, има право да, по истеку породичног одсуства и одсуства са рада ради неге детета, одсуствује са рада или да ради са половином пуног радног времена, најдуже до навршених пет година живота детета. Право утврђује надлежни орган за оцену степена психофизичке ометености детета, у складу са прописима о друштвеној бризи о деци. За време одсуствовања са рада, запослени има право на накнаду зараде, у складу са прописима о друштвеној бризи о деци. За време рада са половином пуног радног времена, запослени има право на зараду у складу са општим актом или уговором о раду, а за другу половину пуног радног времена накнаду зараде у складу са прописима о друштвеној бризи о деци. Родитељ или старатељ, односно лице које се стара о особи оштећеној церебралном парализом, дечјом парализом, неком врстом пlegије или оболелој од мишићне дистрофије и осталих тешких обољења, на основу мишљења надлежног здравственог органа, може на свој захтев да ради са скраћеним радним временом, али не краћим од половине пуног радног времена. Запослени који ради са скраћеним радним временом има право на одговарајућу зараду, сразмерно времену проведеном на раду, у складу са законом, општим актом или уговором о раду. Запосленом инвалиду рада, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, послодавац је дужан да обезбеди обављање послова према преосталој радној способности. Запосленом код кога је, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, утврђено да постоји опасност од настанка инвалидности на одређеним пословима, послодавац је дужан да обезбеди обављање другог одговарајућег посла. Послодавац може запосленом који одбије да прихвати посао, да откаже уговор о раду.

Незапослена особа са инвалидитетом може да оствари право на:

- стручну помоћ при утврђивању преостале радне способности и избору занимања
- процену радне способности односно утврђивање послова које, према преосталој радној способности, врши овлашћена здравствена организација на основу посебног уговора закљученог са Националном службом за запошљавање. Незапослена особа са инвалидитетом која је упућена на процену радне способности има право на надокнаду трошкова за себе и пратиоца ако је одобрен, од места пребивалишта до седишта овлашћене здравствене организације
- професионалну рехабилитацију Ово право остварује незапослени особа са инвалидитетом стицањем знања и вештина неопходних за запошљавање особе са инвалидитетом према преосталој радној способности.

Национална служба за запошљавање упућује особу са инвалидитетом на додатно образовање и обуку ради стварања могућности за запошљавање и samozapošljavanje особа са инвалидитетом. Незапослена особа са инвалидитетом је дужна да прихвати додатно образовање и обуку на коју га упути Национална служба за запошљавање, а ради запошљавања, стварања могућности за запошљавање и samozapošljavanja

- учешће у финансирању програма запошљавања инвалида Запошљавање особа са инвалидитетом (на основу процене радне способности особе) врши се посредством Националне службе за запошљавање Републике Србије односно у филијали ове службе на територији пребивалишта којој се пријављују за рад (запослење) заинтересоване особе са инвалидитетом. Надлежни у Националној служби (филијали) упутиће заинтересоване на који начин могу остварити своја законска права. Запошљавање особа са инвалидитетом реализује се кроз тзв. активне мере политике запошљавања, чиме се стаје на пут дискриминацији особа са инвалидитетом у процедури остваривања права на рад. Законом који прописује рад особа са инвалидитетом, обухваћени су особе са инвалидитетом и лица са сметњама у развоју. Област запошљавања особа са инвалидитетом регулисана је бројним законским и подзаконским актима:

- надлакатне штаке дрвене и металне
- ортопедски штап са кривином
- дубак или сталак за ходање са или без точка
- вештачка дојка
- вештачки нос
- вештачка ушна шкољка
- колостоме, уростоме и илеостоме

Организационе јединице

У циљу подстицања и пружања подршке у запошљавању Национална служба за запошљавање спроводи мере и програме професионалне рехабилитације, мере активне политике запошљавања за незапослене особе пријављене на евиденцији и послодавце који запошљавању особе са инвалидитетом, организује и учествује у процени радне способности и могућности запослења, мере професионалне рехабилитације особа са инвалидитетом. Професионална рехабилитација се спроводи у циљу оспособљавања за одговарајући посао, запошљавања, одржања запослења, напредовања или промене професионалне каријере. Професионална рехабилитација особа са инвалидитетом, мере активне политике запошљавања особа са инвалидитетом, активна политика запошљавања особа са инвалидитетом подразумева мере и подстицаје усмерене на запошљавање и samozapošljavanje особа са инвалидитетом.

Подршка у запошљавању особа са инвалидитетом

Процена радне способности: Обухвата медицинске, социјалне и друге критеријуме којима се утврђују могућности и способности особа са инвалидитетом неопходних за укључивање на

тржиште рада и обављање конкретних послова самостално или уз службу подршке, односно могућности запошљавања под општим или посебним условима, потребна документација за пријављивање на евиденцију Националне службе за запошљавање. Пријављивање на евиденцију Националне службе за запошљавање обављате лично, у организационим јединицама НСЗ, према месту пребивалишта, односно месту рада или престанка радног односа, ако у том месту имате боравиште.

Документација за пријаву на евиденцију незапослених лица: - лична карта - радна књижица - доказ о образовном профилу и стеченом звању (оригинал документа на увид) - доказ о статусу особе са инвалидитетом:

- војни инвалиди (ратни војни инвалиди, мирнодопски војни инвалиди или цивилни инвалиди рата) - решење надлежног општинског органа управе за борачко-инвалидску заштиту
- □инвалиди рада (II категорија, III категорија или преостала радна способност) - решење Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање
- лице коме је извршена категоризација - решење о категоризацији деце ометене у развоју, издато од општинског секретаријата за друштвене делатности и сведочанство или диплома специјалне/редовне школе
- лице коме је извршена процена радне способности - решење о процењеној радној способности
- друге јавне исправе и документа од значаја за утврђивање чињеница и упис података. Информација о поступку процене радне способности.

ПОТРЕБНА ДОКУМЕНТАЦИЈА:

1. Попуњен Захтев за процену радне способности и могућности запослења или одржања запослења, подносите уз одговарајућу медицинску и другу неопходну документацију, надлежној организационој јединици Националне службе за запошљавање према вашем пребивалишту (НСЗ Филијала Ниш).

2. Медицинску документацију (у оригиналу или овереној фотокопији):

- предлог за утврђивање инвалидности (Образац 1) попуњен од стране изабраног лекара Дома здравља
- отпусне листе са подацима о налазима и извршеним прегледима
- специјалистички налази (не старији од 6 месеци) на прописаним обрасцима
- дијагностички тестови
- лабораторијски налази
- налаз психолога

У случају настанка професионалних болести и процене трајних последица проузрокованих повредама на раду неопходна је и експертиза Института за медицину рада Србије « Др. Драгомир Карајовић », односно завода за здравствену заштиту радника.

3. Другу неопходну документацију:

- социјалну анкету (коју попуњава стручни радник НСЗ)
- исправе о остваривању појединих права ако сте корисник (уверење о остваривању права по основу социјалне заштите)
- Решење о статусу особе са инвалидитетом (уколико га поседујете)
- Доказ о стручној спреми или радном искуству (копија дипломе – уверење о стручној спреми или копија радне књижице)

II Ако сте запослени, уз горе наведену документацију потребно је доставити и:

1. Опис посла који обављате и предлог послова који би према предлогу послодаваца могли да обављате
2. Доказ о измирењу трошкова процене радне способности (доставља се најкасније до дана вршења оцене радне способности) Приликом подношења захтева за процену документација

може бити некомплетна, али сте дужни да у року од 15 дана комплетирасте тражену документацију или до изласка на комисију (доказ о уплати трошкова), јер ће у супротном Ваш захтев бити одбачен као неоснован због некомплетности поднете документације. Изузетно, захтев за процену радне способности можете поднети и уз захтев за остваривање права на инвалидску пензију надлежној филијали Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање. У том случају, уколико не остварите право на инвалидску пензију, захтев са пратећом документацијом се прослеђује Националној служби где де се покренути поступак утврђивања статуса и процену радне способности.

Излазак на комисију за процену радне способности:

Од Националне службе за запошљавање добићете информацију о тачном времену и месту одржавања процене радне способности. Процена се врши у просторијама Националне службе за запошљавање. Неопходно је Ваше лично присуство. Ко врши оцену радне способности? Оцену радне способности врши комисија - орган вештачења Републичког Фонда за пензијско и инвалидско осигурање коју чине: лекар вештак Републичког фонда пензијског и инвалидског осигурања, специјалиста медицине рада, психолог и стручни радник Националне службе за запошљавање. Комисија сачињава налаз, мишљење и оцену у погледу радне способности.

ИВ Решење о процењеној радној способности

На основу Налаза, мишљења и оцене комисије која је вршила оцену радне способности, Решење о процењеној радној способности и могућности запослења, односно одржања запослења доноси Национална служба за запошљавање. Под професионалном рехабилитацијом особа са инвалидитетом подразумева се организовање и спровођење програма мера и активности у циљу оспособљавања за одговарајући посао, запошљавања, одржања запослења, напредовања или промене професионалне каријере.

ЦЕНТАР ЗА ПРОФЕСИОНАЛНУ РЕХАБИЛИТАЦИЈУ И ЗАПОШЉАВАЊЕ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ТЕЛЕФОН:011/3036-228. Позивни центар НСЗ: 0800/300-301 за незапослене; 0901/300-301 за послодавце Закон о раду («Сл. гл. РС», број 70/01, 73/01) Закон о радном оспособљавању и запошљавању и запошљавању инвалида («Сл. гл.РС, број 25/96) Закон о заштити на раду («Сл.гл.РС», број 42/91, 53/93, 67/93, 48/94, 42/98) Правилник о коришћењу средстава Националне службе за запошљавање («Сл.гл.РС», број 88/2004) www.нсз.gov.rs. Извор: Сектор за заштиту особа са инвалидитетом - Министарство рада, запошљавања и социјалне политике. Национална служба за запошљавање - Филијала Ниш , ул.Ратка Вукићевића 3 Телефон: 018/501-200.

ЗАКОН О ПРОФЕСИОНАЛНОЈ РЕХАБИЛИТАЦИЈИ И ЗАПОШЉАВАЊУ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

("Сл. гласник РС", бр. 36/2009) Члан 4 Права утврђена овим законом остварује особа са инвалидитетом која има утврђен статус особе са инвалидитетом. Статус особе са инвалидитетом има:

- 1) ратни војни инвалид;
 - 2) мирнодопски војни инвалид;
 - 3) цивилни инвалид рата;
 - 4) лице коме је извршена категоризација и друго лице коме је утврђена инвалидност, у складу са законом;
 - 5) лице коме је, у складу са прописима о пензијском и инвалидском осигурању, утврђена категорија инвалидности, односно преостала радна способност;
 - 6) лице коме се, у складу са овим законом, процени радна способност сагласно којој има могућност запослења или одржања запослења, односно радног ангажовања.
- Професионална рехабилитација особа са инвалидитетом

Професионална рехабилитација особа са инвалидитетом спроводи се применом мера и активности које обухватају:

- 1) каријерно вођење, професионално информисање, саветовање и индивидуални план запошљавања;
- 2) радно оспособљавање, доквалификацију, преквалификацију и програме за стицање, одржавање и унапређивање радних и радно-социјалних вештина и способности;
- 3) појединачне и групне, опште и прилагођене програме за унапређење радно-социјалне интеграције;
- 4) развој мотивације, техничку помоћ, стручну подршку, праћење и процену резултата професионалне рехабилитације;
- 5) индивидуални саветодавни рад, који укључује помоћ у прихватању сопствене инвалидности са становишта могућности укључивања у рад и поједине мере професионалне рехабилитације;
- 6) едукацију и тренинг семинаре за послодавце, стручна лица за радно оспособљавање и професионалну рехабилитацију особа са инвалидитетом и друга лица;
- 7) предлоге и обуку за примену адекватних техничких и технолошких решења у циљу подизања ефикасности особе са инвалидитетом у учењу и раду, као и службе подршке;
- 8) друге активности. Ближе услове, критеријуме и стандарде за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације споразумно прописују министар надлежан за послове запошљавања, министар надлежан за послове здравља и министар надлежан за послове образовања. Носиоци послова професионалне рехабилитације, поред организације надлежне за послове запошљавања, могу бити и предузећа за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, образовне установе и други облици организовања који испуњавају услове, критеријуме и стандарде за спровођење мера и активности професионалне рехабилитације.

Мере и активности професионалне рехабилитације спроводе носиоци послова професионалне рехабилитације на основу програма који садржи:

- 1) опис мере и активности, односно опис посла и појединих операција;
- 2) начин практичног и теоријског извођења мере и активности;
- 3) техничке, просторне, програмске, кадровске и организационе услове;
- 4) трајање програма;
- 5) потребна средства;
- 6) друге услове за спровођење појединих мера и активности.

За спровођење мера и активности професионалне рехабилитације из члана 13. став 1. таф. 2), 3), б) и 7) овог закона носиоци послова професионалне рехабилитације прибављају одобрење министарства надлежног за послове запошљавања које се издаје по претходно прибављеном мишљењу органа надлежног за послове безбедности и здравља на раду, организације надлежне за стручно образовање одраслих и удружења или организација особа са инвалидитетом.

Члан 20

Запослена особа са инвалидитетом, за време трајања професионалне рехабилитације, има право на одсуство са рада код послодавца код кога је у радном односу. Запосленој особи са инвалидитетом не може да престане радни однос због одсуства са рада до кога је дошло у време трајања професионалне рехабилитације. За време трајања професионалне рехабилитације запослена особа са инвалидитетом има право на накнаду зараде у висини 100% просечне зараде остварене у претходна три месеца пре укључивања у мере и активности професионалне рехабилитације, с тим да накнада зараде не може бити мања од минималне зараде утврђене у складу са прописима о раду.

Члан 21

Незапослена особа са инвалидитетом за време трајања професионалне рехабилитације не заснива радни однос. Незапослена особа са инвалидитетом која је укључена у мере и активности професионалне рехабилитације из члана 13. таф. 2), 3) и 7) овог закона, има право на новчану помоћ за време трајања програма, и то:

- 1) за трошкове превоза за себе и пратиоца, уколико је потребан, у висини неопорезованог износа, у складу са законом;
- 2) у висини од 20% од минималне зараде утврђене у складу са прописима о раду месечно, за време трајања професионалне рехабилитације, ако се професионална рехабилитација изводи у трајању од најмање 100 часова и ако особа са инвалидитетом није корисник новчане накнаде на основу незапослености, у складу са законом. О правима из става 1.овог члана одлучује организација надлежна за послове запошљавања, у складу са законом којим се уређују послови запошљавања.

Члан 24

Обавеза запошљавања, у смислу овог закона, јесте обавеза сваког послодавца који има најмање 20 запослених да има у радном односу одређени број особа са инвалидитетом. Послодавац који има од 20 до 49 запослених дужан је да има у радном односу једну особу са инвалидитетом. Послодавац који има 50 и више запослених дужан је да има у радном односу најмање две особе са инвалидитетом, и на сваких наредних 50 запослених по једну особу са инвалидитетом.

Члан 25

Новоосновани послодавац нема обавезу запошљавања из члана 24. овог закона, у трајању од 24 месеца од дана оснивања.

Члан 26

Послодавац који учествује у финансирању зарада особа са инвалидитетом у предузећу за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом или предузећу и организацији ослобађа се обавезе запошљавања оног броја особа са инвалидитетом чије зараде финансира. Учешће у финансирању зараде особе са инвалидитетом из става 1. овог члана не може бити мање од 50% просечне зараде у привреди Републике Србије према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике. То је примера ради = 29.419 РСД сто је 50% од 53.838 РСД

Члан 27

Послодавац који, у поступку јавне или друге набавке, изврши финансијске обавезе из уговора о пословно-техничкој сарадњи са предузећем за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом, као и из уговора о куповини производа или вршењу услуга тог предузећа, изузев обавеза насталих у реализацији уговора из области трговине на велико – у вредности од 20 просечних зарада у привреди Републике Србије према последњем објављеном податку републичког органа надлежног за послове статистике у моменту закључења уговора, ослобађа се обавезе запошљавања једне особе са инвалидитетом из члана 24.овог закона, за наредних 12 месеци од дана извршења обавезе. Послодавац може испунити своју обавезу запошљавања особе са инвалидитетом тако што де закључити уговор о пословно-техничкој сарадњи или уговор о куповини производа или вршењу услуга, осим услуга насталих у реализацији уговора из трговине на велико, са предузећем за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом. Уговор мора бити закључен после 24.маја 2010.године, када је створена обавеза (ступањем закона на снагу). Износ уговора мора бити у висини 20 просечних зарада у привреди Републике Србије према последњем објављеном податку у моменту закључења уговора за 1 особу са инвалидитетом. Финансијском реализацијом уговора послодавац се ослобађа обавезе запошљавања 1 особе са инвалидитетом (односно оноликог

броја на колико је закључен и реализован уговор) за наредних 12 месеци (на пример: уколико је финансијска реализација по уговору била 12. јула 2010. године послодавац се ослобађа обавезе запошљавања особе са инвалидитетом закључно са месецом јулом 2011. године, с обзиром да се обавеза утврђује на месечном нивоу). Дакле, када измири сав износ по уговору, послодавац се ослобађа те обавезе. Уколико се послодавац одлучи да месечно или квартално уплаћује средства предузећу, у обавези је да на крају сваког месеца у коме није реализовао уговор, односно запослио особу са инвалидитетом, плати средства у буџетски фонд. Пореска управа ће наредне недеље изаћи у јавност са упутством да ли је могуће и више мањих уговора закључити до висине траженог износа, као и на који начин ће се обрачунавати ПДВ. Пореској управи се доставља образац ИОСИ у коме ћете навести своју обавезу и начин извршења.

Члан 28

Оснива се буџетски фонд за професионалну рехабилитацију и подстицање запошљавања особа са инвалидитетом (у даљем тексту: Буџетски фонд). Буџетски фонд из става 1. овог члана оснива се на неодређено време и њиме управља министарство надлежно за послове запошљавања.

Члан 29

Послодавац који не запосли особе са инвалидитетом у складу са чланом 24. овог закона плаћа пенале у висини троструког износа минималне зараде утврђене ускладу са прописима о раду, за сваку особу са инвалидитетом коју није запослио. Пенале из става 1. овог члана послодавац је дужан да уплати на рачун прописан за уплату јавних прихода буџета Републике Србије приликом исплате зарада и накнада зараде, а најкасније до 30. у месецу за претходни месец. Обавеза уплате пенала престаје са месецом у коме је послодавац запослио прописан број особа са инвалидитетом. Средства из става 2. овог члана представљају приход Буџетског фонда и користе се за подстицање запошљавања, професионалну рехабилитацију и посебне облике запошљавања и радног ангажовања особа са инвалидитетом.

КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 50

Новчаном казном од **200.000,00** до **1.000.000,00** динара казниће се за прекршај правно лице, ако: 1) не сноси трошкове професионалне рехабилитације (члан 19. став 1; 2) не омогући запосленој особи са инвалидитетом одсуство са рада за време трајања професионалне рехабилитације (члан 20. став 1); 3) не испуни обавезу запошљавања особа са инвалидитетом или пријави да је запослена особа која се не сматра особом са инвалидитетом у складу са овим законом (члан 24). Од Вас се очекује да активно учествујете у планирању ваше професионалне каријере и предузмите иницијативу у тражењу посла.

ПРАВИЛНИК О ТЕХНИЧКИМ СТАНДАРДИМА ПЛАНИРАЊА, ПРОЈЕКТОВАЊА И ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТА, КОЈИМА СЕ ОСИГУРАВА НЕСМЕТАНО КРЕТАЊЕ И ПРИСТУП ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ, ДЕЦИ И СТАРИМ ОСОБАМА ("Сл. гласник РС", бр. 22/2015)

I УВОДНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 1

Овим правилником прописују се ближе стандарди који дефинишу обавезне техничке мере и услове за планирање, пројектовање и изградњу објеката, којима се осигурава несметано кретање и приступ особама са инвалидитетом, деци и старим особама.

Приступачност, у смислу овог правилника, односи се на зграде јавне и пословне намене, објекте за јавну употребу (улице, тргови, паркови и сл.), као и на стамбене и стамбено пословне зграде са десет и више станова.

Приступачност, у смислу овог правилника, односи се на планирање нових објеката и простора, пројектовање и изградњу и доградњу нових објеката.

Приступачност, у смислу овог правилника, односи се и на реконструкцију и адаптацију постојећих објеката, када је то могуће у техничком смислу.

Члан 2

Објекти за јавно коришћење, у смислу овог правилника јесу: банке, болнице, домови здравља, домови за старе, објекти културе, објекти за потребе државних органа, органа територијалне аутономије и локалне самоуправе, пословни објекти, поште, рехабилитациони центри, саобраћајни терминали, спортски и рекреативни објекти, угоститељски објекти, хотели, хостели, школе и други објекти.

Члан 3

Поједини појмови употребљени у овом правилнику имају следеће значење:

- 1) особа са инвалидитетом је особа са телесним, сензорним или интелектуалним оштећењем која услед баријера које постоје у окружењу не може несметано да се креће и да користи површине јавне намене, објекте за јавно коришћење, стамбене објекте, укључујући и јавни превоз и друге услуге намењене јавности;
- 2) особе смањене покретљивости су особе са физичким или сензорним инвалидитетом, старе особе, труднице, и/или друге особе чија је могућност несметаног кретања привремено или трајно смањена услед баријера са којима се сусрећу у окружењу;
- 3) дизајн за све (универзални дизајн) представља интервенцију на површинама јавне намене, објектима за јавно коришћење или објектима намењених становању, укључујући и пратеће уређаје и опрему, с основним циљем да се створе једнаке могућности приступа, учешћа и употребе за све потенцијалне кориснике, без потребе за додатним прилагођавањем или специјализованим дизајном;
- 4) помагала за оријентацију у простору могу бити: различити системи хоризонталне и вертикалне сигнализације, бели штап, пас водич или електронска помагала;
- 5) помагала за кретање могу бити: производ, део опреме, систем производа, хардвер, софтвер или услуге које се користе да се омогућило несметано кретање;
- 6) препрека је физичка, комуникацијска и/или оријентацијска сметња која постоји у простору, а која особу може ометати и/или спречавати у несметаном приступу, кретању, боравку, примању неке услуге и/или раду;
- 7) приступачност јесте резултат примене техничких стандарда у планирању, пројектовању, грађењу, реконструкцији, доградњи и адаптацији објеката и јавних површина, помоћу којих се свим људима, без обзира на њихове физичке, сензорне и интелектуалне карактеристике, или године старости осигурава несметан приступ, кретање, коришћење услуга, боравак и рад;
- 8) приступачан објекат, његов део или опрема јесте онај објекат, део објекта или опреме која осигурава испуњавање обавезних елемената приступачности прописаних овим правилником и у складу са препорукама и мишљењима министарства које уређује ову област;
- 9) обавезни елементи приступачности су елементи за пројектовање, грађење, реконструкцију, доградњу и адаптацију којима се одређују величина, својства, инсталације, уређаји и друга опрема на јавним површинама и објектима ради осигурања приступа, кретања, боравка и рада за све потенцијалне кориснике, а у складу са овим правилником;
- 10) ознаке приступачности су ознаке којима се означавају примењени обавезни елементи приступачности - Слика 1. Ознаке приступачности;
- 11) рампа представља елемент приступачности за савладавање висинских разлика. Обавезни елементи рампе су коса равна, рукохвати, граничници и у посебним случајевима одморишта;
- 12) коса равна представља пешачку, равну, чврсту површину која је под углом у односу на хоризонталну равна;

- 13) визуелна најава и звучна најава су упозорења које обавештавају и/или упозоравају кориснике неког простора путем светлосних и/или звучних сигнала;
- 14) звучна сигнализација јесте сигнализација која помаже корисницима приликом кретања и/или оријентације у простору путем различитих звучних фреквенција (на пример звучни семафор);
- 15) асистивни слушни систем су звучни систем који користи предајнике, пријемнике, као и спојне уређаје који заобилазе акустички простор између извора звука и слушаоца. Они могу бити у виду индуктивне петље, РФ система, ИП система, или директно жичане опреме;
- 16) индуктивна петља је асистивни слушни систем;
- 17) тактилна обрада јесте завршна рељефна обрада у контрасту са окружењем: ходајуће површине (стазе), команди неког уређаја (нпр. на командама лифта, телефона и слично), мапе неког простора и друго;
- 18) тактилна стаза водиља јесте рељефна обрада ходајуће површине намењена оријентацији и вођењу кретања особа које су слепе или слабовиде - Слика 3. Кретање слепих и слабовидих особа;
- 19) тактилно поље за усмеравање/раздвајање јесте рељефна обрада ходајуће површине, другачије рељефне структуре у односу на тактилну стазу водиљу која се поставља са сврхом упозоравања корисника на промену смера кретања те стазе;
- 20) тактилно пољебезбедности јесте рељефна обрада ходајуће површине, исте рељефне структуре, као и поље за усмеравање, али другачијих димензија, које служи за обавештавање корисника да прилазе опасној зони: промена висине стазе, наилазак на степениште, наилазећи саобраћај пред раскрсницом и друге опасне зоне;
- 21) звучни семафор је семафор који поред постојећих светлосних сигнала има и звучну најаву светлосних фаза, датих у виду различитих звучних фреквенција за црвену и зелену фазу;
- 22) тактилни план прелаза преко саобраћајнице је елемент вертикалне тактилне сигнализације који се поставља као саставни део уређаја звучног семафора на стуб семафора, а који пружа тактилну информацију корисницима путем чула додиром, о облику датог пешачког прелаза и смеру кретања преко те саобраћајнице;
- 23) улични мобилијар јесте типски елемент чија је намена разграничавање јавне пешачке површине од коловоза, бицикличке стазе и/или паркиралишта, визуелно вођење корисника, а може бити различитог облика и друге примарне намене - пример: жардињера за цвеће, зид, клупа и слично;
- 24) антропометријске величине представљају минималне и максималне габаритне димензије неког корисника (са или без одређеног помагала за кретање) - Слика 2. Антропометријске величине;
- 25) маневарска површина јесте површина коју неки корисник заузима у простору приликом свог кретања (са или без помагала) и коришћења неког простора;
- 26) једноставно прилагодљиви стан јесте стан који се по потреби може прилагодити у складу са овим правилником, без утицаја на битне захтеве за употребу грађевине.

Члан 4

Графички приказ ознака приступачности, услова употребе помагала и обавезних елемената приступачности, дат је у Прилогу - сликовни приказ ознака приступачности, услова употребе помагала и обавезних елемената приступачности, који је одштампан уз овај правилник и чини његов саставни део. Ознаке приступачности морају бити примерене величине и постављене на лако уочљивом месту.

II УСЛОВИ ЗА ПЛАНИРАЊЕ И ПРОЈЕКТОВАЊЕ ПРИСТУПАЧНОГ ПРОСТОРА У СКЛАДУ СА ТЕХНИЧКИМ СТАНДАРДИМА ПРИСТУПАЧНОСТИ

Обавезни елементи приступачности

Члан 5

Обавезни елементи приступачности су:

- 1) Елементи приступачности за савладавање висинских разлика;
- 2) Елементи приступачности кретања и боравка у простору - стамбене зграде и објекти за јавно коришћење;
- 3) Елементи приступачности јавног саобраћаја.

Обавезни елементи приступачности примењују се одабиром најповољнијег решења у односу на намену, ако није другачије предвиђено међународним стандардима који уређују област јавног саобраћаја (IATA, UIC и сл.).

1. Елементи приступачности за савладавање висинских разлика

Прилази до објекта

Члан 6

Прилаз до објекта предвиђа се на делу објекта чији је приземни део у нивоу терена или је мање уздигнут у односу на терен.

Савладавање висинске разлике између пешачке површине и прилаза до објекта врши се:

- 1) рампама за пешаке и инвалидским колицима, за висинску разлику до 76 цм;
- 2) спољним степеницама, рампама, степеништем и подизним платформама, за висинску разлику већу од 76 цм.

Рампе за пешаке

Члан 7

Савладавање висинских разлика до 76 цм између две пешачке површине и на прилазу до објекта врши се применом рампи тако да:

- 1) нагиб рампе није већи од 5% (1:20), а ако нема услова за рампу нагиба од 5% може износити 8.3% (1:12) за кратка растојања (до 6 м);
- 2) највећа дозвољена укупна дужина рампе у посебном случају износи 15 м;
- 3) рампе дуже од 6 м, а највише до 9 м у случају да су мањег нагиба, раздвајају се одмориштима најмање дужине 150 цм;
- 4) најмања чиста ширина рампе за једносмеран пролаз износи 90 цм, а уколико је двокрака чиста ширина рампе износи мин 150 цм, са подестом од мин. 150 цм;
- 5) рампе су заштићене са спољних страна ивичњацима висине 5 цм, ширине 5 - 10 цм и опремљене са обе стране двовисинским рукохватима подесног облика за прихватање на висини од 70 цм, односно 90 цм;
- 6) рукохвати треба да буду непрекидни и да се протежу са обе стране рампе најмање 30 цм испред почетка и иза завршетка рампе;
- 7) рукохват треба да буде добро причвршћен за зид (носач), а завршеци рукохвата да буду окренути према зиду, односно према носачу;
- 8) боја шипке треба да буде у контрасту са бојом позадине;
- 9) рукохвати су пречника 4 цм, обликовани на начин да се могу обухватити дланом;
- 10) рукохвати су постављени на две висине, од 70 цм и од 90 цм, продужени у односу на наступну равну рампе за 30 цм, са заобљеним завршетком;
- 11) на огради рампе која се налази у спољном простору, рукохват је изведен од материјала који није осетљив на термичке промене;
- 12) ограду са испуном од стакла потребно је уочљиво обележити;
- 13) површина рампе је чврста, равна и отпорна на клизање;

- 14) површине рампи могу бити у бојама које су у контрасту са подлогом;
- 15) за савладавање већих висинских разлика могу у посебним случајевима из тачке 1) овог члана применити двокраке рампе са одмориштем између супротних кракова, обезбеђене оградом, рукохватима или зидовима;
- 16) подести на двокраким рампама морају бити минимум 150 цм са 170 цм како би се обезбедио простор за окретање инвалидских колица;
- 17) изузетно, уколико постоје услови, рампа може савлађавати и висинске разлике веће од 76 цм - Слика 4. Рампе.

Ступенице и ступеништа

Члан 8

Приступачност ступеница и ступеништа пројектује се и изводи тако да:

- 1) најмања ширина ступенишног крака буде 120 цм;
- 2) најмања ширина газишта буде 33 цм, а највећа дозвољена висина ступеника буде 15 цм;
- 3) чела ступеника у односу на површину газишта буду благо закошена, без избочина и затворена;
- 4) површина чела и руб ступеника у контрасту је у односу на газиште;
- 5) између одморишта и ступеника на дну и врху ступеништа постоји контраст у бојама;
- 6) приступ ступеништу, заштитне ограде са рукохватима и површинска обрада газишта испуњавају услове предвиђене за рампе из члана 7. овог правилника;
- 7) површина пода на удаљености од најмање 50 цм од почетка силазног крака ступеништа има различиту тактилну и визуелну обраду у односу на обраду подеста;
- 8) ступеник у дну ступенишног крака буде увучен у односу на површину којом се крећу пешаци испред споменутог крака;
- 9) рукохвати су изведени у складу са чланом 7. став 1. тач. 5 - 11) овог правилника - Слика 5. Ступенице и ступеништа.

Лифт

Члан 9

Савладавање етажних висинских разлика у стамбеним зградама где постоји могућност за пројектовање једноставно прилагодљивих станова и објектима за јавно коришћење, врши се путем лифтова, тако да:

- 1) прилаз лифту на нивоу улаза у зграду има слободан простор димензија најмање 150 x 200 цм, при чему је подна површина на удаљености од најмање 50 цм од врата лифта различите тактилне и визуелне обраде у односу на околну подну површину;
- 2) унутрашње димензије кабине лифта износе најмање 110 x 140 цм;
- 3) врата кабине лифта, која су смичућа или се отварају према спољној страни, имају ширину чистог отвора најмање 80 цм и обојена су контрастном бојом у односу на боју околног зида;
- 4) преклопно седиште у кабини поставља се на висини од 50 цм, а лифт је опремљен са три стране рукохватом на висини од 90 цм;
- 5) команде (дугмад) постављају се на висини од 90 цм до 120 цм од пода, а унутар кабине на удаљености 40 цм од угла кабине. Све команде су изведене са рељефним ознакама и контрастним бојама у односу на подлогу, с тим што је команда нивоа улаза у зграду различита по додиру и боји од осталих команди на контролној табли;
- 6) лифт има звучну и визуелну сигнализацију за означавање спрата на који лифт стиже;
- 7) подешено довољно трајање отварања врата у пуној ширини и могућност контроле отварања врата помоћу одговарајућег уређаја, ако је предвиђено аутоматско отварање и затварање врата;
- 8) под кабине лифта треба да буде отпоран на клизање као и да осветљење кабине омогућава задовољавајућу видљивост без рефлексije.

Када се савладавање висинске разлике решава уз употребу више лифтова, тада најмање један лифт мора испунити услове из става 1.овог члана и означава се знаком приступачности - Слика 6. Лифт.

Члан 10

За савладавање висинских разлика у стамбеним зградама и објектима за јавно коришћење, ако није могућа примена степеница и степеништа или рампи, примењују се подизне платформе.

За савладавање висинских разлика у стамбеним објектима између спратова могу се изузетно примењивати посебни лифтови у облику седишта или платформе, који се крећу по шинама преко кракова степеништа тзв. "ескалифови".

Вертикално подизне платформе

Члан 11

Савладавање висинских разлика, у случају када не постоји могућност савлађивања ове разлике рампама, степеницама и степеништем врши се подизним платформама. Подизна платформа предвиђа се као плато величине најмање 110 цм до 140 цм са погонским механизмом, ограђена заштитном оградом до висине од 120 цм, пресвучена и опремљена материјалом који не клизи, опремљена прекидачима за позив и сигурносним уређајем.

Косо подизна склопива платформа

Члан 12

Косо подизна склопива платформа користи се као елемент приступачности за потребе савладавања висинске разлике веће од 120 цм у унутрашњем или спољашњем простору, искључиво у стамбеним јединицама. Косо подизна склопива платформа поставља се на бочне зидове степеница или степенишну ограду, која се води дужином целог степеништа, а мора имати: плочу платформе величине најмање 90 × 100 цм, бочну подну преклопну заштиту висине 20 цм и преклопни заштитни рукохват, и опремљена је склопивим седиштем - Слика 7. Платформе.

2. Елементи приступачности кретања и боравка у простору - стамбене зграде и објекти за јавно коришћење

Кретање у зградама

Члан 13

Улазни простор у грађевину је улаз до којег се долази директно с јавне пешачке површине или уз помоћ елемената приступачности за савладавање висинских разлика.

Приступачан улаз у зграду пројектује се и изводи тако да:

- 1) испред улазних врата буде раван пешачки плато димензија најмање 150 x 150 цм;
- 2) светла ширина улазних врата најмање 90 до 210 цм, а код јавних објеката најмање 183 цм; најмања дубина ветробранског простора, ако се овакав простор предвиђа за случај да се спољна и унутрашња врата отварају у истом смеру износи 240 цм, а за случај да се и једна и друга врата отварају према простору ветробрана износи најмање 300 цм;
- 3) ветробрански простор се продужава према унутрашњем делу зграде за најмање 90 цм од равни унутрашњих врата;
- 4) омогућава се аутоматско отварање врата помоћу "контакт" тепиха постављеног с обе стране врата у дужини од по 152 цм, ако је предвиђен такав начин отварања врата;
- 5) под ветробрана је у нивоу улазног хола, односно степенишног простора зграда, а уколико се висинске разлике подова не могу избећи, оне се савладавају помоћу равног подеста у нивоу пода ветробрана који је дугачак најмање 150 цм и рампе, односно степеница. Подлога мора бити отпорна на клизање, а отирачи су од чврстог материјала, постављени тако да њихова површина буде у нивоу пода;
- 6) све стаклене преграде су од неломљивог стакла и обезбеђене физичком запреком на висини од 90 цм и означене на висини од 140 до 160 цм;

7) улаз у зграду буде наткривен увлачењем у објекат или помоћу надстрешнице, и довољно уочљив.

Ако зграда има више спољних улаза, услове из става 2. овог члана мора испуњавати најмање један улаз, који се означава знаком приступачности особама са инвалидитетом у простору.

Члан 14

За несметано кретање у простору пројектују се пешачки прилази и ходници који имају ширину од најмање 180 цм (изузетно 195 цм) за двосмерно кретање, а најмање 90 цм за једносмерно кретање у пролазима на краћим растојањима.

Ако објекат има више ходника или пролаза до исте тачке, услове из става 1. овог члана мора испуњавати најмање један од њих, који се означава ознаком приступачности.

Члан 15

Савладавање етажних висинских разлика врши се унутрашњим степеницама и степеништима, рампама и лифтовима у складу са чл. 7 - 12. овог правилника.

Унутрашње степенице и степеништа испуњавају услове из члана 8. овог правилника.

За савладавање етажних висинских разлика користе се првенствено двокраке и вишекраке степенице, исте дубине и висине кроз све етажне у згради.

Члан 16

За повезивање две равне комуникацијске површине са висинском разликом до 76 цм, поред степеница могу се пројектовати рампе које испуњавају услове из чл. 6, 7. и 8. овог правилника.

Члан 17

Ширина врата за несметан пролаз инвалидских колица је најмање 80 цм. Врата ширине 90 цм предвиђају се ако постоји потреба окретања корисника инвалидских колица у доворотнику, ако су врата близу прага, или су улазна врата на јавним зградама, односно ако постоји већи проток људи. Коришћење појединих просторија у зградама.

Слободна маневарска површина на прилазу вратима има ширину од најмање 150 цм, а у случају уским простора, предвиђају се смичућа врата.

У стамбеним зградама и објектима за јавно коришћење могу се предвидети аутоматска врата и клизајућа аутоматска врата.

Квака и кључаоница су на висини од приближно 80 цм од пода.

Ивица врата на страни на којој се налази квака удаљена је најмање 50 цм од угла просторије, односно од избочине на зиду или друге препреке постављене усправно на раван врата, а уколико су врата аутоматска треба да буду опремљена вертикалном кваком која се повлачи надоле, дужине најмање 30 цм, која се лако хвата и чији најнижи крај лежи приближно на висини од 80 цм изнад доње ивице врата.

Врата су визуелно лако уочљива и обележена на начин предвиђен у члану 13. овог правилника.

Члан 18

Приликом уграђивања фиксних елемената намештаја обезбеђују се коридори за кретање ширине најмање 90 цм.

Подови у стамбеним и другим просторијама не могу имати висинске разлике нити друге препреке (прагове), а ако их имају оне не могу бити више од 2 цм и морају бити заобљених ивица.

Коришћење појединих просторија у зградама

Члан 19

Ходници, предсобља и друге помоћне просторије су ширине најмање 150 цм и дужине 200 цм без опреме (једноставно прилагодљиви стан).

Сви пролази између соба су без прагова односно других висинских разлика.

Спаваће, дневне собе и простор за обедовање и рад у дневној соби у становима су најмање површине од 9 м², а дужина краће странице је најмање 240 цм.

Собе, учионице и радни простор, подразумевају слободан простор за окретање инвалидских колица у просторији:

- 1) најмање површине круга пречника од 150 цм;
- 2) простор за кретање око намештаја ширине најмање 120 цм;
- 3) радни сто конзолно изведен тако да је горња плоча на висини од највише 85 цм, с дубином приступа од најмање 50 цм;
- 4) улазна врата учионице и радног простора ширине светлог отвора најмање 80 цм, собе најмање 80 цм.

Слободан простор око кухињске опреме у становима које користе особе у инвалидним колицима, треба да дозвољава маневрисање колицима, што се обезбеђује на следећи начин:

- 1) слободна радна плоча дужине је најмање 90 цм;
- 2) радна, грејна плоча и судопер конзолно су изведене с дубином приступа од најмање 50 цм, горњом плочом на висини од највише 85 цм;
- 3) висећи елементи постављени су доњим рубом на висину од 120 цм од површине пода;
- 4) доњи елементи на извлачење, слободни употребни простор за кориштење кухињских елемената и окретање инвалидских колица имају површину круга пречника од најмање 150 цм;
- 5) улазна врата ширине светлог отвора најмање 80 цм.

При пројектовању санитарних просторија у објектима за јавно коришћење и становима намењеним особа са инвалидитетом обезбеђује се потребан простор за несметан приступ инвалидским колицима до појединих санитарних уређаја.

Опрема санитарних просторија треба да буде једноставна и приступачна за коришћење. У санитарним објектима мора бити уграђен алармни уређај. Коришћење појединих просторија у зградама.

WC

Члан 20

WC мора бити пројектован тако да омогући испуњење следећих услова:

- 1) врата ширине светлог отвора најмање 90 цм, која се отварају према споља;
- 2) приступачну кваку на вратима према одредбама члана 21. овога правилника;
- 3) уграђен механизам за отварање врата споља у случају позива у помоћ, одговарајуће електричне инсталације;
- 4) WC шољу конзолног типа заједно с даском за седење висине од 45 цм до 50 цм. Уз WC шољу предвиђена су два држача за руке дужине 90 цм, постављена на зид у распону висине од 80 цм до 90 цм изнад површине пода;
- 5) најмање један држач за руке који мора бити преклопни и то обвезно онај с приступачне стране WC шоље, а други може бити фиксно причвршћен на зид;
- 6) удаљеност предње ивице WC шоље од зида од најмање 65 цм;
- 7) покретач уређаја за испуштање воде у WC шкољку постављен на висини од 70 цм изнад површине пода, или изведено сензорско испуштање воде у WC шољу;
- 8) конзолни умиваоник ширине најмање 50 цм на висини од 80 цм, са сифоном смештеним у или уз зид;
- 9) славину - једноручну или уграђено сензорско отварање и затварање воде;
- 10) ширину употребног простора испред WC шоље најмање 90 цм;
- 11) ширину употребног простора испред умиваоника најмање 90 цм;

- 12) слободни простор за окретање инвалидских колиџа најмање површине круга пречника од 150 цм;
- 13) нагнуто заокретно огледало постављено доњим рубом на висину од 100 цм;
- 14) вешалицу за одећу на висини од 120 цм;
- 15) алармни уређај с прекидачем на притисак или врпцом за повлачење, на висини од 60 цм;
- 16) сву другу опрема доступну кориснику инвалидских колиџа која не смета кретању, учвршћену на зид, изведену контрастно у односу на под и зидове;
- 17) на улазним вратима кабине поставља се знак приступачности на висини од 140 цм до 160 цм.

У случају да је WC у јавној употреби, обавезно је да буде приступачан.

У јавним тоалетима и тоалетима у објектима за јавно коришћење (хотелима, ресторанима са више од сто места, домовима здравља, школама, факултетима, и др.), у којима је обавезно извођење четири или више кабина, најмање по једна кабина у мушком и женском делу WC-а пројектује се у складу с условима из овог правилника и најмање један умиваоник који испуњава услове из тачке 8) овог правилника.

Тактилна стаза водиља поставља се од улазних врата грађевине до врата јавног WC-а у ширини од најмање 40 цм - Слика 8. WC.

Купатило

Члан 21

Купатило се пројектује тако да има:

- 1) каду висине горње ивице највише 50 цм и/или простор за туширање изведен без преграде, величине најмање 90 × 90 цм;
- 2) држач за руке уз каду постављен у распону висине од 80 цм до 90 цм од површине пода, односно држач уз простор за туширање постављен на висину од 75 цм;
- 3) у простору за туширање водоотпорно преклопно седиште постављено у распону висине од 45 до 50 цм;
- 4) сву опрему доступну кориснику инвалидских колиџа која не смета кретању, учвршћену на зид, изведену контрастно у односу на под и зидове;
- 5) опрему прописану за приступачни тоалет - умиваоник, огледало, славину, вешалицу, алармни уређај, WC шољу и уређај за испуштање воде у WC шољу у складу са чланом 20. овог правилника;
- 6) ако је купатило предвиђено са WC-ом у истом простору, ширину врата светлог отвора од најмање 80 цм, ширину врата светлог отвора од најмање 90 цм, ако се у купатило улази с јавне комуникације;
- 7) туш кабина има:
 - (1) димензију најмање 230 x 230 цм;
 - (2) врата, ширине светлог отвора најмање 80 цм која се отварају према споља;
 - (3) површину простора испод туша најмање 90 x 90 цм, изведену без прагова с нагибом за одвод воде;
 - (4) једноручну или славину с уграђеним сензором;
 - (5) алармни уређај с прекидачем на притисак или врпцом за повлачење на висини од 60 цм;
 - (6) вешалицу за одећу постављену на висини од 90 цм до 120 цм, држач за сапун постављен на висину од 90 цм - Слика 9. Купатило.

Врата, прозори и ограде на терасама

Члан 22

Отвори за врата и прозоре, као и ограде на балконима и терасама у просторијама које се налазе у објектима за јавно коришћење и становима пројектују се тако да:

- 1) су светле ширине свих унутрашњих и балконских врата најмање 81 цм, а улазних најмање 91 цм;
- 2) нема прагова виших од 2 цм, што исто важи и за балконска врата;
- 3) врата, ако су застакљена, буду од неломљивог стакла или заштићена решетком, а ако је стакло ломљиво, онда врата смеју бити застакљена од висине 80 цм од пода па навише;
- 4) треба избегавати постављање врата тако да се отварају према ходницима или просторима у којима постоји циркулација људи;
- 5) се велике стаклене површине у близини веома прометних простора обележавају на висини од 160 цм;
- 6) се прозорски парапет поставља на највише 80 цм од нивоа пода;
- 7) се прозори лако отварају и затварају, а кваке на њима се постављају у висини од 90 цм до 120 цм од пода;
- 8) ограда на балконима и терасама у становима за особе у инвалидским колицима омогућава поглед у подручју 30 цм од пода па навише, а уколико ограда није транспарентна, висина нетранспарентног дела не сме прелазити 90 цм.

Уређаји за управљање и регулацију инсталација

Члан 23

Уређаји за управљање и регулацију инсталација у згради (склопке, прикључнице и интерфон и др.) пројектују се тако да:

- 1) интерфон треба да омогући и аудио и видео комуникацију и поставља се на висини од 90 цм до 120 цм од пода;
- 2) прекидач за светло и звонце постављају се на висини од 90 цм од пода;
- 3) утичнице за светиљку, телевизор, телефон и друге уређаје постављају се на висини од 40 цм од пода;
- 4) утичнице у кухињи изнад радне плоче постављају се на висини од 100 цм од пода;
- 5) утичнице изнад кревета постављају се на висини од 80 цм од пода;
- 6) потезни аларм и потезни прекидач постављају се да потезач досеже до висине од 60 цм до 70 цм од пода;
- 7) сви уређаји постављају се на удаљености од 40 цм од углова собе;
- 8) сви водоводни прикључци као и одвод отпадне воде изводе до висине од 100 цм од пода;
- 9) ради лакшег уочавања, сви уређаји буду у контрастним бојама према подлози, а информације на њима рељефне за читање додиром;
- 10) кваке омогућавају лак прихват и окретање, како би их могле користити и особе са ограниченом снагом у рукама и шакама.

Члан 24

У улазима стамбених зграда сандучићи за пријем поште постављају се на висини од 90 цм до 120 цм од пода.

Посебни услови за поједине објекте и елементе опреме

Члан 25

При пројектовању болница, домова здравља, домова за старе, рехабилитационих центара, домова за одмор и сл., поред услова предвиђених овим правилником, потребно је предвидети:

- 1) празан простор уз кревет величине најмање 160 x 100 цм;
 - 2) купатило уз собу;
 - 3) собу опремљену алармним уређајем;
 - 4) собу означену знаком приступачности на висини од 140 цм до 160 цм од пода.
- На свакој етажи најмање једна соба мора да испуњава наведене услове.

Члан 26

У пословним објектима, висина шалтера и продајних пунктова прилагођава се потребама особа са инвалидитетом и износи 80 цм од пода, а ако у објекту постоји више пунктова или шалтера или других елемената опреме за рад са странкама, обезбеђује се најмање један пункт који испуњава тај услов.

У објектима за јавно коришћење у којима се кретање пешака усмерава оградом, ширина приступног коридора износи најмање 90 цм.

Шалтер

Члан 27

Приступачан шалтер има горњу равну изведену на висини од највише 85 цм, конзолно обликован, дубине приступа од најмање 50 цм, комуникацијско помагало, као и постављену тактилну црту вођења, ширине најмање 40 цм с ужљебљењима у смеру вођења, постављену од улазних врата грађевине до шалтера.

Када се у сали налазе три или више шалтера истог типа пословања, један од три шалтера мора испуњавати услове приступачности.

Када су посебним прописима који уређују заштиту у пословању готовим новцем и вредностима одређени услови за шалтере, приступачни шалтер обавезно осигуравају и испуњавање услова тог прописа - Слика 10.Шалтер.

Пулт

Члан 28

Приступачан пулт је изведен најближе улазу у простор и/или просторију у којој се услуга пружа. Постављен је горњом равни на висину од 80 цм, подгледом на висину од најмање 70 цм. Конзолно је обликован с дубином приступа од најмање 50 цм. Мора имати осигуран приступ од најмање 120 цм. Означен је ознаком приступачности, има комуникацијско помагало, као и постављену тактилну црту вођења од улазних врата грађевине до пулта ширине најмање 40 цм с ужљебљењима у смеру вођења.

Када се у дворани налазе три или више пултова истог типа пословања један од три пултова мора испуњавати услове приступачности.

Члан 29

У биоскопима, конгресним салама, стадионима, гледалиштима и сличним објектима, предвиђају се посебна места за смештај инвалидских колица, чије су димензије најмање 90 x 140 цм, с тим да је под изведен без нагиба, од материјала отпорног на клизање. Ова места се предвиђају поред пролаза, односно у близини улаза и видно су обележена, а могу бити и груписана.

Обавезни број приступачних места у гледалишту одређује се на темељу укупног броја седећих места и то:

- 1) од 100 до 300 седећих места, изводи се најмање два приступачна места;
- 2) од 301 до 1.000 седећих места, изводи се најмање 2% приступачних места;
- 3) од 1.001 и више седећих места, изводи се најмање 1% приступачних места. Биоскоп.

Члан 30

У јавним спортским и рекреативним објектима, купалиштима и игралиштима за потребе особа са инвалидитетом предвиђају се посебно означене кабине за пресвлачење.

Минималне димензије кабина су 160 x 210 цм, са вратима широким најмање 80 цм која се отварају према спољној страни.

Опремљене су одговарајућим алармним уређајем и уређајем за принудно отварање врата са спољне стране.

Клупа на преклапање поставља се у распону висине од 45 цм до 50 цм.

Предвиђа се вешалица за одећу на висини од 140 цм.

Ивице на поду базена не смеју бити више од 2 цм, од чега се изузима обрада ивице базена за пливање, у дужини од најмање 150 цм са банкином висине 50 цм, а ширине 30 - 40 цм.

Грађевине у којима су предвиђене кабине за пресвлачење, обавезно је извести најмање 10% приступачних кабина, рачунајући од укупног броја кабина, али не мање од једне.

Кабине за пресвлачење.

Јавне телефонске говорнице, други уређаји и опрема

Члан 31

Јавне телефонске говорнице морају испунити следеће услове:

- 1) под кабине, односно простора у непосредној близини телефонског апарата је на висини највише 2 цм у односу на приступни пешачки плато чије су димензије 150 x 150 цм, а ако је висинска разлика до 8 цм у односу на приступни пешачки плато потребно је приступ обезбедити рампом;
- 2) ако је телефонски апарат смештен у кабини, димензије кабине су 90 x 110 цм, а врата кабине се отварају према спољној страни и имају ширину најмање 80 цм;
- 3) телефонски апарат је постављен на висини од 100 цм до 120 цм;
- 4) у непосредној близини апарата, односно у кабини је постављено преклопно седиште на висини од 50 цм;

Текстофон, факс, банкомат постављени су доњом ивицом на висину од 70 цм од површине пода.

Други уређаји и опрема за ПТТ саобраћај пројектују се на висини од 100 цм до 120 цм од пода.

Уређаји се постављају на начин да осигуравају приступачност.

Када се уређаји из овога члана налазе унутар грађевине, приступачнима за слепе и слабовидне особе сматрају се, ако је од улазних врата грађевине до уређаја постављена тактилна црта вођења - Слика 11. Јавна говорница, банкомат.

3. Елементи приступачности јавног саобраћаја

Тротоари и пешачке стазе

Члан 32

Тротоари и пешачке стазе треба да буду приступачни, у простору су међусобно повезани и прилагођени за оријентацију, и са нагибима који не могу бити већи од 5% (1:20), а изузетно до 8,3% (1:12).

Највиши попречни нагиб уличних тротоара и пешачких стаза управно на правац кретања износи 2%.

Шеталишта у оквиру јавних зелених и рекреативних површина су осветљена, означена и са обезбеђеним местима за одмор са клупама дуж праваца кретања.

Клупе треба да имају седишта на висини од 45 цм и рукохвате на висини од 70 цм изнад нивоа шетне стазе у 50% од укупног броја клупа. Поред клупа се обезбеђује простор површине 110 цм са 140 цм за смештај помагала за кретање.

Члан 33

Ради несметаног кретања ширина уличних тротоара и пешачких стаза износи 180 цм, а изузетно 120 цм, док ширина пролаза између непокретних препрека износи најмање 90 цм.

Површина шеталишта је чврста, равна и отпорна на клизање. Профили решетки, поклопаца и шахтова треба да буду безбедни за кретање учесника у саобраћају.

На трговима или на другим великим пешачким површинама, контрастом боја и материјала обезбеђује се уочљивост главних токова и њихових промена у правцу.

Члан 34

У коридору основних пешачких кретања не постављају се стубови, рекламни панои или друге препреке, а постојеће препреке се видно обележавају.

Делови зграда као што су балкони, еркери, viseћи рекламни панои и сл., као и доњи делови крошњи дрвећа, који се налазе непосредно уз пешачке коридоре, уздигнути су најмање 250 цм у односу на површину по којој се пешак креће.

Пешачки прелази и пешачка острва

Члан 35

Место пешачког прелаза је означено тако да се јасно разликује од подлоге тротоара.

Пешачки прелаз је постављен под правим углом према тротоару.

Пешачке прелазе опремљене светлосним сигналама потребно је опремити светлосном сигнализацијом са најавом и звучном сигнализацијом.

Пролаз кроз пешачко острво у средини коловоза изводи се без ивичњака, у нивоу коловоза и у ширини пешачког прелаза.

За савладавање висинске разлике између тротоара и коловоза користе се закошени ивичњаки који се изводе у ширини пешачког прелаза и у нивоу коловоза, са максималним нагибом закошеног дела до 8,3%, а ако је технички неизводљиво у изузетним случајевима до 10%.

Површина пролаза кроз пешачко острво изводи се са тактилним пољем безбедности /упозорења, на целој површини пролаза кроз острво.

Закошени део пешачке стазе на месту прелаза на коловоз једнак је ширини пешачког прелаза.

Површина закошеног дела пешачке стазе на месту прелаза на коловоз изведена је са тактилним пољем безбедности/упозорења - Слика 12. Пешачки прелази и пешачка острва.

Места за паркирање

Члан 36

Места за паркирање возила која користе особе са инвалидитетом предвиђају се у близини улаза у стамбене зграде, објеката за јавно коришћење и других објеката, означавају се знаком приступачности.

Места за паркирање треба да испуне следеће услове:

- 1) најмања укупна површина места за паркирање возила која користе особе са инвалидитетом износи 370 цм x 480 цм;
- 2) место за паркирање за два аутомобила које се налази у низу паркиралишних места управно на тротоар величине је 590 x 500 цм с међупростором ширине 150 цм;
- 3) Уколико паркиралиште није изведено у истом нивоу са оближњом пешачком стазом тада ће се излаз са паркиралишта обезбедити спуштеном пешачком стазом максималног нагиба од 8,3% и минималне ширине најмање 140 цм колико износи слободан простор за маневрисање.
- 4) Приступачно паркинг место мора увек да се пројектује у хоризонталном положају, а никада на уздужном нагибу. Дозвољен је само одливни попречни нагиб од максимално 2%.
- 5) Приступачно паркинг место треба да има директну пешачку везу између пројектованог слободног простора за маневар и најближе пешачке стазе, без изласка на коловоз, а у складу са препорукама датим за пешачке стазе.
- 6) Потребно је обезбедити приступачан пешачки приступ аутоматима или шалтеру за продају паркинг карата, а у складу са препорукама за шалтере и уређаје у објектима.

Поред услова из става 2. овог члана предвиђа се:

- 1) за јавне гараже, јавна паркиралишта, као и паркиралишта уз објекте за јавно коришћење и веће стамбене зграде, најмање 5% места од укупног броја места за паркирање, а најмање једно место за паркирање;
- 2) на паркиралиштима са мање од 20 места која се налазе уз амбуланту, апотеку, продавницу прехранбених производа, пошту, ресторан и дечји вртић, најмање једно место за паркирање;

- 3) на паркиралиштима уз бензинске пумпе, ресторане и хотеле поред магистралних и регионалних путева 5% места од укупног броја места за паркирање, али не мање од једног места за паркирање;
- 4) на паркиралиштима уз домове здравља, болнице, домове старих и друге здравствене и социјалне установе, најмање 10% места од укупног броја места за паркирање, а најмање два места за паркирање.
- 5) свако паркиралиште које је обележено мора имати најмање једно приступачно место за паркирање - Слика 13. Места за паркирање.

Стајалишта јавног превоза

Члан 37

На стајалиштима јавног превоза, предвиђа се плато (перон) за пешаке ширине најмање 300 цм, а прилазне пешачке стазе треба да буду изведене у истом нивоу, без денивалација, према препорукама за пешачке стазе у складу са чланом 32. овог правилника.

Уколико плато стајалишта јавног превоза није у истом нивоу са пешачком стазом, приступ платформе обезбедиће се спуштањем стазе или платформе максималног нагиба од 10%, или помоћу рампе максималног нагиба 5%, минималне ширине од 120 цм.

Зона уласка у возило јавног превоза испред предњих врата возила визуелно се обележава контрастом и изводи се тактилним пољем безбедности минималне површине 90 x 90 цм које је повезано са системом тактилне линије вођења.

Унутар објекта за јавни транспорт (друмски, авио, железнички и други транспорт) уколико није другачије предвиђено, примењују се међународни стандарди који уређују ову област (IATA, UIC, ICAO и др).

Раскрсница

Члан 38

На раскрсници пешачки прелаз мора имати приступачни семафор са звучном сигнализацијом и тактилно поље безбедности/упозорења у ширини спуштеног дела пешачког прелаза.

Системи за оријентацију

Члан 39

Знакови и табле за обавештавање и натписне плоче (у даљем тексту: знакови) су видљиви, читљиви и препознатљиви.

Знакови у смислу става 1. овог члана су:

- 1) знакови за оријентацију (скице, планови, макете и др.);
- 2) путокази;
- 3) функционални знакови, којима се дају обавештења о намени појединих простора (паркиралишта, гараже, лифтови, санитарне просторије и др.).

Знакови треба да буду универзалне форме, распоређени на такав начин да заједно служе оријентисању корисника и да представљају повезани ланац информација.

Знакови на зидовима се постављају на висини од 140 цм до 160 цм изнад нивоа пода или тла, а ако то није могуће, мора се обезбедити да текст одговара растојању погодном за читање.

Знакови су добро учвршћени, а ради отклањања рефлексије, могу бити рељефни - избочени и правилно постављени у односу на извор светлости.

Када год је могуће важне јавне информације треба истовремено да буду дате на различите начине, односно визуелно-звучно-тактилно.

Висина слова на знаковима не сме бити мања од 1,5 цм за унутрашњу употребу, односно 10 цм за спољашњу употребу.

Препознавање врата, степеница, рампи лифтова и пролаза, опрема за противпожарну заштиту, опреме за спасавање и путева за евакуацију врши се употребом контрастних боја одговарајућим осветљењем и обрадом зидова и подова.

Ради побољшања пријема звука у јавним просторијама постављају се асистивни слушни системи.

Тактилна поља безбедности треба да се постављају испред свих опасних зона (на пример: наилазак на степенице, наилазак на опасне фиксне препреке и слично) укључујући и употребу на пешачким прелазима и пешачким острвима.

Тактилно поље безбедности/упозорења може се у изузетним случајевима извести и као трака минималне ширине 40 цм која се поставља искључиво уздужно, уз руб пешачке стазе или руб стајалишта јавног превоза, а као мера безбедности пешака и њиховог спречавања да дођу у непосредни контакт са моторизованим саобраћајем.

Хоризонтална тактилна сигнализација при промени правца поставља се по правилу под правим углом или под неким другим углом, с тим да се свака промена правца кретања мора означити и извести са тактилним пољем за усмеравање.

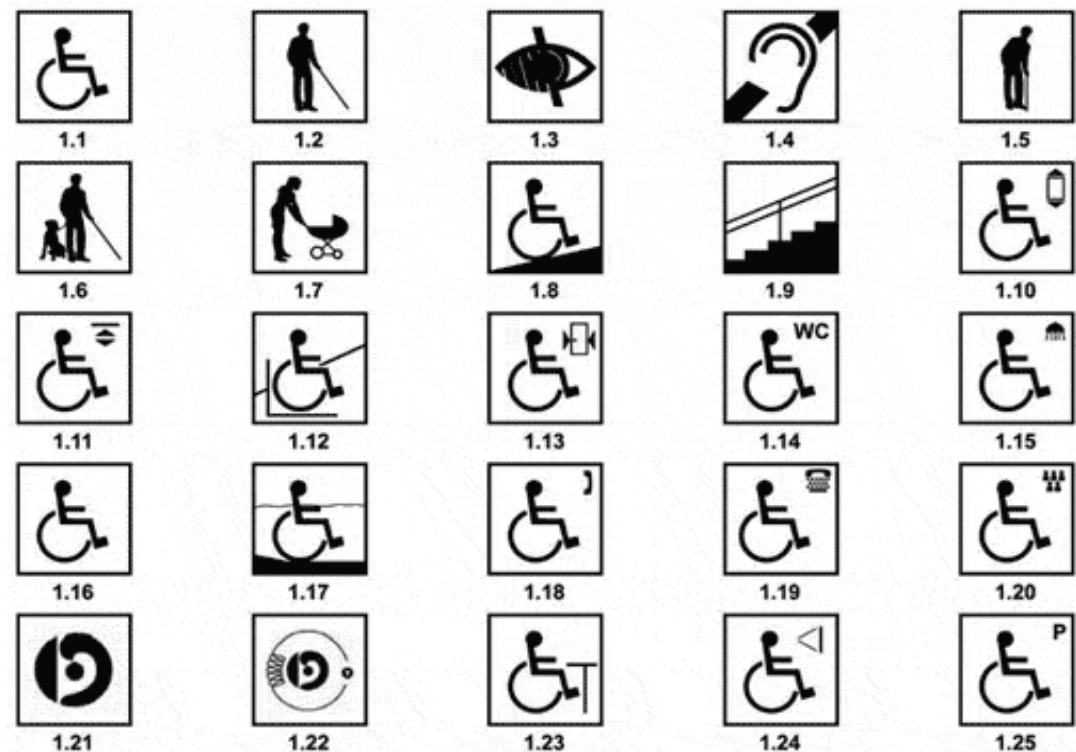
Препоручује се да тактилне ознаке буду у контрастној боји, у односу на боју остатка пешачке стазе.

За оријентисање могу служити и ограде, одводнице воде, ивично зеленило, уличне светиљке и/или контрастне линије водиле, које се пројектују и изводе уздужно уз рубове пешачких стаза и које интуитивно воде кориснике у одређеном правцу.

Знакови у смислу овог члана поседују и информације на Брајевом писму, које се постављају испод информације која има истоветно значење..

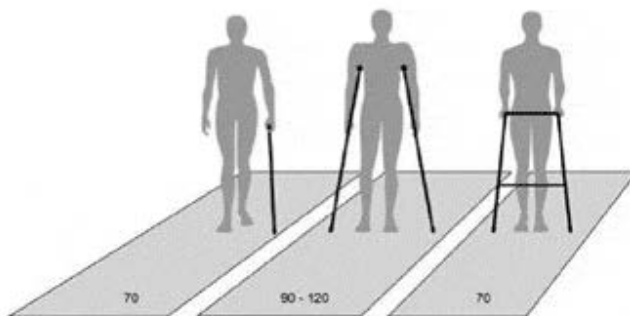
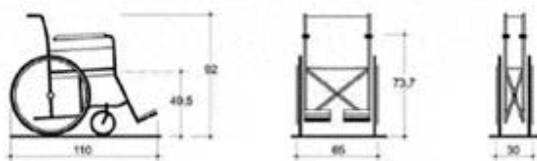
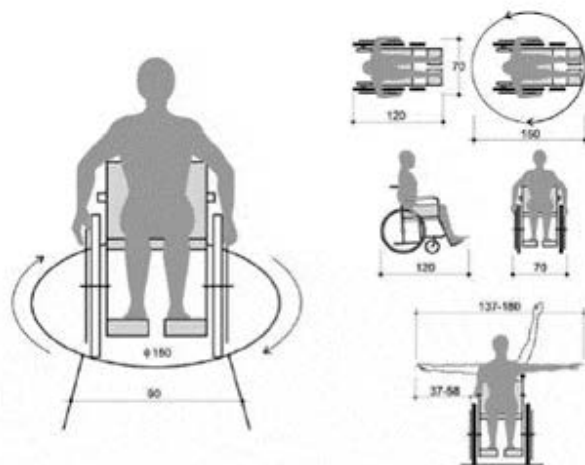
7Прилог

СЛИКОВНИ ПРИКАЗ ОЗНАКА ПРИСТУПАЧНОСТИ, УСЛОВА УПОТРЕБЕ ПОМАГАЛА И ОБАВЕЗНИХЕЛЕМЕНАТА ПРИСТУПАЧНОСТИ

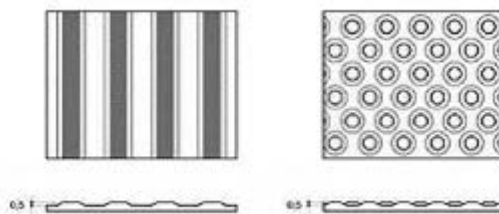
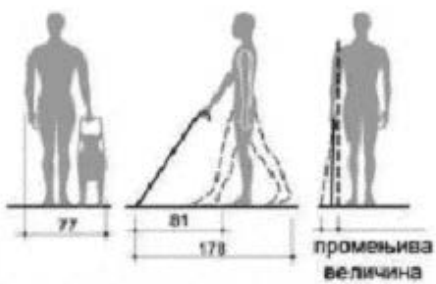
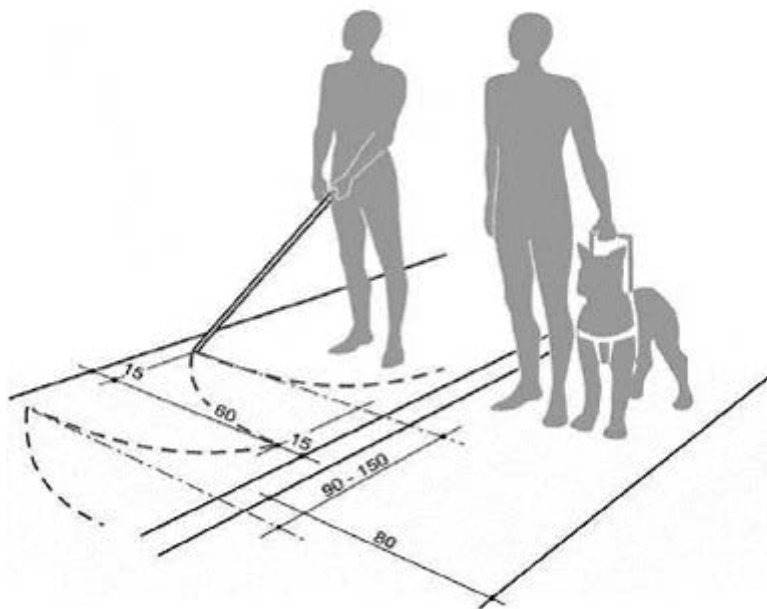

Слика1 Ознаке приступачности

- 1.1 Ознака приступачности за кориснике инвалидских колиџа, 1.2 Ознака приступачности за слепа лица,
1.3 Ознака приступачности за слабовида лица, 1.4 Ознака приступачности за глуве особе и особе оштећеног слуха,
1.5 Ознака приступачности за особе које користе помагала при кретању,
1.6 Ознака приступачности за особе које се крећу уз пратњу пса водича,
1.7 Ознака приступачности за мајке са децом у дечијим колиџима, 1.8 Ознака приступачне рампе,
1.9 Ознака приступачног ступеништа, 1.10 Ознака приступачног лифта,
1.11 Ознака приступачне вертикалне подизне платформе, 1.12 Ознака приступачне косо подизне склопиве платформе,
1.13 Ознака приступачног улаза, 1.14 Ознака приступачног wc-а,
1.15 Ознака приступачне туш кабине, 1.16 Ознака приступачног кафеа или ресторана,
1.17 Ознака приступачног купалишта,
1.18 Ознака приступачне телефонске говорнице, 1.19 Ознака приступачног факса и компјутера,
1.20 Ознака приступачног гледалишта,
1.21 Ознака корисничког помагала,
1.22 Ознака индуктивне петље,
1.23 Ознака приступачног шалтера,
1.24 Ознака приступачног шалтера, 1.25 Ознака приступачног паркинг места.

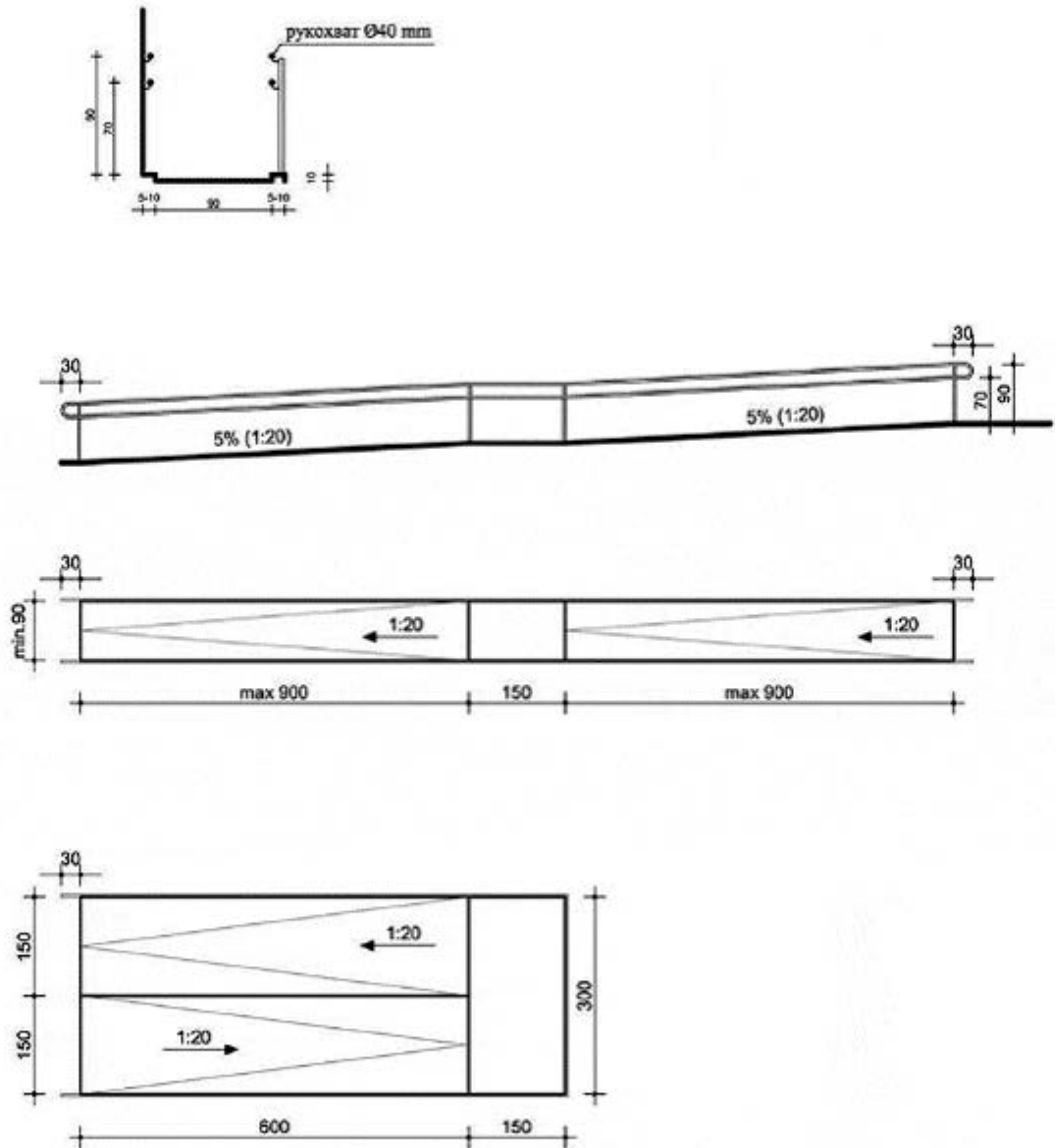

Слика 2 Антропометријске величине (* Све мере у овом прилогу су дате у центиметрима)

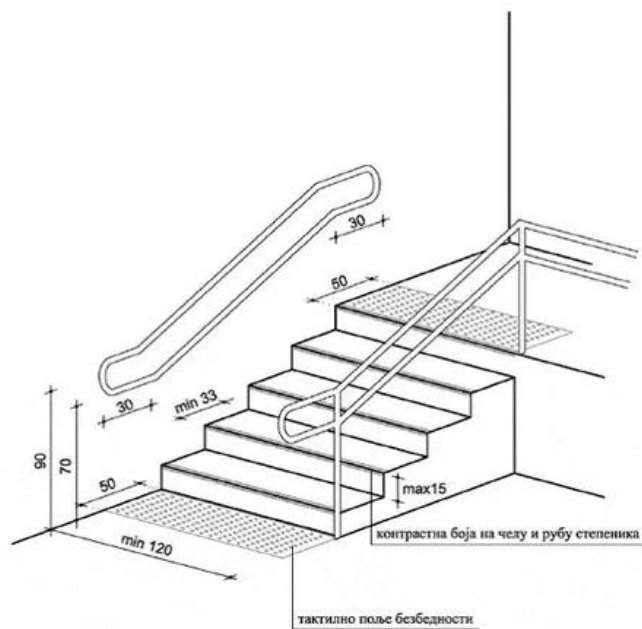

Пример завршне рељефне обраде тактилне површине

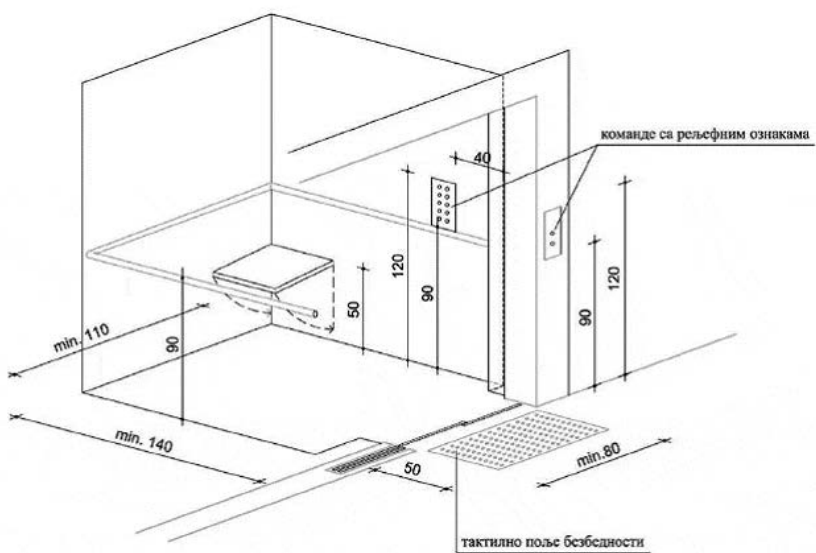
Слика 3 Кретање слепих и слабовидих особа

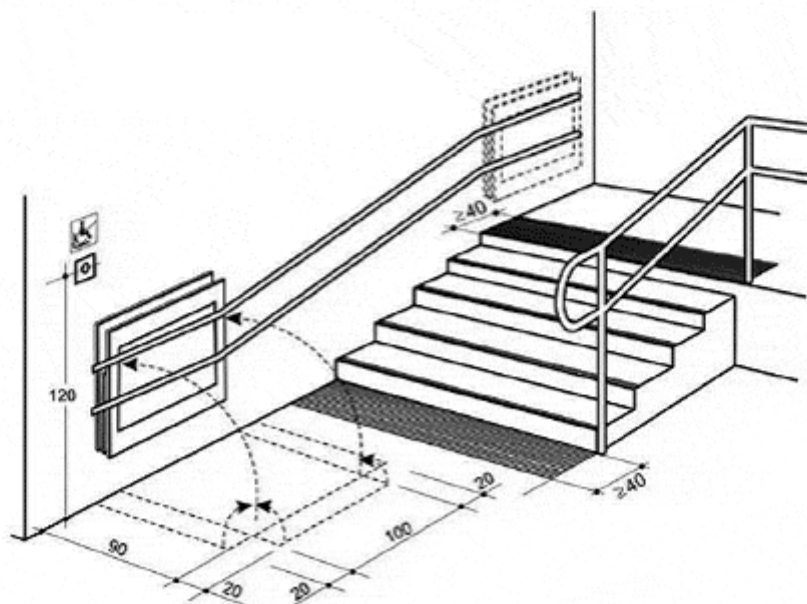
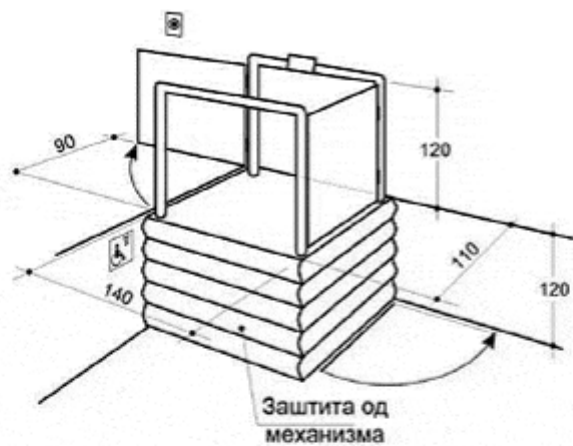
Слика 4 Рампе за пешаке

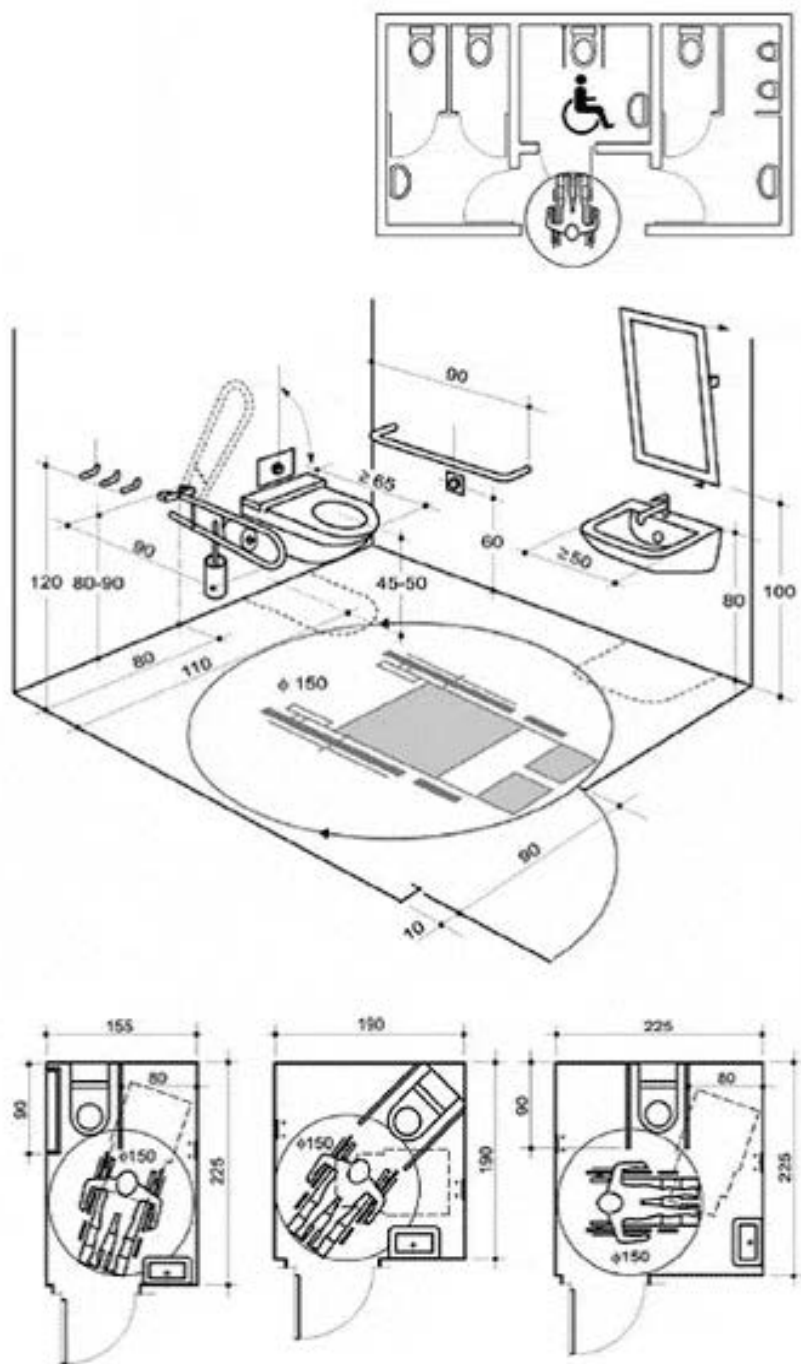
Слика 5 Степенице и степеништа

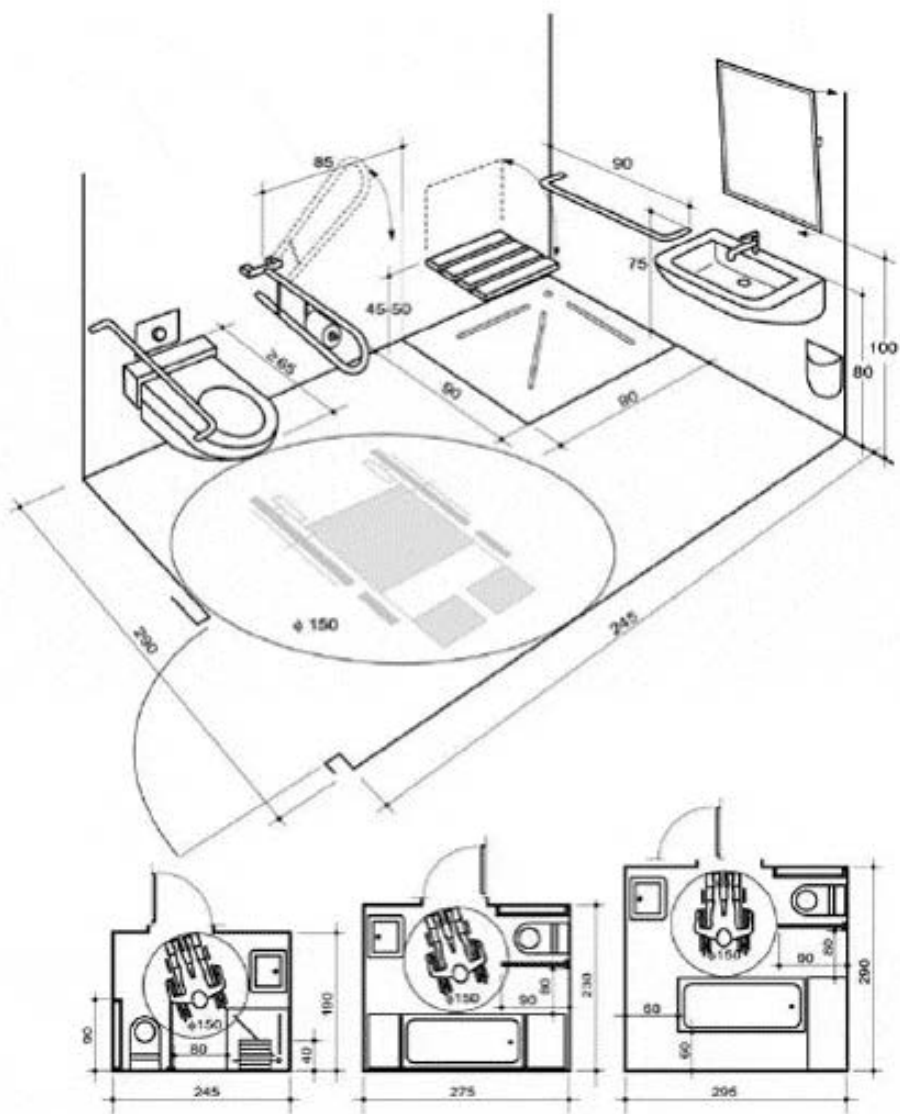
Слика 6 Лифт

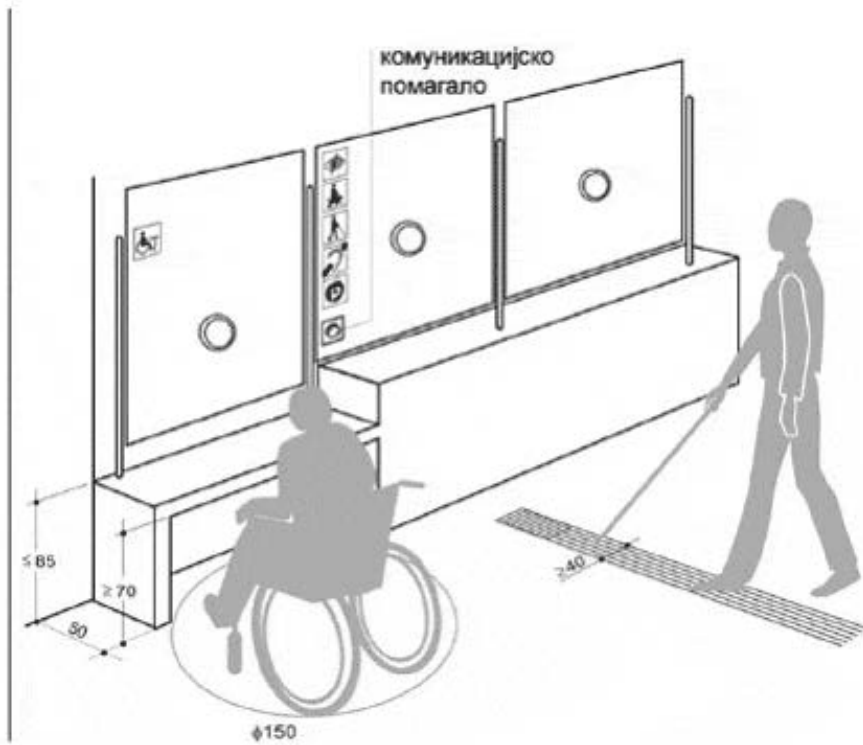
Слика 7 Платформе

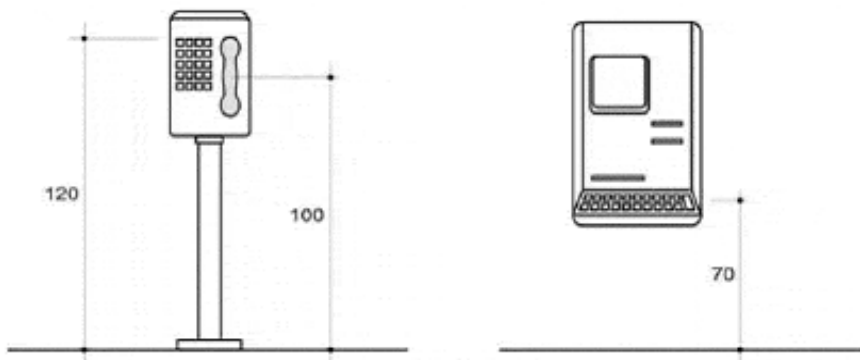
Слика 8 WC

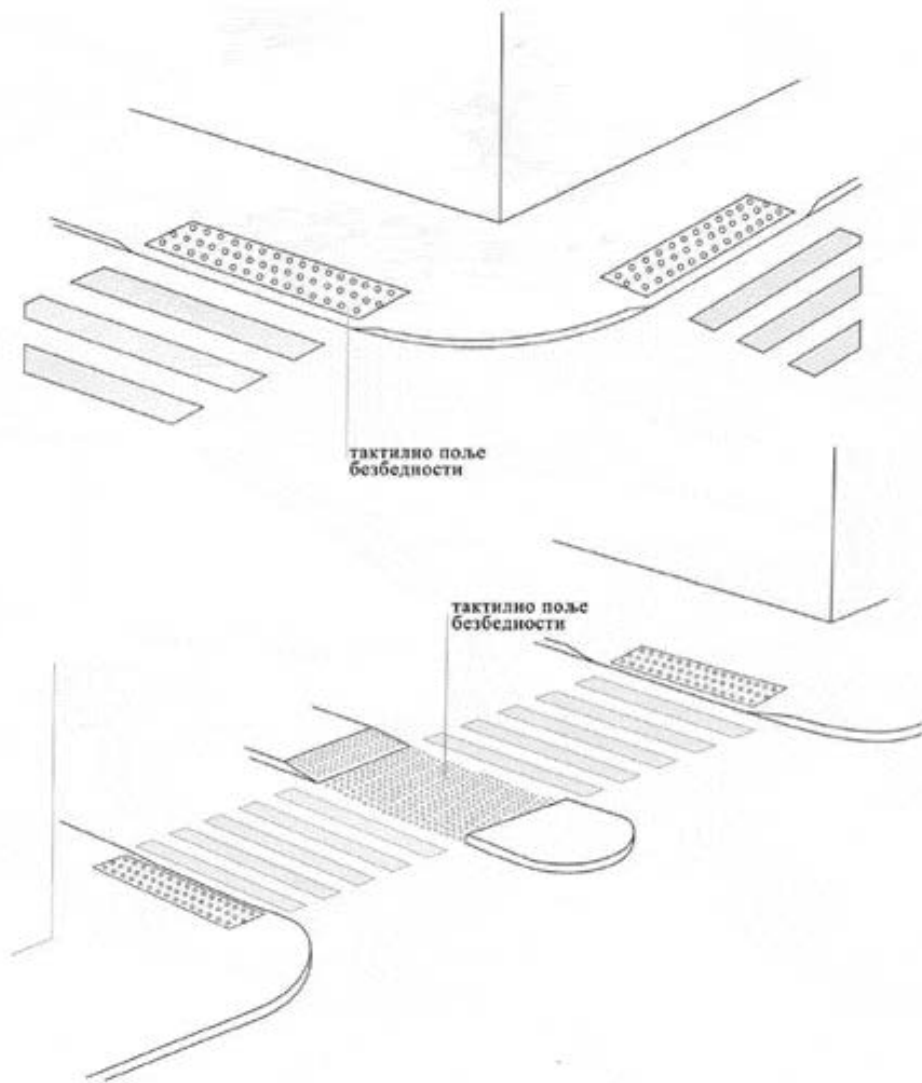
Слика 9 Купатило

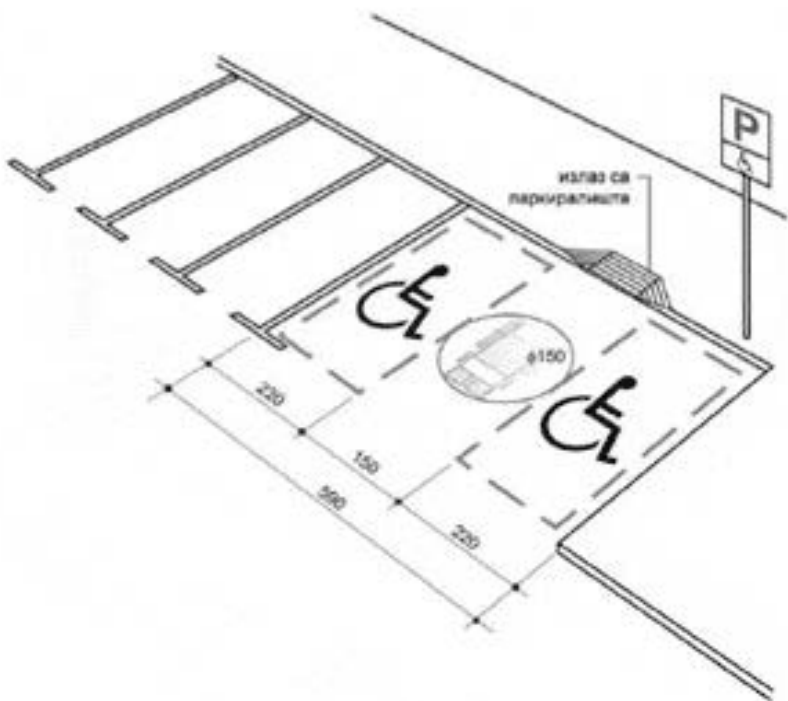
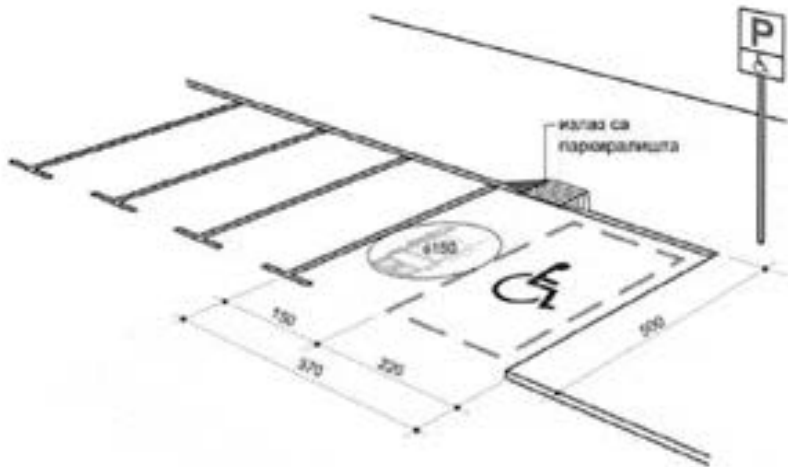
Слика 10 Шалтер

Слика 11 Јавна говорница, банкомат

Слика 12 Пешачки прелази и пешачка острва

Слика 13 Места за паркирање

Подзаконски правни акт, Правилник о условима за планирање и пројектовање објеката у вези са несметаним кретањем деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица ("Службени гласник РС", бр. 18/97) разрађују се урбанистичко-технички услови (у даљем тексту: услови) за планирање простора јавних саобраћајних и пешачких површина, прилаза до објеката и пројектовање објеката (стамбених, објеката за јавно коришћење и др.), као и посебних уређаја у њима, којима се обезбеђује несметано кретање деце, старих, хендикепираних и инвалидних лица (у даљем тексту: лица са посебним потребама у простору).

НАПОМЕНА: Остале илустрације о приступачности видети у Правилнику 22/2015.

КАЗНЕНЕ МЕРЕ ЗА НЕПОШТОВАЊЕ ЗАКОНА О ПЛАНИРАЊУ И ИЗГРАДЊИ ОБЈЕКТА ЗА ПОТРЕБЕ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ

Члан 205

Новчаном казном од 500.000 до 1.000.000 динара казни ће се за прекршај привредно друштво, односно друго правно лице, ако не омогући урбанистичком или грађевинском инспектору вршење надзора у складу са овим законом (чл. 173. и 175).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву или другом правном лицу, новчаном казном од 50.000 до 100.000 динара.

Захтев за покретање прекршајног поступка из ст. 1. и 2. овог члана подноси орган надлежан за издавање локацијске дозволе, односно носилац израде плана, а ако је оснива чтор правног лица јединица локалне самоуправе, аутономна покрајина, односно Република Србија, обавештава оснивача о поднетој пријави за прекршај.

Члан 206

Новчаном казном од 300.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице које је инвеститор објекта ако не обезбеди приступ објекту особама са инвалидитетом у складу са стандардима приступачности (члан 5).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у привредном друштву или другом правном лицу, новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара.

Захтев за покретање прекршајног поступка из ст. 1. и 2. овог члана подноси надлежни урбанистички инспектор.

Члан 207

Новчаном казном од 100.000 до 500.000 динара казниће се за прекршај привредно друштво или друго правно лице које израђује документе просторног и урбанистичког планирања или обавља друге послове одређене овим законом, ако не омогући урбанистичком или грађевинском инспектору потпун и несметан увид у расположиву документацију (чл. 173. и 175).

За прекршај из става 1. овог члана казниће се и одговорно лице у предузећу или другом правном лицу, новчаном казном од 10.000 до 50.000 динара. Захтев за покретање прекршајног поступка из ст. 1. и 2. овог члана подноси надлежни урбанистички, односно грађевински инспектор.

ЗАКОН О КРЕТАЊУ УЗ ПОМОЋ ПСА ВОДИЧА

Садржај закона

Члан 1

Овим законом уређује се право особа са инвалидитетом на кретање уз помоћ пса водича у јавном превозу, објектима и површинама у јавној употреби и у радном простору.

Начела

Члан 2

Овим законом обезбеђује се остваривање уставом зајемчених основних начела која се односе на уживање људских права, а нарочито на забрану дискриминације и увођење посебних мера ради постизања пуне равноправности особа са инвалидитетом са осталим грађанима и разрада права на достојанство и слободан развој личности.

Појмови

Члан 3

Особа са инвалидитетом која се креће уз помоћ пса водича (у даљем тексту: особа која се креће уз помоћ пса водича) јесте слепо или слабовидо лице, лице које користи инвалидска колица и свако друго лице које има статус особе са инвалидитетом у складу са законом које се креће уз помоћ пса водича. Пас водич је пас који се користи као подршка у кретању или у терапеутске, рехабилитацијске или друге сличне потребе особа са инвалидитетом, а који је прошао посебну обуку у складу са законом и који је видно обележен адекватном опремом. Инструктор пса водича је лице које обавља послове обуке пса водича. Право на кретање уз помоћ пса водича подразумева слободан приступ и кретање у јавном превозу, објектима и површинама у јавној употреби и у радном простору, као и у сваком другом простору.

Право на коришћење јавног превоза

Члан 4

Особа која се креће уз помоћ пса водича има право на коришћење свих превозних средстава у јавном превозу, укључујући и задржавање на свим просторима који су предвиђени за путнике. Особа која се креће уз помоћ пса водича не плаћа возну карту за пса водича, без обзира на смер и дужину пута на територији Републике Србије. Под јавним превозом, у смислу овог закона, сматра се превоз у друмском, железничком, унутрашњем водном, ваздушном, градском и другом саобраћају.

Право на коришћење објеката у јавној употреби

Члан 5

Особа која се креће уз помоћ пса водича има право коришћења свих објеката у јавној употреби, као што су објекти државних органа, органа аутономне покрајине и локалне самоуправе, као и других органа и организација, правних и физичких лица, објекти у области образовања, социјалне и здравствене заштите, културе, спорта, туризма, угоститељства и других делатности. Особа која се креће уз помоћ пса водича не плаћа улазницу за пса водича за коришћење простора и објеката у јавној употреби. Ближе услове и начин коришћења објеката у јавној употреби у области здравствене заштите од стране особе која се креће уз помоћ пса водича, споразумно прописују министар надлежан за послове здравља и министар надлежан за послове унапређења положаја особа са инвалидитетом.

Право на слободан приступ и боравак на јавним површинама

Члан 6

Особа која се креће уз помоћ пса водича има право на слободан приступ и боравак на јавним површинама као што су јавне саобраћајнице, тргови, улице, пешачки прелази, паркови, зелене површине и друге површине за кретање и боравак лица.

Право на слободан приступ и боравак у радном простору

Члан 7

Особа која се креће уз помоћ пса водича има право на слободан приступ и боравак у радном простору, односно простору у којем особа која се креће уз помоћ пса водича обавља послове.

Право инструктора пса водича

Члан 8

Одредбе члана 4–7. овог закона примењују се и на инструктора пса водича, у току трајања обуке пса.

Обавеза омогућавања остваривања права

Члан 9

Правно лице, одговорно лице у правном лицу и предузетник дужни су да омогуће особи која се креће уз помоћ пса водича и инструктору пса водича остваривање права из чл. 4–8. овог закона.

Оспособљавање за кретање са псом водичем

Члан 10

Оспособљавање особе која се креће уз помоћ пса водича за кретање са псом водичем организује и спроводи јавно признати организатор активности образовања одраслих, у складу са законом, на основу посебних програма прилагођених потребама и могућностима особа које се крећу уз помоћ пса водича којима се стичу знања, способности и вештине које обухватају самостално кретање, кретање са псом водичем, добробит животиња, зоопсихологију и социјализацију у породици, у складу са законом. На посебни програм из става 1. овог члана мишљење даје министарство надлежно за послове унапређења положаја особа са инвалидитетом. Јавно признати организатор активности образовања одраслих из става 1. овог члана издаје доказ о стеченим знањима, способностима и вештинама.

Одговарајућа исправа

Члан 11

Особа која се креће уз помоћ пса водича и инструктор пса водича поседују одговарајућу исправу на основу које се остварује право на кретање уз помоћ пса водича.

Под одговарајућом исправом из става 1. овог члана подразумева се:

- 1) доказ о стеченим знањима, способностима и вештинама за кретање са псом водичем за особу која се креће уз помоћ пса водича;
- 2) доказ о завршеној обуци – за пса водича;
- 3) доказ о оспособљености за обављање послова обуке пса водича за инструктора пса водича.

Исправу из става 2. овог члана која је издата у иностранству замењује одговарајућа потврда министарства надлежног за послове унапређења положаја особа са инвалидитетом.

Потврду из става 3. овог члана министарство надлежно за послове унапређења положаја особа са инвалидитетом издаје под условом да је та исправа издата од стране овлашћеног лица, да је надлежни орган земље у којој је издата исправа потврдио да се ради о регистрованом, односно лицу овлашћеном за њено издавање, и да су достављени преводи те исправе и потврде, у складу са законом, на језик који је у службеној употреби у Републици Србији.

Надзор

Члан 12

Надзор над применом овог закона врши министарство надлежно за послове унапређења положаја особа са инвалидитетом.

Казнене одредбе

Члан 13

Новчаном казном од 200.000,00 до 500.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице ако особи која се креће уз помоћ пса водича или инструктору пса водича забрани или не омогући:

- 1) право на коришћење свих превозних средстава у јавном превозу, укључујући и задржавање на свим просторима који су предвиђени за путнике (члан 4. став 1);

- 2) бесплатан превоз за пса водича (члан 4. став 2);
 - 3) коришћење објеката у јавној употреби (члан 5. став 1);
 - 4) бесплатан улазак за пса водича у објекте у јавној употреби (члан 5. став 2);
 - 5) слободан приступ и боравак на јавним површинама (члан 6);
 - 6) слободан приступ и боравак у радном простору, односно простору у којем лице које се креће уз помоћ пса водича обавља послове (члан 7).
- Новчаном казном од 20.000,00 до 100.000,00 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и одговорно лице у правном лицу. Новчаном казном од 100.000,00 до 400.000,00 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана предузетник.
- Новчаном казном од 10.000,00 до 150.000,00 динара казниће се за прекршај физичко лице – инструктор пса водича који се креће уз помоћ пса водича ван трајања обуке пса водича (члан 8).

Прелазне и завршне одредбе

Члан 14

Надлежни министри донеће ближе прописе на основу овлашћења из овог закона, у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Државни органи, органи аутономне покрајине и локалне самоуправе, други органи и организације, правна и физичка лица усагласиће одлуке и ускладиће начин рада са одредбама овог закона у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

Члан 15

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”, а примењиваће се протеклом рока од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона.

ЗАКОН О УПОТРЕБИ ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА

I. ОСНОВНЕ ОДРЕДБЕ

Предмет закона

Члан 1

Овим законом уређује се употреба знаковног језика, односно право на учење знаковног језика и право на употребу услуге тумача за знаковни језик, начин употребе услуге тумача за знаковни језик, мере за подстицање примене и унапређење употребе знаковног језика кроз информисање и образовање на знаковном језику и друга питања од значаја за употребу знаковног језика.

Начела

Члан 2

Овим законом обезбеђује се остваривање уставом зајемчених основних начела која се односе на уживање људских права, а нарочито на забрану дискриминације и увођење посебних мера ради постизања пуне равноправности особа са инвалидитетом са осталим грађанима и разрада права на достојанство и слободан развој личности посебно у погледу остваривања права на употребу знаковног језика и укључености глувих особа у доношење одлука које се тичу стандардизације и употребе знаковног језика.

Дефиниције

Члан 3

Глува особа је особа која је услед информационаих, комуникационаих и других препрека ограничена у пуном и равноправном учешћу у друштвеном животу. Знаковни језик је природни облик комуникације глувих особа који има своја језичка својства, укључујући граматичке функције, фонологију, морфологију и синтаксу. Тумач за знаковни језик је лице које је, у складу са законом, стекло стручне компетенције за обављање послова тумача за знаковни језик, односно стручне компетенције за превођење говорног језика на знаковни језик и знаковног језика на говорни језик.

II. УПОТРЕБА ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА

Право на употребу знаковног језика

Члан 4

Право на употребу знаковног језика подразумева право глуве особе на учење знаковног језика и право на употребу услуге тумача за знаковни језик. Нико не може да забрани глувој особи право на употребу знаковног језика. Глуво дете има право да учи и користи знаковни језик. Родитељ, односно старалац глувог детета, као и сва друга лица, не могу да му забране учење и коришћење знаковног језика. Право на учење знаковног језика поред глуве особе остварује и друго лице.

2 Учење знаковног језика

Члан 5

Учење знаковног језика организује и спроводи установа образовања и васпитања и друга организација која је стекла статус јавно признатог организатора активности образовања одраслих, у складу са законом, на основу програма, који може бити прилагођен потребама и могућностима глувих особа, којим се: 1) стичу знања, способности и вештине ради стицања кључних компетенција за остваривање могућности за лични, социјални и професионални развој и даље учење, у складу са законом; 2) стичу способности за употребу стечених знања, вештина и ставова, неопходних за обављање радних активности тумачења знаковног језика и стицања стручних компетенција за обављање послова тумача за знаковни језик, у складу са законом. Програм из става 1. овог члана доноси министар надлежан за послове образовања уз претходну сагласност министра надлежног за послове унапређења положаја особа са инвалидитетом.

Употреба услуге тумача за знаковни језик

Члан 6

Глува особа која користи знаковни језик, односно глува особа која није у могућности да на основу другог облика комуникације, читањем са усана, писањем или на други начин, оствари неко право, на закону заснован интерес или изврши обавезу има право на употребу услуге тумача за знаковни језик. Употреба услуге тумача за знаковни језик обезбеђује се непосредним ангажовањем тумача за знаковни језик или на други начин прихватљив глувој особи, употребом савремених техничких достигнућа.

Употреба знаковног језика у поступку пред јавном службом

Члан 7

Глува особа из члана 6. овог закона има право да користи знаковни језик у поступку пред државним органом, органом аутономне покрајине и јединице локалне самоуправе, као и другим органом и организацијом и правним лицем коме је поверено вршење јавних овлашћења (у даљем тексту: јавна служба).

Употреба знаковног језика у политичком животу

Члан 8

Глува особа из члана 6. овог закона која учествује у политичком животу - на састанцима и седницама органа јавне власти, има право на употребу знаковног језика.

Употреба знаковног језика у установама образовања

Члан 9

Образовно-васпитни рад у установама образовања и васпитања и студије на високошколској установи могу се изводити на знаковном језику за глуве особе, у складу са њиховим потребама, способностима и могућностима. Образовно-васпитни рад из става 1. овог члана остварује се на основу процене потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке интерресорне комисије кроз програм васпитања и образовања деце, 3 односно школски програм и индивидуални образовни план за ученике, у складу са законом.

Употреба знаковног језика код послодавца

Члан 10

Глува особа из члана 6. овог закона има право да користи знаковни језик у току запошљавања и рада код послодавца, и то: при обављању разговора за посао, код закључивања и отказивања уговора о раду или другог уговора о раду ван радног односа, стручном оспособљавању и усавршавању, волонтирању, у току рада или учествовања на раду код послодавца по било ком основу док постоји објективна потреба за таквом услугом и у случајевима у којима се запосленим лицима код послодавца саопштавају информације од утицаја на процес рада и њихов положај.

III. НАЧИН УПОТРЕБЕ УСЛУГЕ ТУМАЧА ЗА ЗНАКОВНИ ЈЕЗИК

Услуга тумача за знаковни језик од стране удружења особа са инвалидитетом

Члан 11

Глува особа из члана 6. став 1. овог закона може да оствари услугу тумача за знаковни језик на основу претходно изнетог захтева удружењу особа са инвалидитетом (у даљем тексту: удружење) на територији јединице локалне самоуправе на којој има пребивалиште или на којој остварује право, на закону заснован интерес или извршава обавезу, уколико удружење располаже средствима опредељеним у складу са законом за те намене. Ако удружење из става 1. овог члана није у могућности да обезбеди употребу услуге тумача за знаковни језик, захтев глуве особе прослеђује савезу удружења који се бави заштитом глувих особа (у даљем тексту: савез) који, уколико располаже средствима опредељеним у складу са законом за те намене, обезбеђује употребу услуге тумача преко тумача за знаковни језик који обавља услугу на подручју најближем територији на којој глува особа има пребивалиште, односно остварује право, правни интерес или извршава обавезу и стара се о обезбеђивању употребе услуге тумача за знаковни језик на територији Републике Србије. Ради остваривања права на употребу услуге тумача савез на својој интернет презентацији обезбеђује доступност и стара се о ажурности података о тумачима за знаковни језик и подручју на коме пружају услугу, односно о могућностима ангажовања тумача за знаковни језик.

Услуга тумача за знаковни језик од стране другог удружења

Члан 12

Изузетно од члана 11. овог закона, друго удружење које се бави заштитом глувих особа, у складу са својим циљевима, може обезбедити услугу тумача за знаковни језик преко својих чланова који су тумачи тог језика.

Услуга тумача за знаковни језик од стране јавне службе

Члан 13

Глува особа из члана 6. став 1. овог закона услугу тумача за знаковни језик остварује и непосредним обраћањем јавној служби која је у обавези да ову услугу обезбеди од стране запосленог који зна знаковни језик и преко кога се може обезбедити услуга тумача за тај језик или на терет средстава те службе 4 под условом да удружење, односно савез не располаже средствима опредељеним у складу са законом за те намене, односно да је потребно обезбеђивање неодложне услуге тумача за знаковни језик.

Услуга тумача за знаковни језик код послодавца

Члан 14

Удружење, односно савез у обавези је да обезбеди употребу услуге тумача за знаковни језик увек када је у питању остваривање права глуве особе на употребу услуге тумача за знаковни језик код послодавца, уколико располаже средствима опредељеним у складу са законом за те намене. Средства за услугу тумача за знаковни језик из става 1. овог члана не обезбеђује послодавац.

IV. МЕРЕ ЗА ПОДСТИЦАЊЕ ПРИМЕНЕ И УНАПРЕЂЕЊЕ УПОТРЕБЕ ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА

Обезбеђивање услова за употребу услуге тумача за знаковни језик у потребном обиму

Члан 15

Ако употреба услуге тумача за знаковни језик не може да се обезбеди на начин утврђен чланом 11. овог закона, савез се обраћа министарству надлежном за послове унапређења заштите особа са инвалидитетом (у даљем тексту: Министарство), ради обезбеђивања развоја и употребе услуге тумача за знаковни језик у потребном обиму. У сврху обезбеђивања развоја и употребе услуге тумача за знаковни језик у потребном обиму савез доставља Министарству податке о потребама глувих особа, тумачима за знаковни језик, спроведеним услугама од стране тумача за знаковни језик и другим подацима од значаја за обезбеђивање услуге тумача за знаковни језик у потребном обиму.

Обезбеђивање средстава за употребу услуге тумача за знаковни језик

Члан 16

Средства за употребу услуге тумача за знаковни језик од стране удружења, односно савеза, обезбеђују се: 1) у оквиру средстава буџета Републике Србије намењених за финансирање организација особа са инвалидитетом и других удружења чији је циљ унапређивање социјално-економског и друштвеног положаја особа са инвалидитетом, на разделу Министарства у складу са могућностима, односно у оквиру расположивих средстава намењених за финансирање установа социјалне заштите или другог пружаоца услуга социјалне заштите, у складу са могућностима; 2) у оквиру средстава територијалне аутономије и јединица локалне самоуправе намењених за развој социјалне заштите и услуга подршке за самосталан живот, односно унапређење положаја особа са инвалидитетом; 3) поклона, донација, легата, кредита, камата и других средстава, у складу са законом; 4) других извора, у складу са законом. 5

Мере за подстицање примене знаковног језика на електронским медијима

Члан 17

Пружаоци медијских услуга дужни су да сагледају могућности и раде на стварању услова за омогућавање праћења аудио-визуелних медијских услуга путем тумача за знаковни језик или применом техника прихватљивих глувој особи у највећој могућој мери, обезбеђивањем дневног праћења доступног програма и садржаја.

Мере за подстицање примене знаковног језика путем телекомуникационих услуга

Члан 18

Пружаоци телекомуникационих услуга дужни су да сагледају могућности и раде на обезбеђивању коришћења услуга универзалног сервиса, односно телефонских и других комуникационих услуга уз употребу видео телефона, кол центра или на други начин, ради осигурања једнаких могућности за приступ телекомуникационим услугама, у складу са законом.

Мере за унапређење употребе знаковног језика

Члан 19

Јавна служба, Министарство и други органи надлежни за унапређење положаја особа са инвалидитетом и научно - истраживачке, образовне и установе културе, као и други органи и организације сагледавају потребе и развијају могућности за равномерно обезбеђивање брзе и ефикасне услуге у односу на потребе глувих особа, усвајање одговарајућих прописа, предузимање мера у циљу промовисања знаковног језика, развој мреже тумача за знаковни језик у складу са потребама, стварање услова за даљу стандардизацију, развој и истраживање српског знаковног језика и знаковних језика националних мањина и предузимају друге мере за подстицање примене и унапређење употребе знаковног језика. Послови из става 1. овог члана обављају се у сарадњи са удружењем, односно савезом и другим удружењима који се баве заштитом интереса глувих особа, који предузимају мере за развој мреже и омогућавање употребе услуге тумача за знаковни језик на целој територији Републике Србије.

V. НАДЗОР

Члан 20

Надзор над применом овог закона врши Министарство.

VI. КАЗНЕНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 21

Новчаном казном од 200.000,00 до 500.000,00 динара казниће се за прекршај правно лице које забрани или не омогући: 1) употребу знаковног језика у установама образовања (члан 9); 2) услугу тумача за знаковни језик од стране удружења, односно савеза (члан 11); 3) услугу тумача за знаковни језик од стране јавне службе (члан 13); 4) услугу тумача за знаковни језик код послодавца (члан 14). 6 Новчаном казном од 20.000,00 до 100.000,00 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана и одговорно лице у правном лицу. Новчаном казном од 100.000,00 до 400.000,00 динара казниће се за прекршај из става 1. овог члана предузетник.

VII. ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 22

Надлежни министар донеће програм за учење знаковног језика у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона. Удружење и савез дужни су да у року од шест месеци од дана ступања на снагу овог закона ускладе своју организацију, рад и акте са одредбама овог закона.

Члан 23

Овај закон ступа на снагу осмог дана од дана објављивања у „Службеном гласнику Републике Србије”.

ПРАВИЛНИК О КАТЕГОРИЈАМА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ КОЈИ МОГУ ДА КОРИСТЕ ПОСЕБНО ОБЕЛЕЖЕНА ПАРКИНГ МЕСТА ЗА ВОЗИЛА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ НА ЈАВНИМ ПАРКИРАЛИШТИМА НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША

(Објављен у "Сл. листу града Ниша", бр. 25/10 од 10.априла 2012)

Члан 1

Овим правилником утврђују се категорије особа са инвалидитетом које могу бесплатно користити посебно обележена паркинг места за возила особа са инвалидитетом на јавним паркиралиштима на територији Града Ниша и одређују услови и начин коришћења посебно обележених паркинг места за возила особа са инвалидитетом.

Члан 2

Посебно обележена паркинг места за возила особа са инвалидитетом на јавним паркиралиштима на територији Града Ниша, под условом да имају пребивалиште на територији Града и да су власници возила са регистарском ознаком НИ, могу користити.

- војни инвалиди и цивилни инвалиди рата од И – ИВ групе, као ИВ И ВИ група инвалидности који имају оштећење доњих екстремитета и остварују право на ортопедски додатак,
- лица којима је по прописима пензијског и инвалидског осигурања утврђено телесно оштећење од 70% до 100%;
- слепа лица са 90% и 100% оштећења вида,
- лица умерено, теже, тешко и вишеструко ометена у менталном развоју, лица оболела од аутизма и лица са Дауновим синдромом;
- лица оболела од дистрофије или сродних мишићних и неуромишићних обољења;
- лица оболела од параплегије и квадриплегије, церебралне и дечије парализе и мултипле склерозе
- лица на хемодијализи

Посебно обележена паркинг места за возила особа са инвалидитетом на јавним паркиралиштима на територији Града Ниша могу користити и избеглице и интерно расељена лица са територије Косова и Метохије уколико припадају некој од категорија лица из

претходног става, под условом да имају боравиште на територији Града Ниша најмање годину дана пре подношења захтева.

Члан 3

Посебно обележена паркинг места за возила особа са инвалидитетом бесплатно могу да користе и инвалидске установе, организације и удружења за једно возило чији су власници, са регистарском ознаком НИ.

Члан 4

Инвалиди, власници возила, уз захтев за коришћење посебно обележених паркинг места за возила особа са инвалидитетом подносе и:

- фотокопију решења о групи инвалидитета и праву на ортопедски додатак,
- фотокопију решења о степену телесног оштећења, односно одговарајућу медицинску документацију,
- фотокопију личне карте,
- фотокопију саобраћајне дозволе
- једну фотографију, величине 2,5x3,5 цм, као за и личну карту или пасош.

Захтев за коришћење посебно обележених паркинг места за малолетно инвалидно лице може поднети родитељ, односно старатељ.

Уз захтев из претходног става, родитељ односно старатељ, поред документације из става 1. овог члана, подноси и извод из матичне књиге рођених за малолетно инвалидно лице, односно акт надлежног органа којим је одређен старатељ.

Избеглице и интерно расељена лица са територије Косова и Метохије из члана 2 став 2., уз захтев за коришћење посебно обележених паркинг места за возила особа са инвалидитетом, уз сву потребну документацију из овог члана, подносе и фотокопију избегличке легитимације (за избеглице), односно фотокопију легитимације интерно расељеног лица и уверење Полицијске управе о боравишту на територији Града Ниша (за интерно расељена лица).

Члан 5

Уколико инвалид, односно малолетно инвалидно лице, није власник возила, може му се одобрити коришћење посебно обележених паркинг места за возила особа са инвалидитетом само за једно возило чији је власник члан породице инвалидног лица које он означи у овереној писаној изјави коју прилаже.

Породицом, у смислу овог правилника, сматрају се брачни и ванбрачни другови, деца (брачна, ванбрачна, усвојена и узета на издржавање) и сродници, у правој линији, а у побочној до другог степена сродства, под условом да живе у заједничком домаћинству, а у складу са Законом о социјалној заштити и обезбеђивању социјалне сигурности грађана.

Члан 6

О захтеву за коришћење посебно обележених паркинг места за возила особа са инвалидитетом решењем одлучује Секретаријат за дечију и социјалну заштиту.

Решење којим се одобрава коришћење посебно обележених паркинг места за возила особа са инвалидитетом важи до краја календарске године у којој је поднет захтев.

Уз решење којим се одобрава коришћење посебно обележених паркинг места за возила особа са инвалидитетом издаје се и налепница - знак за означавање возила ове категорије корисника. Налепница - знак за означавање возила ове категорије, обавезно се истиче у горњем десном углу предњег ветробранског стакла с унутрашње стране возила и садржи:

1. информацију о текућој календарској години за коју налепница важи и
2. симбол којим се означавају возила особа са инвалидитетом.

ПАРКИНГ КАРТА – знак ПЛАВА ЗОНА за означавање возила ове категорије, обавезно се истиче у горњем десном углу предњег ветробранског стакла с унутрашње стране возила и садржи:

1. Информацију о текућој календарској години за коју налепница важи и

2. Символ којим се означавају возила особа са инвалидитетом.

НАПОМЕНА: Поред паркинг карте корисник овог права дужан је да истакне Решење надлежне Управе на видном месту у возилу, о остваривању права за коришћење обележених паркинг места за паркирање возила особа са инвалидитетом на општим паркиралиштима на територији Републике Србије.

ИНИЦИЈАТИВА ЗА ДОНОШЕЊЕ ЈЕДИНСТВЕНЕ ПАРКИНГ КАРТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

На основу иницијативе координатора за рад са особама са инвалидитетом Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Јордана Ивановића, донета је одлука од стране Министарства рада и социјалне политике о издавању јединствених паркинг карти, које се могу користити на територији Републике Србије. Овом одлуком проблем паркирања није решен у целости у Републици Србији, јер неке општине нису преузеле обавезу издавања паркинг карти за особе са инвалидитетом, којима по Закону ово право припада, па је створен и додатни проблем.

Друга иницијатива координатора надлежне Управе, односи се на увођење мере ограничења времена паркирања возила особа са инвалидитетом на 3 сата, која би у значајној мери побољшала ефикасност и додатно решила проблем паркирања у локалним заједницама, због ограниченог броја места и великог броја корисника овог права.

Изглед јединствене паркинг карте

За добијање паркинг карте за паркирање возила особа са инвалидитетом потребно је поднети Захтев Управи за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту, Одсеку социјалне заштите за питања особа са инвалидитетом са следећом документацијом и то:

СЕКРЕТАРИЈАТ ЗА ДЕЧИЈУ И СОЦИЈАЛНУ ЗАШТИТУ

Предмет: Захтев

Молим да ми се одобри коришћење обележеног паркинг места за возило за особе са инвалидитетом на јавним паркиралиштима, ради паркирања возила (возила са помоћним командама и возила којима управљају пратиоци особа са инвалидитетом).

Уз захтев прилажем:

1. Фотокопију личне карте особе са инвалидитетом или очитану личну карту ако је чипована (за малолетне особе извод из матичне књиге рођених и пријава пребивалишта
2. Очитану саобраћајну дозволу (оригинал на увид).
3. Фотокопију решења о степену телесног оштећења, или медицинску документацију која је предвиђена Правилником Управе за дечију, социјалну и примарну здравствену заштиту града Ниша (**оригинал или препис веран оригиналу**)

4. **Оверену изјаву**, која потврђује да ће особу са инвалидитетом да вози особа која је члан домаћинства, уколико се саобраћајна дозвола не води на особу са инвалидитетом.
5. Личну карту – особе која ће превозити особу са инвалидитетом – очитану (фотокопирану).
6. Фотографију за особу са посебним потребама - величина као за личну карту или пасош, 2,5x3,5см.
7. Извод из матичне књиге (рођених- венчаних) особе која ће превозити особу са инвалидитетом (сродство)

Наведена документа се издају у ТЦ Калча, лок.116, Лам. д I спрат, Ниш, тел. 018/213-990.

Радно време: 07,30 – 15,30 часова радним данима,

НАПОМЕНА: Преко Савета за рад са особама са инвалидитетом покренута је иницијатива о додатном обележавању места за паркирање возила особа са инвалидитетом у граду, због недовољног броја места

ПЛАН (РАСПОРЕД) ОБЕЛЕЖЕНИХ ПАРКИНГ МЕСТА ЗА ВОЗИЛА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША

	<i>Позиција - улица</i>	<i>Број паркинг места</i>	<i>Напомена</i>
1	<i>Николе Пашића</i>	3	<i>ТЦ Калча</i>
2	<i>Николе Пашића</i>	4	<i>Скупштина Града</i>
3	<i>Трг Републике</i>	2	
4	<i>Хајдук Вељкова</i>	3	<i>Удружење инвалида рада Града Ниша</i>
5	<i>Ђуке Динић- прилаз АС</i>	2	<i>Прилаз Аутобуској станици</i>
6	<i>Орловића Павла</i>	2	<i>Главна пошта, Предшколска установа Пчелица</i>
7	<i>Цара Душана</i>	2	<i>Републички фонд за здравствено осигурање</i>
8	<i>Трг Краља Александра</i>	3	<i>Правни и Економски факултет</i>
9	<i>Ђирица и Методија</i>	3	<i>Филозофски факултет</i>
10	<i>Трг 14. Октобра</i>	2	<i>Пошта</i>
11	<i>Доситеја Обрадовића</i>	2	<i>Месна канцеларија</i>
12	<i>7. јули</i>	2	<i>Градска кућа</i>
13	<i>Јеронимова</i>	2	<i>Гимназија 9. мај</i>
14	<i>Пријездина</i>	3	<i>Саборна Црква</i>
15	<i>Светозара Марковића</i>	2	<i>Међуопштинска организација савеза слепих</i>
16	<i>Кеј Мике Палигорића</i>	2	<i>Зграда Универзитета</i>
17	<i>Синђелићев Трг</i>	2	<i>Спортски савез инвалида (Дечија библиотека)</i>
18	<i>Јована Ристића</i>	1	<i>Градска организација цивилних инвалида рата</i>
19	<i>Паркиралиште Ровче</i>	3	
20	<i>Паркиралиште Синђелићев Трг</i>	2	
21	<i>Паркиралиште Чаир</i>	3	<i>Код источне трибине стадиона ЧАИР</i>
22	<i>Плато 9.бригаде</i>	3	<i>Паркинг поред хале Хала Чаир</i>
23	<i>Париске Комуне</i>	2	<i>ГО Медијана</i>
24	<i>Књажевачка</i>	4	<i>Градско Удружење церебралне и дечије парализе Ниш</i>
25	<i>Марина Држића</i>	1	<i>Здравствена станица Делијски Вис</i>
26	<i>Булевар др Зорана Ђинђића</i>	1	<i>код кућног броја 2</i>
27	<i>Божидарчева</i>	1	<i>код кућног броја 24</i>

28	<i>Обилићев Венац – Плато</i>	1	<i>Испред Телекома</i>
29	<i>Цара Душана</i>	1	<i>Испред кућног броја 92, Раскрсница код Првомајске</i>
30	<i>Војводе Танкосића</i>	2	<i>Дом Здравља</i>
31	<i>Војводе Танкосића</i>	1	<i>МК „Филип Кљајић“</i>
32	<i>Јелене Димитријевић</i>	1	<i>Преко пута амбуланте</i>
33	<i>Југовићева</i>	1	<i>Код кућног броја 24</i>
34	<i>Драгише Цветковић</i>	1	
35	<i>Византијски Булевар</i>	1	<i>Испред кућног броја 8</i>
36	<i>Ђуке Динић</i>	2	<i>Пијаца</i>
37	<i>Кеј Кола српских сестара</i>	2	<i>Војни диспанзер</i>

СТАЛНА УСЛУГА СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ (ПЕРСОНАЛНИ АСИСТЕНТИ И ЛИЧНИ ПРАТИОЦИ)

Град Ниш је у 2018. години по први пут у Републици Србији увео услугу персоналне асистенције и личних пратилаца за самостални живот особа са инвалидитетом.

Сврха услуге персоналне асистенције је пружање одговарајуће индивидуалне практичне подршке која је кориснику неопходна за задовољавање личних потреба и укључивање у образовне, радне и друштвене активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности. Корисници услуге персонална асистенција.

Услуге персоналне асистенције доступне су пунолетним лицима са инвалидитетом, којима је утврђена потреба за првим или другим степеном подршке, који остварују право на увећани додатак на туђу негу и помоћ, имају способност за самостално доношење одлука, радно су ангажовани или активно укључени у рад различитих удружења грађана, спортских друштава, политичких партија и других облика друштвеног ангажмана, односно, укључени су у редовни или индивидуални образовни програм.

Сврха ангажовања личног пратиоца је пружање детету одговарајуће индивидуалне практичне подршке ради укључивања у редовно школовање, и активности у заједници, ради успостављања што већег нивоа самосталности.

Услугу непосредно пружа лични пратилац детета кроз активности које се планирају и реализују у складу са индивидуалним потребама детета, у области кретања, одржавања личне хигијене, облачења, храњења и комуникације са другима.

Услуга се може користити до краја редовног школовања укључујући завршетак средње школе.

Лични пратилац доступан је детету са инвалидитетом односно са сметњама у развоју, коме је потребна подршка за задовољавање основних потреба у свакодневном животу у области кретања, одржавања личне хигијене, храњења, облачења и комуникације са другима, под условом да је укључено у васпитно-образовну установу, односно школу, до краја редовног школовања, укључујући завршетак средње школе.“

НАПОМЕНА: Услуга персоналне асистенције у Нишу спроводи се више од 10 година у континуитету и стандардизована је. Пружа се најугроженијим лицима сходно Правилнику на 8 и 4 часова. Услуга траје 12 месеци, сходно финансијским средствима која се издвајају за ту намену, а сваке године увећава се број корисника исте.

РАД ИНТЕРРЕСОРНЕ КОМИСИЈЕ - ГРАД НИШ

На основу члана 77. став 13. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС”, бр. 88/17 и 27/18 – др. закон), министар просвете, науке и технолошког развоја, министар здравља, министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања и министар државне управе и локалне самоуправе споразумно прописују правилник о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом, где се уређују ближи услови за процену потреба за пружањем додатне образовне, здравствене и социјалне подршке детету, ученику и одраслом као и састав и начин рада интерресорне Комисије.

Додатна подршка обезбеђује се по било ком основу сваком детету, ученику и одраслом из друштвено осетљивих група, коме је услед социјалне ускраћености, сметњи у развоју, инвалидитета, тешкоћа у учењу и других разлога потребна додатна подршка у образовању, здравству или социјалној заштити.

Процена потреба врши се ради сагледавања потреба детета и могућности да се у породици, редовном систему образовања, у посебној предшколској групи или школи, у установи социјалне или здравствене заштите, у складу са законом и другим прописима обезбеде мере подршке.

Комисију као радно тело образује орган јединице локалне самоуправе надлежан за послове друштвених делатности у складу са законом којим се уређују основе система образовања и васпитања.

Комисија има пет чланова, и то четири стална и једног повремениог члан. Сталне чланове Комисије и њихове заменике именује надлежни орган јединице локалне самоуправе, општине, града, односно градске општине на период од четири године. Председника Комисије, из својих редова, бирају стални чланови Комисије.

Стални чланови Комисије су: представник система здравствене заштите (педијатар, односно специјалиста опште медицине за одраслог); представник образовно-васпитног система (стручни сарадник психолог у предшколској установи, основној или средњој школи); представник система социјалне заштите (стручни радник на пословима социјалне заштите) и дефектолог одговарајућег профила.

Координатор Комисије је лице запослено у општинској, односно градској управи, које је актом о систематизацији послова одређено да пружа стручну и административно-техничку подршку Комисији.

Процена потреба детета, ученика и одраслог за додатном подршком врши се:

- 1) по захтеву родитеља, односно другог законског заступника и одраслог,
- 2) на иницијативу образовне, здравствене или установе социјалне заштите уз сагласност родитеља, односно другог законског заступника и одраслог;
- 3) по службеној дужности - када родитељ, односно други законски заступник и одрасли не дају сагласност на иницијативу образовне или здравствене установе или пружаоца услуга социјалне заштите.

Интерресорна комисија
Координатор
Марија Павковић

На основу члана 7. став 6. Правилника о додатној образовној, здравственој и социјалној подршци детету, ученику и одраслом („Службени гласник РС”, број...), подносим

ЗАХТЕВ/ИНИЦИЈАТИВУ КОМИСИЈИ ЗА ПРОЦЕНУ ПОТРЕБА ЗА ПРУЖАЊЕМ ДОДАТНЕ ОБРАЗОВНЕ, ЗДРАВСТВЕНЕ И СОЦИЈАЛНЕ ПОДРШКЕ ДЕТЕТУ, УЧЕНИКУ И ОДРАСЛОМ ЗА ПОКРЕТАЊЕ ПОСТУПКА ПРОЦЕНЕ¹

Лични подаци   Име и презиме детета, ученика, односно одраслог: _____   Датум рођења: _____ ЈМБГ: _____ Пол: __   Место и општина рођења: _____   Адреса пребивалишта: _____
Боравиште (заокружити једну од понуђених могућности):   а) у породици родитеља/другог законског заступника   б) у хранитељској породици   в) у установи социјалне заштите
Адреса боравишта детета, ученика, односно одраслог: _____
Подаци о подносиоцу захтева: Контакт подаци родитеља, другог законског заступника, односно одраслог (име и презиме, адреса, контакт телефон, имејл)   мајка: _____   отац: _____   Имејл: _____   законски заступник: _____   Одрасли полазник: _____   Контакт подаци за установу која предлаже поступак процене назив установе: _____   седиште: _____   телефон: _____   имејл: _____   име и презиме законског заступника установе: _____
Разлози и образложење предлагања поступка процене²

Прилози³

Посебне напомене (нпр. током поступка процене постоје потребе за преводиоцем са матерњег језика детета/родитеља, знаковног језика, као и друге посебне напомене од важности за поступак процене):

Изјава да је потписник упознат/а са условима под којима даје податке о личности

Упознат сам са сврхом прикупљања и даље обраде података из овог захтева и поднетих прилога, као и о начину коришћења података, врсти лица која користе податке, обавезности и правном основу, односно добровољности давања података и обраде, да су неки од података о личности нарочито осетљиви, праву да пристанак за обраду опозovem као и са правним последицама у случају опозива, својим правима која ми припадају у случају недозвољене обраде и другим битним околностима за прикупљање и обраду података.

Податке о личности дајем добровољно, као и свој пристанак за обраду података, што потврђујем својим потписом на овом захтеву.

Сагласан/а сам са тиме да чланови Комисије и Координатор у поступку постизања процене потреба за пружањем додатне образовне, здравствене или социјалне подршке током прикупљања и обраде података о личности формирају и воде Збирку података о деци, ученицима и одраслима за које је покренут поступак процене потребе за пружањем помоћи и Збирку података о раду Комисија на основу које се састављају анонимизирани извештаји за корисници података из локалне самоуправе, министарства и Заједничког тела;

Упознат сам са правима на обавештавање о обради, праву на давање на увид и копије податка о личности, као и другим правима предвиђеним члановима 19.-22. ЗЗПЛ

Такође, упознат/а сам са правима и поступком у случају недозвољене обраде података о личности (жалба Поверенику за слободан приступ информацијама и заштиту података о личности) предвиђеним члановима 25. и 26. ЗЗПЛ и евентуалним другим околностима чије би несаопштавање било несавесно.

Потписи

Подносилац захтева / давалац сагласности
Родитељ/ законски заступник/ одрасли полазник⁴

(Име, презиме, ЈМБГ и потпис)

Подносилац иницијативе⁵

(Потпис
овлашћеног заступника и печат установе)

Место и датум: ⁶

_____, _____ 20____. године

Број: ⁷

Датум:

Место:

¹ Садржај захтева попуњава родитељ, законски заступник односно одрасли полазник, или образовна, здравствена односно установа социјалне заштите, уз сагласност родитеља, односно законског заступника или одраслог. Захтев се подноси Комисији.

² Попуњава подносилац захтева/иницијативе. Потребно је изнети све разлоге за предлагање поступка процене.

³ Навести документа (налазе, мишљења, извештаје и др.) који указују на потребу за поступком процене и обезбеђењем подршке детету, ученику или одраслом и који се достављају у прилогу захтева/иницијативе.

⁴ Заокружити својство потписника (родитељ или законски заступник, односно одрасли). Родитељ, односно други законски заступник се јавља као подносилац захтева, или као давалац сагласности, уколико иницијативу подноси овлашћена установа.

⁵ Уколико се поступак предлаже по иницијативи овлашћене установе, исту потписује законски заступник (директор) установе.

⁶ Ако је подносилац захтева родитељ/други законски заступник/одрасли полазник.

⁷ Ако је подносилац захтева установа.

РЕШЕЊЕ
О ИЗМЕНИ РЕШЕЊА О ОБРАЗОВАЊУ САВЕТА ЗА РАД СА ОСОБАМА СА
ИНВАЛИДИТЕТОМ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША

I У Решењу о измени Решења о образовању Савета за рад са особама са инвалидитетом на територији Града Ниша, број: 2954/2017-01, од 07.09.2017.године, тачка I мења се и гласи:

Образује се Савет за рад са особама са инвалидитетом на територији Града Ниша (у даљем тексту Савет), у саставу:

Председник:

1. Јордан Ивановић, председник ГУ Града Ниша – Секретаријат за дечију и социјалну заштиту

Заменик председника:

2. Каролина Рајковић, заменик председника ГУ Града Ниша – Секретаријат за дечију и социјалну заштиту

Чланови Савета:

3. Олга Пљевачић, Удружење мултипле склерозе Нишавског округа Ниш
4. мр.Ненад Раденковић, Међуопштинска организација Савеза слепих Ниш
5. Иван Пековић, Градско удружење церебралне и дечје парализе Ниш
6. Јован Богдановић, Удружење са менталним инвалидитетом „МИ“ Ниш
7. Пеко Ристић, Удружење дистрофичара Ниш
8. Звонимир Стојановић, Градска организација глувих и наглувих Ниш
9. Драгана Родић, Удружење „Драгана Родић“
10. Петар Стевановић, Удружење инвалида рада Града Ниша
11. Лидија Станковић, Центар за социјални рад „Свети Сава“ Ниш
12. Наташа Поповић, Национална служба за запошљавање Филијала Ниш
13. Марко Лилич, ГУ Града Ниша – Секретаријат за комуналне делатности, енергетику и саобраћај
14. Данијела Ђуловић, ГУ Града Ниша – Секретаријат за планирање и изградњу Града Ниша
15. Маријана Радосављевић, ЈКП Паркинг сервис Ниш
16. Гордана Лабовић, Предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом „Елмонт“ Ниш
17. Миодраг Стојановић, Предузеће за професионалну рехабилитацију и запошљавање особа са инвалидитетом „Атлантис“ д.о.о. Ниш
18. Миша Ј.Љубеновић, Школа за основно и средње образовање „Царица Јелена“ Ниш
19. Драган Ђорђевић, Одбор за људска права Ниш
20. Дејан Милошевић, Центар за развој грађанског друштва – ПРОТЕКТА
21. Јелена Петрић, ГУ Града Ниша, Служба за послове Градског већа
22. Данијел Смрекар, Удружење „Животна Снага“
23. Јелена Мариновић, РТС дописништво Ниш
24. Милена Видојковић, РТВ Белама
25. Весна Петровић, Народне Новине

II

Задатак Савета је:

- разматрање питања остваривања и заштите права особа са инвалидитетом,
- предлагање мера за побољшање услова живота лица са инвалидитетом,
- предлагање организационо повезивање, активности и манифестације лица са инвалидитетом,
- разматрање питања друштвеног и економског развоја положаја лица са инвалидитетом,
- праћење примене закона и локалних прописа који регулишу питања заштите особа са инвалидитетом,
- препознавање реалних потреба особа са инвалидитетом на територији Града Ниша, а руководићи се Конвенцијом Уједињених нација о правима особа са инвалидитетом, Закону о спречавању дискриминације особа са инвалидитетом, Законом о социјалној заштити, Законом о професионалној рехабилитацији и запошљавању особа са инвалидитетом и другим прописима којим се уређују положај и права особа са инвалидитетом,
- унапређење информисања особа са инвалидитетом на територији града о начинима и могућностима остваривања њихових права, постојећим бенефицијама, као и другим облицима помоћи,
- координација рада локалних организација и удружења особа са инвалидитетом на територији града,
- учинити видљивим проблеме особа са инвалидитетом у локалној заједници пружањем помоћи у медијском презентовању њихових потреба и проблема,
- разматра и друга питања од значаја лица са инвалидитетом.

Дугорочни циљ је иницирање решавања проблема и потреба особа са инвалидитетом на свим нивоима.

III

Савет може донети ПОсловник о аду којим ће регулисати питања од значаја за рад Савета.

IV

Мандат председника и чланова Савета идентичан је мандату Градоначелника који их је именовано.

V

Стручне и административне послове за потребе Савета врши организациона јединица надлежна за послове социјалне заштите.

VI

Решење објавити у „Службеном листу Града Ниша“.

Број: ____/2018-01

У Нишу, __. __. 2018

ГРАДОНАЧЕЛНИК
Дарко Булатовић

САВЕТ ЗА РАД СА ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША – РЕШЕЊЕ О ОБРАЗОВАЊУ И СТРАТЕШКИ ЦИЉЕВИ– СТРАТЕШКИ ПЛАН

- спровођење активности у сарадњи са Градским већем у циљу свеобухватног побољшања и унапређења положаја особа са инвалидитетом у граду на свим ниоцима
- спровођење планских и пројектних активности на унапређењу приступачности града за потребе особа са инвалидитетом у оквиру Акционог плана Стратегије одрживог развоја Града Ниша за период 2015-2020 (имплементација Стратешких пројеката првог степена приоритета), као што су:

а) планско уклањање архитектонских баријера (постављање приступачних рампи испред зграда на основу утврђених приоритета локалне заједнице и градских општина)

б) стандардизација постављених баријера које нису по стандардима

в) активности на поштовању Правилника о техничким стандардима планирања, пројектовања и изградње објеката, као и ефектније спровођење казнене политике за непоштовање стандарда од стране надлежних институција у граду

г) побољшање доступности информација и комуникација на свим нивоима у локалној заједници

- активности на успостављању перманентне сарадње са локалном заједницом и ресорним Министарством за рад и социјалну политику у погледу реализације приоритетних пројектних активности према Министарству и ЕУ фондовима

- активности на сарадњи са градским општинама на побољшању и унапређењу положаја особа са инвалидитетом у граду

- активности на размени искустава са другим градовима и општинама из области социјалне заштите и заштите особа са инвалидитетом

- спровођење конкретних активности у сарадњи са Градским већем и Секретаријатом за дечију, социјалну заштиту на правовременом расписивању и спровођењу Конкурса из области социјалне заштите у циљу унапређења рада удружења и организација особа са инвалидитетом у граду

- активности на бољој имплементацији Закона о запошљавању особа са инвалидитетом, као и спровођење планске акције у циљу запошљавања ових лица у граду

- активности у погледу афирмације сервиса подршке персоналних асистената за самостални живот особа са инвалидитетом и личних пратилица у образовању (сагледавање потреба већег броја корисника)

- активности на побољшању комби превоза у граду, нарочито у другој (поподневној) смени, као и побољшање стандардизованог градског превоза у погледу увођења већег броја нископодних аутобуса на свим линијама градског превоза

- активности за институционално увођење услуге „Предах родитељству“ за децу са менталним инвалидитетом

- активности на стимулисању биолошких породица од стране државе и локалне заједнице, по узору на хранитељске породице

- активности у циљу решавања стамбених проблема угрожених породица особа са инвалидитетом у сарадњи са Центром за социјални рад и Градском стамбеном агенцијом

- активности на ажурирању базе података особа са инвалидитетом на територији Града Ниша у погледу сагледавања комплексности њихових потреба.

- активности на реализацији донације за набавку електромоторних и механичких колица за чланове удружења особа са инвалидитетом

- активности на побољшавању и унапређењу рада и пословања заштитних радионица „Елмонт“ и „Атлантис“) у локалној заједници

- иницијатива за проширење и обележавање паркинг места за возила особа са инвалидитетом у Граду и ограничења паркирања на три сата у сарадњи са Паркинг сервисом

- иницијатива за измену Правилника РЗЗО на поштовању Европских стандарда приликом набавке медицинско-техничких помагала и средства инконтиненције за потребе особа са инвалидитетом
- спровођење иницијативе у вези смањења трошкова комуналних услуга, ослобађања плаћања закупа пословног простора за рад удружења, јер су то удружења која се баве социо-хуманитарним радом (непрофитабилна)
- иницијатива за формирање Регионалног Ресурс Центра за позивање институција, умрежавање услуга социјалне заштите у циљу свеобухватног побољшања и унапређења положаја особа са инвалидитетом

Дугорочан циљ овог тела Градоначелника је иницирање решавања проблема и потреба особа са инвалидитетом на свим нивоима, јер Савет као најзначајније иницијативно тело градоначелника за потребе удружења и организација особа са инвалидитетом имаће преваходно за циљ да повеже институције Градоначелника, Скупштине Града Ниша, Градског већа и надлежних Секретаријата, у погледу спровођења конкретних активности на побољшању и унапређењу положаја ових лица у граду.

ТИМОВИ ЗА ИМПЛЕМЕНТАЦИЈУ СТРАТЕШКОГ ПЛАНА – ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ РАДА САВЕТА ЗА РАД СА ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ НА ТЕРИТОРИЈИ ГРАДА НИША У НАРЕДНОМ ПЕРИОДУ

* Тим за сарадњу са Министарством рада и социјалне политике и размену искустава са другим градовима у Србији на побољшању и унапређењу положаја особа са инвалидитетом

1. координатор, Тијана Ђорђевић Илић, члан Градског већа за социјална питања
2. члан, Јордан Ивановић, председник Савета ОСИ
3. члан, Јелена Петрић, стручни сарадник Службе за послове Града

* Тим за област унапређења приступачности Града Ниша – уклањање архитектонских баријера

1. координатор, Јордан Ивановић, председник Савета ОСИ
2. члан, Ана Тодоровић, КЛЕРП
3. члан, Видан Данковић, Удружење за ревизију приступачности
4. члан, Пеко Ристић Удружење дистрофичара
5. члан, Драгана Родић, Удружење „Драгана Родић“
6. члан, Анета Илић, Удружење параплегичара Нишавског округа

* Тим за област људских права и пружања правне помоћи

1. координатор, Драган Ђорђевић, Одбор за људска права
2. члан, мр.Ненад Раденковић, МО Савеза слепих Србије Ниш
3. члан, Данијела Гајић, Одсек социјалне заштите

* Тим за област имплементацију Закона о запошљавању особа са инвалидитетом

1. координатор, Велимир Стојановић, Удружење ратних војних инвалида
2. члан, Милош Стојковић, Удружење инвалида рада Града Ниша
3. члан, Наташа Поповић, НСЗ Ниш
4. члан, Гордана Лабовић, Елмонт-а – Ниш, представник заштитних радионица
5. Миодраг Стојановић, „АТЛАНТИС“ Ниш

*Тим за област здравствене заштите

1. координатор, Јасмина Бараћ, Организација „Из Круга“ Ниш
2. члан, Олга Пљевачић, Удружење мултипле склерозе
3. члан, Јагода Митов, Удружење „Нилко“ Ниш
4. члан, Градољуб Перић, Удружење особа са ампутацијама и повреда на раду

*Тим за област образовања особа са инвалидитетом, деце ометене у развоју

1. координатор, Миша Љубеновић, Школа за основно и средње образовање „Царица Јелена“ Ниш

2. члан, Јован Богдановић, Удружење „МИ“ Ниш
 3. члан, Лелица Богдановић, Удружење за помоћ особама са Дауновим синдромом Ниш
 4. члан, Предраг Лазаревић, Удружење за помоћ особама са аутизмом
- * Тим за област имплементације пројектних активности
1. координатор, Милан Ранђеловић, КЛЕРП
 2. члан, Дејан Милошевић, Центар за развој грађанског друштва ПРОТЕСТА
 3. члан, Данијел Смрекар, Удружење „Животна Снага“
- * Тим за област социјалне заштите, самостални живот особа са инвалидитетом
1. координатор, Лидија Станковић, Центар за социјални рад
 2. члан, Катица Ранђеловић, Центар за самостални живот
 3. члан, Биљана Ђорђевић, Удружење дистрофичара Ниш
- * Тим за област доступности информација и комуникација
1. координатор, Јелена Мариновић, Дописништво РТС Ниш
 2. члан, Милена Видојковић, TV Belle Amie
 3. члан, Весна Петровић, Народне Новине
 4. члан, Драгана Стојановић Крстић, Служба за послове Градоначелника
- *Тим за област спорта и рекреације
1. координатор, Иван Пековић, Удружење ЦДП Ниш
 2. члан, Наталија Поповић, ГО глувих и наглувих Ниш
 3. члан, Љубинко Величковић, Спортско рекреативно удружење ОСИ НАИС
 4. члан, Милош Стоиљковић, спортиста – Нишко удружење студената са хендикепом
 5. члан, Марко Николић, спортиста – Нишко удружење студената са хендикепом
- * Тим за област комуналних делатности, саобраћаја и питања паркирања возила особа са инвалидитетом
1. координатор, Петар Стевановић, Удружење инвалида рада Ниш
 2. члан, Марко Лилић, Секретаријат за комуналне делатности, енергетику и саобраћај
 3. члан, Маријана Радосављевић, ЈКП Паркинг сервис Ниш

Савет за рад са особама са инвалидитетом
на територији Града Ниша
председник, Јордан Ивановић

ПОВЛАСТИЦЕ ЗА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ГРАДСКИ ПРЕВОЗ – БЕСПЛАТНА И ПОВЛАШЋЕНА ВОЖЊА

Право на бесплатну вожњу, без издате легитимације, имају следеће категорије корисника: лица до 7 година старости.

Уз поседовање одговарајуће легитимације право на бесплатну вожњу имају: ученици основних школа на територији Града Ниша.

Лица старија од 70 година са пребивалиштем на територији Града Ниша, чија месечна примања не прелазе 25.283,00 динара.

Право на бесплатну вожњу, стичу лица добијањем легитимације на основу поднетог захтева, доказа о месечним примањима и фотокопије личне карте уз подношење оригинала на увид. Под месечним примањима подразумевају се примања која ова лица остварују по основу пензије чија се висина доказује последњим пензионим чеком.

Захтев са доказима о постајању основа за остваривање права на бесплатан превоз лица старија од 70 година, подносе “ЈКП Дирекција за јавни превоз Града Ниша”.

Право на бесплатан превоз имају следеће категорије лица особа са инвалидитетом:

- Ратни војни инвалиди од I до IV групе и мирнодопски војни инвалиди од I до IV групе;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже решење о утврђивању својства војног инвалида од I до IV групе;

- цивилни инвалиди рата од I до IV групе;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже решење о утврђивању својства цивилног инвалида рата од I до IV групе;

- лица са утврђеном I категоријом инвалидности према прописима о раду и о пензијско и инвалидском осигурању;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже решење фонда ПИО о утврђеној I категоријом инвалидности;

- лица са утврђеним потпуним губитком радне способности према прописима о раду и о ПИО;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже решење фонда ПИО о потпуном губитку радне способности;

- лица са утврђеним телесним оштећењем од 70-100%;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже решење фонда ПИО о телесном оштећењу од 70-100%;

- Лица оболела од рака и са уграђеном стомом;

Уз захтев за остваривање орава на бесплатну возњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању наведених болести;

- Слепа и слабовида лица са процентом оштећења вида 70 и више процената, са пратиоцем;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању 70 и више процената оштећења вида;

- лица умерено, теже, и вишеструко ометена у менталном развоју и лица оболела од аутизма са пратиоцем;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању наведених болести;

- лица оболела од дистрофије или сродних мишићних или неуромишићних обољења са пратиоцем;
- Лица оболела од дистрофије или сродних мишићних и обољења са пратиоцем;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању наведених болести;

- Лица оболела од пареплегије, хемиплегије, квадриплегије, церебралне и дечије парализе и мултипле склерозе и сродних мишићних и неуромишићних обољења са пратиоцем;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању наведених болести;- лица са Дауновим синдромом са пратиоцем;

- Лица са Дауновим синдромом са пратиоцем;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању наведене болести;

- глува и наглува лица са процентом оштећења слуха 70 и више процената, са пратиоцем;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању оштећења слуха 70 и више процената;

- Ученици са сметњама у развоју који похађају основне и средње школе за ученике са сметњама у развоју, са пратиоцем.
- Корисници услуга Центра за дневни боравак деце, омладине и одраслих лица ментално ометених у развоју „Мара“ са пратиоцем

Уз захтев за остваривање права на бесплатну возњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању болести и потврда о коришћењу услуга Центра „Мара“.

- Особе са инвалидитетом које раде у заштитним радионицама за оспособљавање особа са инвалидитетом;

Уз захтев за остваривање права на бесплатну вожњу, као доказ се прилаже медицински документ о постојању инвалидности и потврда о заснованом радном односу у заштитној радионици.

- Труднице право на бесплатан превоз остварају уз потврду добијену од одговарајуће здравствене установе.
- Свако треће, четврто и наредно дете у породици стиче право на бесплатан превоз од седме године до пунолетства.
- Дупли близанци, тројке и четворке стичу право на бесплатан превоз од седме године до пунолетства.
- Добровољни даваоци крви који су крв дали педесет и више пута за мушкарце односно четрдесет пет и више пута за жене на основу потврде здравствене установе надлежне за трансфузију крви.

Захтев са доказима о постојању основа за остваривање права на бесплатан превоз, лица која су наведена подносе надлежном секретаријату преко Градског услужног центра, односно услужних центара градских општина.

Градско веће Града Ниша, у изузетним случајевима, може одобрити издавање легитимације за коришћење бесплатног превоза, са роком важења најдуже до једне године.

Пратиоци

-Пратиоци имају право на бесплатан превоз без издате посебне легитимације искључиво у присуству лица које има право на бесплатан превоз са пратиоцем.

-Пратиоци из тачака имају право на бесплатан превоз и без присуства лица које има право на бесплатан превоз са пратиоцем, уз издавање посебне легитимације, са роком важења од најдуже годину дана, уколико испуњавају следеће услове:

- да имају пребивалиште на територији града Ниша што доказују фотокопијом личне карте уз подношење оригинала на увид,
- да су у својству родитеља, старатеља, члана уже породице или хранитеља лица која имају право на бесплатан превоз са пратиоцем што доказују одговарајућом документацијом,
- да живе у заједничком домаћинству са лицима која имају право на бесплатан превоз са пратиоцем што доказују одговарајућом документацијом,
- да су одређени за пратиоца што доказују изјавом лица које има право на бесплатан превоз са пратиоцем или изјавом родитеља, старатеља или другог овлашћеног лица у посебним случајевима,
- Лице које има право на бесплатан превоз са пратиоцем може имати само једног пратиоца са посебном легитимацијом за бесплатан превоз.

Захтев са доказима о постојању основа за остваривање права на бесплатан превоз, пратиоци подносе надлежном секретаријату преко Градског услужног центра, односно услужних центара градских општина.

Легитимација за бесплатан превоз за пратиоца, поред прописаних података, мора да садржи и основне податке о лицу за које је пратилац одређен.

Бесплатна вожња за избегла и интерно-расељена лица:

Избегла и интерно расељена лица могу остварити сва права у складу са овим решењем, уколико имају боравиште на територији Града Ниша.

Избегла лица свој статус и место боравишта доказују:

– фотокопијом избегличке легитимације.

Интерно расељена лица свој статус и место боравишта доказују:

– фотокопијом личне карте,

– фотокопијом легитимације интерно расељеног лица и

– фотокопијом пријаве боравишта код Полицијске управе у Нишу.

НАПОМЕНА: Захтев са доказима о постојању основа за остваривање права на бесплатан превоз особа са инвалидитетом горе наведених категорија, подносе се Секретаријату за дечију и социјалну заштиту (Пријездина 1), градском услужном центру (Николе Пашића 26) и услужним центрима градских општина према месту пребивалишта.

шеф Одсека Данијела Николић

МЕЂУГРАДСКИ САОБРАЋАЈ – ПУТНИЧКИ, ЖЕЛЕЗНИЧКИ

У правном систему Републике Србије особама са инвалидитетом пружају се повластице у унутрашњем путничком саобраћају. Повластице се односе на следећа лица:

- слепа лица;
- лица оболела од дистрофије и сродних мишићних и неуромишићних болести;
- лица оболела од пlegtија;
- лица оболела од церебралне и дечије парализе и мултиплекс склерозе
- као и пратиоци ових лица.

Ова лица имају право на повластице у унутрашњем путничком саобраћају под условом да имају пребивалиште у Републици Србији. У унутрашњем путничком саобраћају слепо лице и лице оболело од дистрофије и сродних мишићних и неуромишићних болести, пlegtије, церебралне и дечија парализе и мултиплекс склерозе имају у току једне календарске године право на шест путовања са повластицом у износу:

- 75% од редовне цене за путовање железничким, друмским и поморским, односно речним саобраћајем;

• 50% од редовне цене превоза за путовање ваздушним саобраћајем. Једним путовањем у унутрашњем путничком саобраћају сматра се одлазак из полазног у одредишно место (вожња у одласку) и повратак из одредишног у полазно место (вожња у повратку). Пратилац има право на бесплатну возњу у железничком, друмском и поморском, односно речном саобраћају и на повластицу од 50% од редовне цене возње у ваздушном саобраћају, у случајевима кад прати инвалидно лице, путује по то лице или се враћа после праћења таквог лица. Инвалидно лице и његов пратилац имају право на повластице за превоз у било ком разреду, односно класи, у возу (пословни, експресни, брзи и путнички), односно на броду, као и за економску класу у авиону. Право на повластицу инвалидно лице остварује на основу књижице за повлашћену возњу. Књижицу издаје:

- Савез слепих и слабовидих Србије за слепо лице
- Савез удружења дистрофичара Србије за лице оболело од дистрофије и сродних мишићних и неуромишићних болести
- Савез параплегичара и квадриплегичара Србије за лица оболела од парапlegtије и квадрипlegtије
- Савез за церебралну парализу, дечју парализу и пlegtије за лице оболело од церебралне парализе, дечје парализе и пlegtије
- Друштво мултиплекс склерозе Србије за лице оболело од мултиплекс склерозе.

Повластице при путовању за особе са инвалидитетом

Особе са инвалидитетом имају право, под одређеним условима, на знатне попусте при куповини карата за путовања возом, аутобусом и бродом на територији наше земље. Ко има право на попуст? Ово право имају слепе особе (оне које на бољем оку с корекцијом имају оштрину вида мању од 10 одсто, а видно поље им је сужено на 20 степени и мање), особе оболеле од дистрофије и сродних мишићних и неуромишићних болести, пlegtије, церебралне и дечје парализе и мултиплекс склерозе (прва категорија инвалидности). Висина попушта. Особе са инвалидитетом имају право на шест повратних путовања железничким, друмским и речним саобраћајем с попустом од 75% у току једне календарске године. Плаћа се, дакле, само 25% цене карте. Овај попуст важи за превоз у било ком разреду у возу, без обзира на то да ли је воз

пословни, експресни, брзи или путнички, односно у било којој класи на броду. Књижица за повлашћену возњу. Да би оствариле попуст на цену карте, особе са инвалидитетом морају да имају важећу књижицу за повлашћену возњу. Књижицу можете да извадите у огранку надлежног удружења особа са инвалидитетом у општини вашег пребивалишта. Надлежна удружења су: Савез слепих и слабовидих Србије, Савез удружења дистрофичара, Савез параплегичара и квадриплегичара, Савез за церебралну парализу, дечју парализу и пlegије и Друштво мултиплекс склерозе.

Поред попуњеног захтева за издавање књижице, уверења о пребивалишту (може и лична карта) и две фотографије формата 4,5 x 3,5 cm, удружењу потребно је доставити и један од следећих докумената:

налаз одговарајуће специјалистичке здравствене установе;

налаз надлежне лекарске комисије;

налаз о утврђивању категорије инвалидности;

налаз о утврђивању потребе за помоћ и негу друге особе. Књижицу је потребно да оверите сваке године.

Како остварити попуст?

Да би остварили попуст при куповини карте, потребно је да покажете књижицу на увид. Потребно је и оверити одговарајући купон за путовање. Како би надокнадили новац од попушта, неопходно је да се превозник обрати Министарству рада и социјалне политике.

Ако путујете посредством стране превозничке компаније. Ако лице на територији Србије путује посредством превозничке компаније чије је седиште ван територије наше земље, потребно је платити пун износ цене карте. Ваше право на повлашћену возњу, међутим, и даље постоји и можете да тражите "повраћај новца", у износу попушта који би остварили код домаћег превозника.

Захтев за накнаду, фотокопију књижице за повлашћену возњу и карту страног превозника коју сте платили потребно је, такође, да поднесете Министарству рада и социјалне политике.

Права пратиоца. Ваш пратилац на путовању, било да путује с вама, иде по вас или се враћа после праћења, има право на бесплатну возњу. Пратилац треба да прибави посебно уверење од организације која вам је издала књижицу, која се назива објава за повлашћену возњу. Ако је ваш пратилац особа са инвалидитетом, он нема право на бесплатну возњу. Да би остварио попуст за возњу и то лице треба да извади књижицу.

НАПОМЕНА: Службени лист бр.101/2002. Закон о повластицама у унутрашњем путничком саобраћају инвалидних лица.

Железнички превоз путника са инвалидитетом

Особе са инвалидитетом имају право на знатан попуст за превоз железницом, али је само неколико возова и станица прилагођено њиховим потребама. Које је категорије лица имају право на попуст? Слепе особе, као и оне оболеле од дистрофије, пlegије, церебралне и дечје парализе и мултипле склерозе, у унутрашњем саобраћају имају попуст од 75% на редовну цену карте, на основу књижице за повлашћену возњу инвалидног лица коју издаје надлежна организација инвалида. У међународном саобраћају ове особе плаћају пуну цену карте. Станице прилагођене слепим особама: Свега неколико железничких станица у Србији опремљено је подлогама и панелима за оријентацију слепих особа. То су: Београд, Нови Сад, Ниш, Суботица, Краљево и Чачак.

Превоз особа у инвалидским колицима

Постоје само два воза (оба међународна) која су технички опремљена за превоз особа у инвалидским колицима, и места за овакве путнике у њима морају бити унапред резервисана. Те две железничке линије су:

344/345 Београд—Праг—Београд,

314/315 Београд — Филах (Виллацх) — Београд.

Уз то, само је пет станица дуж трасе ових линија опремљено за укрцавање особа у инвалидским колицима на воз: Београд, Нови Сад, Врбас, Бачка Топола и Суботица. У овим станицама обезбеђује се:

- место на паркингу за аутомобил за превоз особа у инвалидским колицима,
- посебне мобилне дизалице за улазак у вагон и излазак из њега.

Пратилац особе са инвалидитетом.

Пратилац слепе особе у унутрашњем саобраћају путује бесплатно, а у међународном је то могуће само у земљама које су потписале споразум за бесплатни превоз пратилаца (20 земаља ЕУ, Швајцарска и све земље бивше Југославије осим Босне и Херцеговине). Услови превоза који важе за пратиоца слепе особе, важе и за пса водича. Слепа особа и њен пратилац морају да путују заједно, а слепа особа мора да има легитимацију чији је број уписан на возној карти пратиоца. Ако кондуктер наиђе на путника на чијој карти пише „Пратилац слепог лица“, а у возу нема те слепе особе, сматраће да се „пратилац“ шверцује. Услови који се односе на пратиоце слепих особа важе и за пратиоце осталих особа са инвалидитетом, с тим што је списак земаља у којима ће они моћи да се бесплатно возе возом нешто краћи. Ова могућност постоји у само 10 земаља ЕУ и Швајцарској. Тачан списак можете добити на некој од железничких станица.

НАПОМЕНА: Особе са инвалидитетом шест пута годишње имају право на повратну вожњу у међуградском саобраћају са својим пратиоцем.

Потребна документација:

- Захтев
- Две фотографије, величине 4,5 x 3,5 цм
- Фотокопија Решења о оствареном праву на туђу негу и помоћ
- Налаз са одговарајућом дијагнозом
- Решење о утврђивању и категорије инвалидности
- Фотокопија прве и друге стране личне карте подносиоца Захтева.

За све даље информације треба се јавити у свом удружењу.

ОСТАЛЕ СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ПОПУСТ НА ПЛАЋАЊЕ ТРОШКОВА ЕЛЕКТРИЧНЕ ЕНЕРГИЈЕ

Попуст на плаћање трошкова електричне енергије наши чланови имају на основу члана 29. Закона о Влади Републике Србије («Службени гласник РС», бр. 5/91 и 45/93) Влада Републике Србије је донела Закључак, на основу кога је утврђен попуст на плаћање трошкова електричне енергије и то:

а) Тарифни купци из категорије "широка потрошња", група "домаћинство" на основу Одлуке о попусту у плаћању цене електричне енергије, коју је донео Управни одбор ЈП ЕПС, имају право умањења цене за тарифни став "активна енергија" за 35% на следећи начин:

1. Корисници материјалног обезбеђења умањењем цене одговарајућих тарифних ставова за тарифни елемент за месечну потрошњу до 450 kWh и
2. Тарифни купци са социјалним потребама умањењем цене тарифног става за зелену зону за тарифни елемент за месечну потрошњу до 350 kWh. Тарифни купци користе овај попуст под условом да редовно измирују своје обавезе.

б) Попуст у висини од 5% на суму месечног задужења остварују сви купци који до рока за плаћање измире своје обавезе.

Захтев за попуст се подноси Центрима за социјални рад Ниш. Доставља се

Фотокопија Решења за остваривање права на туђу помоћ и негу

Фотокопија прве и друге стране личне карте и последњи чек од туђе неге.

ПРАВО НА ОСЛОБАЂАЊЕ ОД ПЛАЋАЊА КОМУНАЛНИХ УСЛУГА

На основу Одлуке о правима из области социјалне заштите на територији Града Ниша и члана 65, право на ослобађање плаћања накнаде за испоручену топлотну енергију, утрошену воду и изношење смећа припада породици, односно појединцу ако живи сам у домаћинству, а користи најмање 2 врсте услуга. На основу члана 67 ове Одлуке, право на **потпуно ослобађање** од комуналних услуга има појединац који је неспособан за привређивање, односно, породица у којој је претежан број чланова неспособан за привређивање, а који остварују право на новчану социјалну помоћ. На основу члана 68. Одлуке право на делимично ослобађање од плаћања комуналних услуга у висини од 30% од приложених рачуна за комуналне услуга, признаје се појединцу, односно, породици ако остварује приходе до висине двоструког номиналног износа новчане социјалне помоћи према последњем објављеном податку Министарства рада и социјалне политике о износу новчане социјалне помоћи за месец у коме се подноси захтев.

НАПОМЕНА: Право на потпуно или **делимично ослобађање** од плаћања комуналних услуга признаје се у трајању од 6 месеци од дан подношења захтева. По спроводеном поступку Центар за социјални рад сачињава спискове корисника који имају право на потпуно и делимично ослобађање са основом по коме се ослобађају и доставља их до 10-ог у месецу за претходни месец, надлежној служби за наплату ових услуга. Центар за социјални рад који утврђује право корисника, истовремено и доноси одговарајуће решење о остваривању ових права.

НАПОМЕНА: Посебне повластице особе са инвалидитетом могу остварити на основу социјалне карте.

СОЦИЈАЛНА КАРТА (За категорију заштићених купаца електричне енергије, за ослобађање комуналних трошкова – грејање, вода, смеће...)

Материјални цензус за остваривање овог права

- месечни приход за једночлано домаћинство
- месечни приход за 2-3 члана домаћинства
- месечни приход за 4-5 члана домаћинства
- месечни приход за 6 и више чланова домаћинства

НАПОМЕНА: Утврђени цензус је променљива категорија - обратити се Центру за социјални рад за информацију.

НЕОПХОДНА ДОКУМЕНТАЦИЈА:

- 1) Копија личне карте, свих чланова
- 2) Изјава два сведока (о члановима у домаћинству)
- 3) Уговор о купопродаји или решење о порезу на кућу/стан
- 4) Уверење о имовном стању – Управа прихода
- 5) Уверење из катастра, из места рођења и места становања
- 6) Потврда о приходима у протекла три месеца
- 7) Уверење из евиденције Завода за запошљавање
- 8) За децу пријава пребивалишта (копија здравствене књижице или извод из матичне књиге рођених)
- 9) Рачун за струју, воду и остале комуналне трошкове, задњи месец

ПОСЕБНО ПРАВО УГРОЖЕНИХ ПОТРОШАЧА ПРИ НАБАВЦИ ОПРЕМЕ ЗА ПРИЈЕМ СИГНАЛА ДИГИТАЛНЕ ТЕЛЕВИЗИЈЕ

Мере подршке Владе Републике Србије из Уредбе

Члан 2

Мере подршке из члана 1 ове Уредбе су:

- 1) Додела угроженом потрошачу опреме за пријем сигнала дигиталне телевизије, односно Сет Топ Вох уређаја, одно СТБ уређаја, који мора бити усклађен са условима за дигитални сигнал из

Правилника о преласку са аналогног на дигитално емитовање ТВ програма и приступ у мултиплекс-у Сл.гласник РС бр.86/14

2) Пружање техничко-технолошке подршке путем телефонских линија, односно, успостављање позивног центра и информисање о процесу дигитализације

Члан 3

Угрожени потрошач у смислу ове Уредбе је:

1) Корисник права на новчану социјалну помоћ, који то право остварује у складу са Законом о социјалној заштити, Сл.гласник РС бр.24/11

2) Корисник права за помоћ и негу другог лица, који то прави остварује у складу са Законом о социјалној заштити

3) Корисник права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица, који то право остварује у складу са Законом ПИО, Сл.гласник РС 108/13 И 75/14

4) Корисник права на пензију, који живи сам И који остварује месечни износ пензије, који није већи од најнижег износа пензије утврђеног у осигурању запослених.

НАПОМЕНА: Уредба Владе Републике Србије о утврђивању мера подршке И ближих услова у погледу критеријума за одреживање угрожених потрошача при набавци опреме за пријем сигнала дигиталне телевизије. Сл.гласник РС бр.44/14.

ОБЛАСТ - ПОРЕСКА ОСЛОБАЂАЊА

Порез на промет услуга не плаћа се на услуге из области здравства, науке, културе, образовања (основног, средњег, вишег и високог), социјалне заштите и спорта. Закон о порезу на добит предузећа прописује да се ослобађа плаћања пореза на добит предузећа, предузеће за радно оспособљавање, професионалну рехабилитацију и запошљавање инвалидних лица, сразмерно учешћу тих лица у укупном броју запослених. Закон о порезу на употребу, држање и ношење добара прописује да су власници путничких аутомобиле и мотоцикала – војни инвалиди, цивилни инвалиди рата и инвалиди рада са 80 или више процената телесног оштећења, или код којих постоји телесно оштећење које има за последицу неспособност доњих екстремитета ногу од 60 или више процената, ослобођени плаћања пореза на употребу моторних возила приликом плаћања регистрације, продужења регистрације и замене регистарских таблица моторних возила. Ово право се остварује приликом регистрације моторног возила на тај начин што се уз потребну документацију прилаже и потврда надлежног органа којом се доказује статус инвалидности. Законом о порезу на имовину прописано је да се порез на имовину не плаћа на права на непокретности уколико се те непокретности користе за просветне, културне, научне, социјалне, здравствене, хуманитарне или спортске сврхе. Плаћања овог пореза ослобођен је ималац права на непокретности. За остваривање овог права, потребно је да се заинтересована лица обратe пореској управи на територији на којој се налази непокретност која се користи у хуманитарне или друге сврхе које представљају основ за остваривање овог ослобађања.

РЕГИСТРАЦИЈА ВОЗИЛА

Особе са инвалидитетом при регистрацији возила плаћају 5% од укупног износа накнаде за коришћење путева (путарине) и ослобођене су од плаћања и одређених других такси.

Потребна документација:

- Решење о телесном оштећењу (више од 80% или 60 и више % доњих екстремитета)

- Фотокопија саобраћајне дозволе и оригинал на увид.

УВОЗ АУТОМОБИЛА

Право на увоз аутомобила без плаћања увозних дажбина имају по основу члана 192. тачка 11а Царинског закона особе са инвалидитетом - ОСИ од 70% до 100% телесног оштећења, војни инвалиди од И до В групе, цивилни инвалиди рата од И до В групе, оболели од дистрофије или других мишићних обољења, од параплегике и квадриплегике, церебралне и дечје парализе, од

мултипле склерозе, као и родитељи вишеструко ометене деце. Право на рефундацију плаћеног ПДВ-а имају само особе са инвалидитетом са 100% телесног оштећења, по једном основу (да није збирно по органима).

ОСЛОБАЂАЊЕ ПЛАЋАЊА ТРОШКОВА ПУТАРИНЕ

ЗАХТЕВ ЈП „ПУТЕВИ СРБИЈЕ“

За издавање Дозволе за бесплатан пролазак ауто-путевима Србије на основу члана 24. Закона о јавним путевима

У прилогу достављам следећу документацију:

1. **Решење** надлежне институције у којем је изражен степен телесног, сензорног, менталног, душевног оштећења. Решење мора бити општег типа или издато у сврху добијања дозволе за бесплатан пролазак аутопутем.
 2. За инвалиде рада: Копија **Решења** издатог од стране Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање.
 3. За малолетна лица: Копија **Решења** издатог од стране надлежног Центра за социјални рад или Општинског секретаријата за друштвене делатности.
 4. За војне инвалиде (ратне војне инвалиде, мирнодопске војне инвалиде и цивилне инвалиде рата): Копија **Решења** надлежног општинског органа или Управе за борачку-инвалидску заштиту.
 5. Копија саобраћајне дозволе (обе стране) за возило које користи особа са инвалидитетом.
 6. Копија личне карте особе са инвалидитетом, односно извод из матичне књиге рођених за малолетна лица.
 7. Уколико возило није у власништву особе са инвалидитетом потребно је да власник возила достави копију личне карте.
 8. **Фотографија** особе са инвалидитетом, резолуције 450x530 пиксела, у електронској форми на ЦД-у.
- За особе са инвалидитетом која први пут подносе Захтев, копија Решења мора бити оверена у Суду или Општини.

подносилац захтева

НАПОМЕНА: ДОЗВОЛА ЗА БЕСПЛАТАН ПРОЛАЗАК АУТО-ПУТЕВИМА СРБИЈЕ, ИЗДАТА ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ЈЕ **ТРАЈНОГ** КАРАКТЕРА. Уколико особа са инвалидитетом је променила возило неопходно је да постојећу дозволу за бесплатан пролазак ауто-путевима Србије врати ЈП „Путеви Србије“ са копираном новом саобраћајном дозволом. Уколико особа са инвалидитетом изгуби картицу за ово право неопходно је а поднесе захтев за дуплукат картице истој институцији. Захтев се шаље на адресу **ЈП Дирекција за путеве Србије**, Булевар Краља Александра 282, Поштански фах 17, 11050 Београд 22, Пак 149602, или подноси лично на адресу Љубе Чупе 5, Београд. Све неопходне информације можете добити на телефоне: 011/7857-154, 011/8057-155.

УРЕДБА

ВЛАДЕ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ О УТВРЂИВАЊУ МЕРА ПОДРШКЕ И БЛИЖИХ УСЛОВА У ПОГЛЕДУ КРИТЕРИЈУМА ЗА ОДРЕЂИВАЊЕ УГРОЖЕНИХ ПОТРОШАЧА ПРИ НАБАВЦИ ОПРЕМЕ ЗА ПРИЈЕМ СИГНАЛА ДИГИТАЛНЕ ТЕЛЕВИЗИЈЕ

Члан 1

Овом уредбом утврђују се мере подршке и ближи услови у погледу критеријума за одређивање угрожених потрошача при набавци опреме за пријем сигнала дигиталне телевизије.

Овом уредбом ближе се одређују специфични услови за обезбеђивање услуга од општег економског интереса угроженим потрошачима, ради пријема сигнала дигиталне телевизије.

Члан 2

Мере подршке из члана 1. ове уредбе су:

1) Додела угроженом потрошачу опреме за пријем дигиталне телевизије, односно Set Top Box уређаја (у даљем тексту: СТБ уређај) који мора бити усклађен са условима за дигитални сигнал из Правилника о преласку са аналогног на дигитално емитовање телевизијског програма и приступу мултиплексу („Службени гласник РС“, број 86/14).

2) Пружање техничко-технолошке подршке путем телефонских линија, односно успостављање позивног центра и информисање о пропису дигитализације.

Члан 3

Угрожени потрошач у смислу ове уредбе је:

1) корисник права на новчану социјалну помоћ који то право остварује у складу са Законом о социјалној заштити („Службени гласник РС“, број 24/11),

2) корисник права на додатак за помоћ и негу другог лица који то право остварује у складу са Законом о социјалној заштити,

3) корисник права на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица који то право остварује у складу са Законом о пензијском и инвалидском осигурању („Службени гласник РС“, бр.34/03, 64/04 – ус, 84/04 – др.закон, 85/05, 101/05 – др.закон, 63/06 – УС 5/09, 107/09, 101/10, 93/12, 62713, 108/13 и 75/14),

4) корисник права на пензију који живи сам и који остварује месечни износ пензије који није већи од најнижег износа пензије утврђеног у осигурању запослених.

Члан 4

Мере подршке из члана 2. ове уредбе спроводи Министарство трговине, туризма и телекомуникација (у даљем тексту Министарство) у сарадњи са Министарством за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, центрима за социјални рад, филијалама Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање и Јавном медијском устаном Радио-телеелектронских медија. евизија Србије, као носиоцем информисања јавности у процесу дигитализације путем електронских медија.

ПОВЛАСТИЦЕ ЗА МОБИЛНУ ТЕЛЕФОНИЈУ И КАБЛОВСКУ ТЕЛЕВИЗИЈУ – Могу се остварити путем директног контакта са одабраним оператерима, који пружају различите услуге и бенефиције.

САДРЖАЈ

УВОД	3
СВЕЧАНА СЕДНИЦА САВЕТА.....	5
О ИНВАЛИДНОСТИ (ОПШТИ ПОЈМОВИ)	7
БОНТОН У КОМУНИКАЦИЈИ СА ОСОБАМА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	9
ЗДРАВСТВЕНА ЗАШТИТА	11
ПРАВИЛНИК О МЕДИЦИНСКО-ТЕХНИЧКИМ ПОМАГАЛИМА КОЈА СЕ ОБЕЗБЕЂУЈУ ИЗ СРЕДСТАВА ОБАВЕЗНОГ ЗДРАВСТВЕНОГ ОСИГУРАЊА	14
МЕДИЦИНСКА РЕХАБИЛИТАЦИЈА - ПРОДУЖЕНА РЕХАБИЛИТАЦИЈА У СТАЦИОНАРИМА ЗДРАВСТВЕНИМ УСТАНОВАМА	18
СОЦИЈАЛНА ЗАШТИТА И СОЦИЈАЛНА СИГУРНОСТ	19
СИСТЕМ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА	24
ЗАПОШЉАВАЊЕ И РАДНИ ОДНОСИ	28
ЗАКОН О ПРОФЕСИОНАЛНОЈ РЕХАБИЛИТАЦИЈИ И ЗАПОШЉАВАЊУ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	32
ПРАВИЛНИК О ТЕХНИЧКИМ СТАНДАРДИМА ПЛАНИРАЊА, ПРОЈЕКТОВАЊА И ИЗГРАДЊЕ ОБЈЕКТА	35
НАГРАДА ЗА ПРИСТУПАЧНОСТ – Студијска посета Милану	62
ПРИМЕРИ ДОБРЕ И ЛОШЕ ПРАКСЕ ПРИСТУПАЧНОСТИ.....	67
РЕШЕЊЕ О ОБРАЗОВАЊУ РАДНЕ ГРУПЕ ЗА ПРИПРЕМУ, СПРОВОЂЕЊЕ И МОНИТОРИНГ ПРОЈЕКТА „ЈЕДАН ЛАКИ КИЛОМЕТАР“	70
ЗАКОН О КРЕТАЊУ УЗ ПОМОЋ ПСА ВОДИЧА	75
ЗАКОН О УПОТРЕБИ ЗНАКОВНОГ ЈЕЗИКА	77
ПРАВИЛНИК О КАТЕГОРИЈАМА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ КОЈИ МОГУ ДА КОРИСТЕ ПОСЕБНО ОБЕЛЕЖЕНА ПАРКИНГ МЕСТА	81
ИНИЦИЈАТИВА ЗА ДОНОШЕЊЕ ЈЕДИНСТВЕНЕ ПАРКИНГ КАРТЕ НА ТЕРИТОРИЈИ РС	83
ПЛАН (РАСПОРЕД) ОБЕЛЕЖЕНИХ ПАРКИНГ МЕСТА	84
РАД ИНТЕРРЕСОРНЕ КОМИСИЈЕ - ГРАД НИШ	86
РЕШЕЊЕ О ИЗМЕНИ РЕШЕЊА О ОБРАЗОВАЊУ САВЕТА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ.....	90
ПОВЛАСТИЦЕ ЗА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ – БЕСПЛАТНА И ПОВЛАШЋЕНА ВОЖЊА.....	94
ОСТАЛЕ СУБВЕНЦИЈЕ ЗА ОСОБЕ СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	99
ПРОЈЕКТИ ИЗ ОБЛАСТИ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ У АКЦИОНОМ ПЛАНУ 2015-2020 ...-.....	104
ИНИЦИЈАТИВА ЗА ПРИПРЕМУ СТРАТЕГИЈЕ БЕЗБЕДНОСТИ ГРАДА НИША ЗА РАЊИВЕ КАТЕГОРИЈЕ ...	106
АКТИВНОСТИ И МЕРЕ АКТИВНЕ ПОЛИТИКЕ ЗАПОШЉАВАЊА НСЗ – ФИЛИЈАЛА НИШ	107
АКТИВНОСТ ГРАДСКИХ ОПШТИНА НА ПОБОЉШАЊУ И УНАПРЕЂЕЊУ ПОЛОЖАЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	108
АКТИВНОСТ СОЦИО-ХУМАНИТАРНИХ УДРУЖЕЊА И УСТАНОВА НА ПОБОЉШАЊУ И УНАПРЕЂЕЊУ ПОЛОЖАЈА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	116
УДРУЖЕЊА И ОРГАНИЗАЦИЈЕ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ ЧИЈЕ СЕ ПРОГРАМСКЕ АКТИВНОСТИ ФИНАНСИРАЈУ ИЗ БУЏЕТА ГРАДА НИША	121
СПОРТ И РЕКРЕАЦИЈА КАО БИТНИ СЕГМЕНТИ ИНКЛУЗИЈЕ ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ	141
СПИСАК ОРГАНИЗАЦИЈА И УДРУЖЕЊА ОСОБА СА ИНВАЛИДИТЕТОМ НА БУЏЕТУ	144
АДРЕСАР	145